

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta

Ústav translatologie

Bc. Markéta Herdegenová

Diplomová práce

**Česká umělecká literatura na současném španělském
knižním trhu**

The Czech Fiction in the Spanish Books Market

Poděkování:

Na tomto místě bych v první řadě ráda poděkovala PhDr. Anežce Charvátové za bezvadné vedení práce, cenné rady, trpělivost a porozumění. Dále bych ráda poděkovala rodině a přátelům, kteří se mnou vše intenzivně prožívali. Nakonec patří velké díky mé spolubojovnici Michaelae Pokorné, která mi po celou dobu kryla záda.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 14. srpna 2023

Markéta Herdegenová

ABSTRAKT

Cílem práce je popsat panorama současného překládání z české umělecké literatury ve Španělsku na základě rozhovorů s významnými překladateli posledního dvacetiletí. Práce se snaží odpovědět na otázky, jaká jsou kritéria výběru překládaných titulů (překládají se více klasici, nebo autoři současní? A proč tomu tak je?), jak vypadá současný španělský knižní trh, jak funguje podpora překlada Ministerstva kultury ČR, jaké jsou možnosti stipendií, jak funguje spolupráce mezi překladateli a institucemi, které podporu nabízejí. Jedná se o empirickou práci, jejíž podstatnou částí jsou rozhovory vedené s vybranými překladateli a se zástupci institucí, které podporují překlad z české literatury. Práce přináší stručný úvod do historie překládání ze španělštiny do češtiny a naopak, mapuje změnu poměrů po roce 1989 a zejména se zaměřuje na nové překladatelské proudy po roce 2000. Dále se věnuje nakladatelské praxi ve Španělsku, literárním cenám a fungování literárních veletrhů a agentur.

Klíčová slova:

česká literatura, překlady do španělštiny, překladatel, knižní trh, podpora

ABSTRACT

The thesis aims to describe the panorama of contemporary translation from Czech fiction in Spain based on interviews with prominent translators of the last twenty years. The thesis tries to answer the questions of what the criteria for the selection of translated titles are (are classics or contemporary authors translated more? And why is this the case?), what does the current Spanish book market look like, how does the translation support of the Ministry of Culture of the Czech Republic work, what are the possibilities of scholarships, how does the cooperation between translators and institutions offering support work. This is an empirical work, the essential part of which consists of interviews conducted with selected translators and representatives of institutions that support translation from Czech literature. The thesis provides a brief introduction to the history of translation from Spanish into Czech and vice versa, charts the change in conditions after 1989 and focuses in particular on new translation currents after 2000. It also discusses publishing practices in Spain, literary prizes and the functioning of literary fairs and agencies.

Key words:

Czech literature, translations into Spanish, translator, book market, support

Obsah

ÚVOD.....	10
1. METODOLOGIE.....	12
1.1 SBĚR MATERIÁLU.....	13
1.2 ŘÍZENÉ ROZHOVORY.....	15
2. STRUČNÁ HISTORIE ČESKO-ŠPANĚLSKÝCH KULTURNĚ-LITERÁRNÍCH VZTAHŮ.....	16
2.1 PRVNÍ LITERÁRNĚ-KULTURNÍ KONTAKTY OBOU ZEMÍ.....	16
2.2 PRVNÍ PŘEKLADY Z ČESKÉHO JAZYKA A ČESKO-ŠPANĚLSKÉ VZTAHY BĚHEM 20. STOLETÍ.....	18
2.3 PRVNÍ PŘEKLADY Z ČEŠTINY DO ŠPANĚLŠTINY.....	19
2.4 PŘEKLADY Z ČEŠTINY DO ŠPANĚLŠTINY PO 2. SV. VÁLCE DO KONCE 20. STOLETÍ.....	20
3. PŘEHLED SOUČASNÉ ČESKÉ LITERATURY NA ŠPANĚLSKÉM KNIŽNÍM TRHU.....	22
3.1 NAKLADATELSKÁ PRAXE.....	23
3.1.1 <i>Stručná historie španělského nakladatelského sektoru</i>	25
3.1.2 <i>Panorama současného španělského nakladatelského sektoru</i>	27
3.1.3 <i>Česká literatura ve španělských nakladatelstvích</i>	29
3.2 MOŽNOSTI PODPORY.....	35
3.2.1 <i>Podpora Ministerstva kultury ČR</i>	35
3.2.2 <i>České literární centrum</i>	39
3.2.3 <i>České centrum v Madridu</i>	45
3.2.4 <i>Program Kreativní Evropa</i>	46
3.3 LITERÁRNÍ CENY A JEJICH VÝZNAM.....	47
3.3.1 <i>Magnesia Litera</i>	48
3.3.2 <i>Státní cena za literaturu</i>	48
3.3.3 <i>Cena Jiřího Ortena</i>	49
3.3.4 <i>Zlatá stuha</i>	49
3.3.5 <i>Cena Evropské unie</i>	49
3.4 ROLE LITERÁRNÍCH AGENTŮ A KNIŽNÍCH VELETRHŮ.....	53
3.4.1 <i>Literární agenti</i>	54
3.4.2 <i>Knižní veletrhy</i>	55
4. VLASTNÍ PŘEKLADATELSKO-NAKLADATELSKÝ PROCES.....	58
4.1 PŘEKLADATELSKÉ OSOBNOSTI.....	58
4.1.1 <i>Elena Buixaderas</i>	58
4.1.2 <i>Patricia Gonzalo de Jesús</i>	59
4.1.3 <i>Enrique Gutiérrez Rubio</i>	59
4.1.4 <i>Clara Janés</i>	60
4.1.5 <i>Daniel Ordóñez</i>	61
4.1.6 <i>Kepa Uharte</i>	61
4.1.7 <i>Fernando de Valenzuela</i>	62
4.1.8 <i>Monika Zgustová</i>	62
4.2 ROZBOR ROZHOVORŮ S VYBRANÝMI PŘEKLADATELI.....	63

4.2.1	<i>Podrobný rozbor odpovědí na obecné otázky.....</i>	<i>65</i>
4.2.2	<i>Podrobný rozbor odpovědí na otázky k procesu a praxi překladau .....</i>	<i>72</i>
	ZÁVĚR	77
5.	BIBLIOGRAFIE	80

SEZNAM ZKRATEK

ČC – České centrum

CELA – Connecting Emerging Literary Artists

ČLC – České literární centrum

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

FILBo – Feria Internacional del Libro de Bogotá

GAUK – Grantová agentura Univerzity Karlovy

ISBN – International Standard Book Number

MKČR – Ministerstvo kultury České republiky

PRH – Penguin Random House

RAE – Real Academia Española

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka 1: Španělská nakladatelství vydávající české autory	34
Tabulka 2: Podpora překladu MKČR	37
Tabulka 3: Autorská mobilita.....	41
Tabulka 4: Tabulka oceněných a přeložených českých autorů	52
Graf 1: Počty žádostí o grant MKČR.....	38
Graf 2: Celková podpora překladu v Kč,-.....	39

Úvod

Hlavním cílem diplomové práce je podrobně popsat panorama současného překládání z české umělecké literatury ve Španělsku. Výsledkem nemá být korpus přeložených titulů, ale jde nám o to popsat princip, jakým překlady vznikají. Již existují práce, které se zaměřují na překlady z cizích literatur do češtiny, z těchto můžeme jmenovat např. komplexně zpracované dějiny českých překladů španělské literatury Miloslava Uličného (2005) nebo *Kapitoly z dějin českého překladu* od Milana Hraly (2002). Stejně tak existují i práce, které se zaměřují na překlady české umělecké literatury do cizích jazyků, v tomto případě do španělštiny. Tématem se zabývají například Hermida de Blas a Gonzalo de Jesús (2007), Cuenca (2013), historií překladů české literatury a její recepcí ve Španělsku se pak ve své práci zabývá Mračková Vavroušová (2016). Z těchto prací samozřejmě částečně vycházíme, ale především se soustředíme na situaci překládání ve 21. století.

Nejde nám tedy o počty vydaných děl nebo reedic po roce 2000, ale situaci nazíráme komplexněji. Je jasné, že vzhledem k počtu mluvčích patří čeština oproti španělštině k menším jazykům, a tudíž se dá předpokládat, že se na realizaci překladů bude podílet spousta faktorů. Chceme tedy zmapovat, co vše má vliv na vydávání českých děl ve Španělsku, jak vypadá současný španělský knižní trh, která nakladatelství vydávají českou překladovou literaturu, a především na to, kdo jsou oni překladatelé, kteří se v posledních dvou dekadách překlady z českého jazyka věnují. Cílem práce je tedy předložit panorama současné situace české literatury ve španělském překlady a odpovědět na tyto výzkumné otázky: *Kdo se překládům české literatury věnuje? Jaká je situace a jaké jsou ohlasy překladů české umělecké literatury na španělském trhu – překládají se stále klasici české literatury nebo si o slovo řekli současní autoři? Odkud přicházejí podněty k překlady české literatury a kdo překlad podporuje?* Předpokládáme, že se budou stále objevovat překlady českých velikánů, jako byl např. K. Čapek, M. Kundera, J. Hašek či B. Hrabal, ale protože dvacet let je dlouhá doba a mnohé se změnilo, objevují se noví, mladí autoři.

Jedná se o empirickou práci, která situaci nazírá především prizmatem současných překladatelských osobností. Jsme si jisti, že jsou to právě samotní překladatelé, kteří současnou situaci znají nejlépe a dokáží ji zhodnotit. Práce nejprve přináší stručný úvod do česko-španělských kulturně-literárních vztahů a počátků překládání z obou jazyků. Dále se již práce soustředí na současnou podobu české literatury na španělském knižním trhu a co vše překládání ovlivňuje. V této části je nejprve popsána nakladatelská praxe, tedy jakým způsobem

nakladatelství fungují. Dále práce přináší přehled historie fungování nakladatelství ve Španělsku až po současnost. Zvláště je prostor věnován nakladatelstvím, která po roce 2000 vydávají českou literaturu. Kromě nakladatelské praxe jsou v této části představeny všechny faktory, které se přímo či nepřímo podílejí na vzniku překladů. Nejprve jsou uvedeny možnosti podpory překladu, které mají na současnou situaci vydávání překladů bez diskuze nezměrný podíl. Dále se práce věnuje významu literárních cen, agentur a veletrhů. Odpovídá na otázky, zda a jakým způsobem tyto faktory ovlivňují výběr českých děl k překladu.

Druhá část práce je věnována překladatelským osobnostem, které se značně podíleli a stále podílí na překládání české umělecké literatury do španělštiny. Přináší portréty těchto překladatelů, které mapují jejich tvůrčí život, a uvádí jejich nejzásadnější překlady. Jmenovitě jde o tyto: Elena Buixaderas, Patricia Gonzalo de Jesús, Enrique Gutiérrez Rubio, Clara Janés, Daniel Ordóñez, Kepa Uharte, Fernando de Valenzuela a Monika Zgustová. Se čtyřmi z nich byly vedeny řízené rozhovory, jejichž rozboru se práce věnuje v poslední kapitole. Rozhovory se týkají na jedné straně jejich cestě k překládání z českého jazyka, na druhé straně fungování nakladatelské praxe, podpor apod. Rozbor rozhovorů je zásadní částí této práce, neboť díky získaným informacím můžeme snáze vykreslit panorama současné české literatury na španělském knižním trhu a odpovědět na výzkumné otázky. Konfrontací dat z první části práce a výpovědí překladatelů dojdeme k ucelenému obrazu zkoumaného tématu.

V závěru práci je shrnuto současné panorama překladů do španělštiny, jsou zodpovězeny a odůvodněny výzkumné otázky a navrženy další možnosti zkoumání.

1. Metodologie

V této kapitole popíšeme, jak byl výzkum realizován. Uvedeme výzkumné metody, které jsme použili pro sběr dat a jejich následný rozpor a interpretaci. V našem případě se jedná o kvantitativní výzkum, proto i použité metody a postupy jsou kvantitativní. Podle Miovského (2006: 77) bychom si měli stanovit základní rámec kvalitativního přístupu, ve kterém bychom měli popsat hlavní charakteristiky výzkumu spojené s aplikací kvalitativních metod. K tomuto připomíná základních pět postulátů, které jsou východiskem ke kvalitativnímu myšlení ve výzkumu v rámci humanitních věd:

- a) V centru pozornosti výzkumníka jsou vždy lidé, subjekty.
- b) Na začátku výzkumu je nutná co nejpřesnější deskripce předmětu.
- c) Sociální vědy nikdy nezkoumají zcela jasný a ohraničený předmět, je nutné ho stále objasňovat.
- d) Fenomény musíme zkoumat v jejich přirozeném kontextu.
- e) Zobecnování výsledků musí být v jednotlivých případech zdůvodňováno a musí se brát zřetel na vlastnosti, smysl a kontext předmětu.

Před samotnou realizací výzkumu jsme si stanovili výzkumný plán, podle kterého jsme postupovali. Inspirovali jsme se Miovským (2006: 88) a náš plán obsahoval:

- a) Formulaci výzkumného problému a výzkumné otázky.
- b) Zdůvodnění významu výzkumu.
- c) Popis teoretického rámce výzkumu.
- d) Metody získávání dat.
- e) Metody zpracování dat.

Cílem našeho výzkumu je popsat panorama překládání české umělecké literatury do španělštiny ve 21. století s využitím poznatků současných aktivních překladatelů a najít odpověď na tyto výzkumné otázky: *Kdo se překládům české literatury věnuje? Jaká je situace a jaké jsou ohlasy překladů české umělecké literatury na španělském trhu – překládají se stále klasici české literatury nebo si o slovo řekli současní autoři? Odkud přicházejí podněty k překladu české literatury a kdo překlad podporuje?* Důvodem tohoto výzkumu je mj. fakt, že se takto pojatou problematikou dosud nikdo nezabýval. Existují práce, které se věnují historii překládání či přijímání české literatury ve Španělsku, ale my téma rozebíráme v širším kontextu. Nejde nám pouze o to, která díla vycházejí a v jakých nákladech, ale také o ostatní faktory, které se na překladu z češtiny přímo podílejí. Proto se v práci zabýváme deskripcí španělského nakladatelského sektoru, možností podpor překladu a vlivu literárních cen, veletrhů a agentů. Díky tomu získáme teoretická východiska, která můžeme konfrontovat s výpověďmi

konkrétních překladatelů, které popisovanou realitu zažívají. Metodou získávání dat je na jedné straně zkoumání existujících dokumentů a na straně druhé vytváření nových pomocí polostrukturovaných rozhovorů.

1.1 Sběr materiálu

První část práce je částečně popisná, kdy vycházíme z informací čerpaných z odborné literatury či internetových zdrojů. Jde o kapitoly věnující se historii česko-španělských vztahů, nakladatelské praxi, možnostem podpory a významu literárních cen, veletrhů a agentů. V těchto částech práce se jedná zejména o deskripci, kdy ke sběru materiálů používáme především odbornou literaturu nebo příslušné webové stránky. Četbou a následnou analýzou dat jsme získali informace, díky kterým jsme schopni vytvořit kontext pro náš předmět zkoumání. Kvalitativní metodou je tedy v tomto případě analýza dokumentů, protože pracujeme s již vytvořenými daty a nová nevytváříme. (Mioviský, 2006: 103)

Výstupem práce sice není vytvoření korpusu španělských překladů české literatury, nicméně pro získání informací o současné situaci českých autorů na španělském knižním trhu a nakladatelském sektoru jsme korpus přeložených děl vytvořit museli. Vzhledem k zaměření práce jsme se zabývali pouze překlady české umělecké literatury vydanými po roce 2000. Především jsme sledovali, jací autoři se publikují a ve kterých nakladatelstvích, a kdo nejčastěji stojí za těmito překlady. Tato získaná data nám pomohla zodpovědět i některé výzkumné otázky.

Materiál jsme získávali z následujících databází dostupných online:

- Index Translatorium¹
- WorldCat²

Z webových stránek či online dokumentů na webových stránkách dostupných:

- České literární centrum³
- Bibliografie podpořených překladů 1998-2018, Výsledky podpor překladu⁴

---

¹ Dostupné z: <http://www.unesco.org/xtrans/bsform.aspx?lg=2> [cit. 2023-07-15]

² Dostupné z: <https://www.worldcat.org> [cit. 2023-07-15]

³ Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/languages/spanelstina/> [cit. 2023-07-15]

⁴ Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/podpora-vydani-ceske-literatury-v-prekladu-cs-517> [cit. 2023-07-15]

Ze zpracovaného přehledu španělských překladů české literatury mezi lety 1900–2015 v práci Vavroušové (2016).

Důležitým zdrojem pro získání dat byla také možnost pracovat s *Databází překladů české literatury do španělštiny*. Jedná se o projekt podpořený Grantovou agenturou Univerzity Karlovy (GAUK), který má za cíl vytvořit kompletní databázi překladů české literatury do španělštiny. Jeho řešitelkou je doktorandka Karolína Lochman Strnadová a spoluřešitelem Michal Penc. Databáze zatím není oficiálně spuštěná, ale v nejbližší době bude probíhat ve zkušební verzi. My jsme měli k dispozici data o překladech, které vyšly ve Španělsku, a díky tomu jsme mohli dokreslit panorama současného vydávání španělských překladů české literatury. Rozhodně tento projekt hodnotíme jako přínosný, a až bude plně funkční, bude přístup k informacím o české literatuře na španělském knižním trhu ještě dostupnější.

Posledním zdrojem získávání materiálu byli samotní vybraní překladatelé, se kterými jsme vedli rozhovory. Potvrdili nám seznam svých překladů, popřípadě doplnili chybějící.

Při sběru dat z výše uvedených zdrojů jsme občas naráželi na protichůdné či neúplné informace. Výsledky jsme mezi sebou porovnávali a v případě potřeby a dostupnosti dohledávali v katalozích jednotlivých nakladatelství. Jsme si vědomi, že námi vytvořený přehled nemusí být konečný vlivem několika faktorů, jako je např. prozatímní neexistence jednotné databáze španělských překladů české literatury či nedostatečné informace u nakladatelů.⁵

Dalšími sbíranými daty byly informace o počtu vydaných děl s podporou MKČR a o výši dotace v příslušném roce. K tomuto jsme využili dostupné soubory, které jsou volně je stažení na stránkách MKČR⁶. Z jednotlivých excelových tabulek jsme vytvořili vlastní přehledovou tabulku, ve které jsme uvedli počet celkových žádostí, kolik žádostem bylo vyhověno, kolikrát se jednalo jen o podporu vydání ukázky, kolik byl podíl překladů ze španělštiny, kolik bylo celkově požadováno peněz a nakonec kolik financí bylo skutečně vynaloženo. Tento přehled se týká podpořených překladů mezi lety 2019–2023, starší data nejsou k dispozici.

---

⁵ Např. neexistují stránky nakladatelství Bassarai či nelze vyhledávat v jednotlivých katalozích nakladatelských značek, které patří pod Grupo Planeta.

⁶Soubory volně ke stažení z: <https://www.mkcr.cz/en/literature-and-libraries-en-1123>

1.2 Řízené rozhovory

V druhé části práce se věnujeme překladatelským osobnostem a stěžejní jsou pro nás řízené rozhovory, které jsme s vybranými překladateli vedli. Cílem bylo získat informace o fungování španělského nakladatelského sektoru a možnosti podpor v praxi. Informace z rozhovorů jsme mohli přímo konfrontovat s poznatky získanými z písemných pramenů a internetových zdrojů, které byly analyzovány v první části textu. Díky těmto dvěma pohledům jsme mohli dojít k závěrům a odpovědět na výzkumné otázky.

Data jsme v této fázi získávali pomocí metody moderovaného rozhovoru (interview), která je dle Miovského (2006: 155) nejobtížnější, ale zároveň nejvýhodnější metodou sběru kvalitativních dat. Miovský (2006: 157–174) rozlišuje nestrukturované, polostrukturované a strukturované interview. My jsme se pro naši práci rozhodli využít polostrukturované interview, jehož jádrem je určité schéma s okruhy otázek, jejichž pořadí se však může zaměňovat dle vývoje rozhovoru. Tazatel se může ptát i na otázky, které nemá předem napsané, ale vyplnou z rozhovoru. Vhodné je použít i následné inquiry, tj. vysvětlení a upřesnění odpovědi respondenta. (Miovský, 2006: 159–161)

Při rozhovoru jsme se drželi schématu, které (Miovský, 2006: 164) charakterizuje jako přípravnou a úvodní část rozhovoru, v níž si tazatel připraví otázky a naváže kontakt s respondentem. Aby interview mohlo proběhnout, musí tazatel splnit následující: navázat kontakt s respondentem, informovat o účelu rozhovoru, představit sama sebe, získat souhlas s rozhovorem a domluvit se na způsobu provedení.

Otázky jsme konzultovali s vedoucí práce a snažili jsme se, aby měly co největší vypovídající hodnotu. Snažili jsme se oslovit co nejvíce soudobých překladatelů, kontakt se nám podařilo navázat s těmito: Elena Buixaderas, Enrique Gutiérrez, Daniel Ordóñez a Kepa Uharte. Se třemi z nich jsme se mohli sejít osobně, protože trvale bydlí v Praze; s jedním jsme se spojili přes videohovor. Rozhovory probíhaly v červnu 2023.

Všechny respondenty jsme nejprve oslovili, představili sebe a účel výzkumu a zaslali seznam otázek, na které jsme se chtěli ptát. Překladatelé souhlasili, domluvili jsme si termín a sešli se, třikrát osobně v Praze, jedenkrát online.⁷ Během rozhovorů jsme kladli připravené otázky, občas obohacené o otázky doplňující podle potřeby a směřování rozhovoru. Z každého

---

⁷ Všichni respondenti souhlasili s rozhovorem a jeho nahráváním, nepřáli si však, aby byl transkrip součástí práce. Všechny transkripty i nahrávky jsou uloženy v osobním archivu diplomantky.

rozhovoru jsme pořídili audiozáznam, který jsme následně přepsali. Následně jsme provedli rozbor jednotlivých rozhovorů a vyvodili z něj závěry. Přepisy rozhovorů nejsou součástí práce.

2. Stručná historie česko-španělských kulturně-literárních vztahů

Abychom mohli porozumět překládání české literatury ve Španělsku, vysvětlit důvod a účel překladů, musíme si přiblížit historický, politický, kulturní a literární kontext. Vzhledem k tomu, že práce se věnuje současnosti, tedy překladům ve 21. století, zaměříme se i zde především na novodobou historii. Nejprve představíme historii česko-španělských především kulturních vztahů, poté uvádíme panorama prvních překladů mezi oběma jazyky.

2.1 První literárně-kulturní kontakty obou zemí

Vztahy mezi oběma zeměmi sahají hluboko do historie, což dokládají i zmínky v Kosmově kronice o svatém Jakubovi, kdy mnoho českých poutníků podnikalo cesty do Santiaga de Compostela. (Purnchová, 2017: 13) Nicméně k prvnímu doložitelnému kontaktu došlo kolem roku 965, kdy navštívil Prahu židovský kupec Ibrahím ibn Jakúb pověřený cordóbským chalífou, který později své dojmy a zážitky z Čech a Prahy sepsal. Dalším známým kontaktem mezi zeměmi je v 15. století diplomatická cesta Lva z Rožmitálu⁸, při níž se dostal až do Santiaga de Compostela a ke galicijskému mysu Finisterre. O této pouti víme z jednoho z nejstarších českých cestopisů Václava Šaška z Biříkova *Deník o jízdě a putování Lva z Rožmitálu a z Blatné z Čech až na konec světa*.⁹

Za jakýsi zlatý věk španělské kultury můžeme označit nástup Habsburků na český trůn v roce 1526. „Český král Ferdinand I. Habsburský, vnuk Isabely Kastilské a Ferdinanda Aragonského, vychovaný v Kastilii jako Don Fernando, si totiž své španělské dědictví přivezl s sebou.“ (Purnchová, 2017: 15) Rozkvět vztahů mezi zeměmi byl patrný i v době vlády Rudolfa II. Habsburského, jenž byl taktéž vychováván na španělském dvoře. „Za své vlády si nechal na Pražském hradě vybudovat velkolepý sál určený pro jeho obrovskou sbírku soch. Jelikož se sál nachází nad bývalými konírnami, v nichž císař choval koně vzácného španělského

---

⁸ Švagra Jiřího z Poděbrad.

⁹ Z historie vzájemných vztahů. In: *Vělvyslanectví České republiky v Madridu* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/madrid/cz/bilateralni_vztahy/z_historie_vzajemnych_vztahu/index.html

plemene, nese jméno Španělský sál. Dnes se v něm konají významné státní akty, koncerty a společenská setkání. Za zmínku stojí i to, že ceremoniální španělský dvorský protokol zavedený císařem Karlem V. platil v rakouském mocnářství až do roku 1918.“¹⁰

Jedním z důležitých pout mezi zeměmi se stalo v 17. století Pražského Jezulátka (*El Niño Jesús de Praga*), „které dnes patří k významným kulturně historickým památkám a turistickým zajímavostem Prahy.“¹¹ Tuto voskovou sošku do Čech přivezla v roce 1556 španělská šlechtična Maria Manrique de Lara. Následně ji darovala své dceři Polyxeně, která byla manželkou nejvyššího kancléře Zdeňka Popela z Lobkovic. Polyxena v roce 1628 sošku Jezulátka věnovala klášteru pražských karmelitánů. Karmelitáni poté rozšířili kult Pražského Jezulátka po celém světě, nejvíce však ve španělsky mluvících zemích.¹²

Díky propojení českého a španělského dvora se k nám dostává i španělská literatura. Španělské knihy se nacházejí v zámeckých knihovnách, a především u šlechticů¹³, kteří jsou se Španělskem v úzkém spojení, ať už díky diplomacii či sňatkům. Mimo to se ale španělské knihy v Praze přímo tiskly, a to např. u nakladatele Jiřího Nigrina z Černého Mostu. (Tkáčová, 2019) Jako zajímavost uvedeme, že v roce 1580 vychází latinsko-česko-španělský slovníček, který měl patrně sloužit k potřebám vyslanců. (Štěpánek, 2018: 18) Zajímavý je i objev neznámých španělských rukopisů profesorem Boháčkem v 50. letech minulého století. Rukopisy se našly v zámeckém archivu v Mladé Vožici. Romanista Václav Černý je zkoumal a zjistil, že se jedná o tři ztracené Calderónovy hry, které si v 17. století nechala opsat Marie Josefa Harrachová a přivezla je s sebou do Čech.¹⁴ Španělská literatura je tedy evidentně přítomna, stále se však nepřekládá. Pokud nějaké překlady existovaly, „šlo především o náboženské knihy od španělských autorů psané v latině.“ (Uličný, 2005: 18)

---

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Tamtéž.

¹² Tamtéž.

¹³ Mezi ně patří např. Lobkovicové či Pernštejnové

¹⁴ *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Pedro Calderón de la Barca* [online]. c2022 [cit. 2023-08-08]. Dostupný z: https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Pedro_Calder%C3%B3n_de_la_Barca&oldid=21950347

2.2 První překlady z českého jazyka a česko-španělské vztahy během 20. století

Pomyslným boomem na poli kulturních a literárních vztahů je bezpochyby 19. století, kdy se objevují první překlady přímo ze španělštiny. Postaral se o ně Josef Bojislav Pichl, díky kterému v roce 1835 vyšel překlad Luise de Góngory v časopisu Kwěty, tamtéž v roce 1840 pak kapitola z *Dona Quijota* od Miguela de Cervantese. V roce 1838 přeložil Pichl vybrané Cervantesovy povídky z díla dnes známého pod názvem *Příkladné novely* a publikoval je pod názvem *Nowely*. V roce 1866 překládá Pichl první díl *Dona Quijota*. (Uličný, 2005: 19) Na přelomu století se překlady ze španělštiny do češtiny věnuje např. J. Vrchlický, který se zabýval cidovskými romancemi a překladem dramatu (například přeložil řadu Calderónových děl včetně nejslavnější hry *Život je sen*), „ale jelikož znal španělštinu pouze povrchně (na rozdíl od němčiny a francouzštiny), používal při překladu německé převody.“ (Uličný in Hrala, 2002: 244) Začátkem 20. století se překlady věnuje především Antonín Pikhart, o kterém Uličný bez nadsázky říká, že „byl nejvýznamnějším překladatelem ze španělské literatury na konci 19. a na počátku 20. století. (Uličný in Hrala, 2002: 248) Podle Uličného „byl významným počinem Pikhartův překlad Cervantesových *Poučných povídek* (1903), ač z několika pořídil překladatel jen výtah.“ (Uličný in Hrala, 2002: 246). Domníváme se, že důležitý byl rovněž překlad *Dona Quijota* (1899). Kromě Cervantese přeložil Pikhart i několik děl Vicenta Blasca Ibáñeze, román *Pía Barojo* či dílo E. Pardo Bazánové. Až do první světové války se překládá ze španělštiny nepřetržitě. Vše zajímavé, co ve Španělsku vyjde, je téměř okamžitě přeloženo do češtiny. Navázané česko-španělské vztahy byly přerušeny až první světovou válkou. „Po vzniku československé republiky sice byly navázány diplomatické styky, ale ve vzájemných vztazích panovala ještě určitá nedůvěra, protože zejména Madrid těžce nesl rozbití Rakouska-Uherska [...]“ (Nálevka, 2004, II.) K posílení vztahů mezi zeměmi dochází ve 30. letech s španělskou občanskou válkou, které se účastnilo na 3000 českých a slovenských interbrigadistů. Tím vznikl i specifický vztah Čechů ke Španělsku, kromě toho, že se ze španělštiny překládá, španělské motivy se objevují i v dílech českých autorů. Po 2. světové válce byly sice vztahy mezi zeměmi opět utlumeny, ale do Československa emigrovalo několik španělských levicových politiků a generálů. Mezi nimi například Antonio Cordon García, který „díky svému působení na Filosofické fakultě

Univerzity Karlovy v Praze významně přispěl k rozvoji hispanistiky v Československu.¹⁵ Mezi posledními zmíníme ještě významnou kulturní akci, která proběhla v roce 1946. Na popud velvyslance v Paříži Adolfa Hoffmeistera se v Praze uskutečnila výstava španělských malířů, kde byli uvedeni španělští představitelné moderní světové malby, jako Óscar Domínguez, Antoni Clavé, Joan Miró či Pablo Picasso. Až na Pabla Picassa se všichni výstavy zúčastnili. (Nálevka, 2004, III.) K navázání plnohodnotných vztahů dochází až po rozpadu komunistického režimu.

2.3 První překlady z češtiny do španělštiny

První překlady z češtiny do španělštiny se objevují až začátkem 20. století. Lze tedy konstatovat, že znalost španělské literatury a kultury je v Čechách hlubší než znalost české literatury ve Španělsku. Hermida de Blas a Gonzalo de Jesús (2007: 185) ve své práci tuto nerovnováhu přičítají „třem faktorům: a) rozdílné geografické a demografické velikosti zúčastněných zemí (40 milionů Španělů proti 10 milionům Čechů a 5 milionům Slováků); b) jejich protichůdným historickým perspektivám (imperiální španělská minulost proti mnohasetleté nadvládě Habsburků nad Čechy a Slováky); c) tradiční neznalosti slovanských kultur a jejich rozmanitosti ve Španělsku.“¹⁶ Z výzkumu Vavroušové (2016) víme, že za prvními překlady do španělštiny stojí Jan Rudolf Slabý, který v roce 1920 přeložil sbírku pohádek B. Němcové, o rok později sbírku pohádek K. J. Erbena, dále např. v roce 1923 přeložil Zeyerovy *Tři legendy o krucifixu* a v roce 1924 přeložil do španělštiny i katalánštiny *Babičku* Boženy Němcové. Mimo Slabého se objevuje i W. F. Reisner, který v roce 1922 přeložil Nerudovy *Povídky malostranské*. Od 30. let do roku 1989 vychází překlady z obou literatur v obou zemích, ale vzhledem k politické situaci se nejedná o vysoké náklady.

---

¹⁵ Z historie vzájemných vztahů. In: *Velvyslanectví České republiky v Madridu* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/madrid/cz/bilateralni_vztahy/z_historie_vzajemnych_vztahu/index.html

¹⁶ „this imbalance in mutual reception can be attributed to three factors: a) the different geographical and demographical magnitudes of the countries involved (40 millions of Spaniards against 10 of Czechs and 5 of Slovaks); b) their opposite historical perspectives (the imperial Spanish past against the Habsburgs' domination of Czechs and Slovaks during many centuries); and c) the traditional lack of knowledge of Slavonic cultures and their diversity in Spain.“ (Hermida de Blas a Gonzalo de Jesús, 2007: 185)

2.4 Překlady z češtiny do španělštiny po 2. sv. válce do konce 20. století

„Po druhé světové válce se ocitají jak tehdejší Španělsko, tak Československo a jejich kulturní život i knižní produkce pod vlivem dvou odlišných diktatur (v Československu to byla diktatura komunistická a ve Španělsku fašistická či frankistická diktatura). Obě diktatury ovšem fungovaly velmi podobně v oblasti cenzury.“ (Pilátová, 2002) Vzhledem k protichůdnosti obou režimů nedocházelo takřka k žádnému prohlubování kulturních vztahů. „[...] v katalozích španělských nakladatelů v prvních desetiletích režimu téměř chyběly české tituly, s výjimkou K. Čapka (považovaného pouze za humoristu či autora science fiction), jehož díla byla do španělštiny překládána z angličtiny, francouzštiny či jiných jazyků.“¹⁷ (Hermida de Blas a Gonzalo de Jesús, 2007: 188-189)

Za pomyslný první „boom“ zájmu o českou literaturu můžeme považovat polovinu 60. let, kdy dochází k uvolňování komunistického režimu i cenzury, které vrcholí v roce 1968 tzv. Pražským jarem. V této době tedy stoupá zájem a povědomí o české kultuře, ale výrazně se zatím nepřekládá. „Teprve až v 70. letech, po skončení Pražského jara, po vojenské okupaci Československa a následném politickém kroku zpět, se španělští nakladatelé rozhodli riskovat a vydávat česká (a v menší míře i slovenská) díla: romány, více či méně literární reportáže nebo eseje psané především disidentskými a exilovými autory (s tradiční výjimkou K. Čapka).“¹⁸ (Hermida de Blas a Gonzalo de Jesús, 2007: 189) Mezi vydávané autory patří např. Milan Kundera, Pavel Kohout, Josef Škvorecký, Zdena Salivarová, Ota Filip či Vladimír Holan. Překlady však často nejsou pořizovány přímo z češtiny, ale spíše z němčiny, angličtiny či francouzštiny¹⁹. „V důsledku toho jsou jejich přesnost a věrnost originálu značně sporné. Výjimku z pravidla představuje antologie poezie Vladimíra Holana *Una noche con Hamlet y otros poemas*, kterou v roce 1970 přeložil Josef Forbelský ve spolupráci s Guillemem

---

¹⁷ „[...] there was an almost complete absence of Czech titles in the catalogues of Spanish publishers during the first decades of the regime, except for K. Čapek (regarded only as a humorist or a science fiction author), whose works were translated into Spanish from English, French or other languages.“ (Hermida de Blas a Gonzalo de Jesús, 2007: 188-189)

¹⁸ It was not until the 1970's, after the end of the Prague Spring, the military occupation of Czechoslovakia and the consequent political backward step, that Spanish publishers decided to take the risk of publishing Czech (and to a lesser degree, Slovak) works: novels, more or less literary reports or essays written mainly by dissident and exiled authors (with the traditional exception of K. Čapek). (Hermida de Blas a Gonzalo de Jesús, 2007: 189)

¹⁹ Dle přehledu zpracovaného v práci Vavroušové (2016) bylo mezi lety 1900–2015 z celkových 265 přeložených děl české literatury přeloženo 138 přímo z češtiny, 30 z němčiny, 26 z angličtiny, 22 z italštiny a 14 z francouzštiny.

Carnerem a která se stala základním kamenem moderního překladu české literatury ve Španělsku.“²⁰ (Hermida de Blas a Gonzalo de Jesús, 2007: 189)

Za opravdový „boom“ zájmu o českou literaturu lze považovat 80. léta, kdy v roce 1984 získal Jaroslav Seifert Nobelovu cenu a nepřímo tak otevřel dveře i dalším básníkům, kteří se do španělštiny začali překládat. Mezi ně patří Vítězslav Nezval, Karel Hynek Mácha či Jiří Kolář. Velký podíl na této vlně zájmu má i překladatelka Clara Janés, která měla osobní vazby s Vladimírem Holanem, a tedy zájem o překlad jeho díla. Kromě poezie se vydává i česká próza, především Milan Kundera, Bohumil Hrabal a Václav Havel. Překlady těchto autorů jsou pořizovány již přímo z českého jazyka, s výjimkou Kundery, který některá ze svých děl publikuje nejprve ve francouzštině. V roce 1980 vycházejí poprvé Haškovy *Osudy dobrého vojáka Švejka*, ale jedná se o překlad z druhé ruky, konkrétně přes němčinu. Jedná se o překlad Alfonsiny Janés pořízený z německého překladu Grety Reiner. Janés dílo přeložila již v 60. letech, ale kvůli oficiální cenzuře nemohlo být vydáno dříve. První přímý překlad Haškova Švejka do španělštiny vyšel až v roce 2008 zásluhou Moniky Zgustové. (Vavroušová 2016: 124)

Dalším mezníkem je nepochybně rok 1989, pád komunistického režimu a otevření se světu. Sametová revoluce znamenala do značné míry vlnu svobody a stoupající zájem (nejen) španělských čtenářů o českou literaturu. Základní kameny novodobého překladu z českého jazyka bezpochyby položila Monika Zgustová. Právě ona přeložila klasiky jako Haška či Hrabala, kteří se díky jejímu překladu ve španělském prostředí prosadili. Propagací moderní české literatury posledního století v té době otevřela pomyslné dveře pro další překládání české literatury a její pozitivní recepci. Na její práci pak navazují další překladatelé, mj. Kepa Uharte, kteří se věnují současným českým autorům a překládají jejich díla.

Závěrem nesmíme opomenout zmínit činnost Ministerstva kultury České republiky (MKČR), které v roce 1998 zahájilo program na podporu české literatury v překladu. Překladatelé, nakladatelé či instituce, pokud splňují podmínky, si mohou zažádat o finanční příspěvek na vydání původního českého díla v překladu, který v dnešní době činí až 70 %

---

²⁰ As a consequence, their accuracy and faithfulness to the original are quite questionable. An exception to the rule is the anthology of Vladimír Holan's poetry *Una noche con Hamlet y otros poemas*, translated in 1970 by Josef Forbelský in collaboration with Guillermo Carnero, which was the foundation stone for modern translation of Czech literature in Spain. (Hermida de Blas a Gonzalo de Jesús, 2007: 189)

celkových nákladů. Jedná se tedy o obrovskou podporu, která do jisté míry zaručuje překlad českých autorů. Díky této podpoře vyšlo od roku 1998 celkově okolo 2000 překladů české literatury, z toho téměř 90 do španělštiny. Někteří překladatelé z českého jazyka do španělštiny přiznávají, že bez této podpory by ani překládat nemohli.

3. Přehled současné české literatury na španělském knižním trhu

V této části práce se budeme zabývat tím, kteří autoři se překládají po roce 2000, jak vypadá nakladatelská praxe, zda se nějak proměnil zájem o českou literaturu, co vše hraje roli při výběru díla k překladu a jak je česká literatura přijímána. Na jedné straně nám k závěrům poslouží zpracované informace z jednotlivých oblastí, ale především rozbor řízených rozhovorů s překladateli, protože jsou to nakonec oni, kteří vědí nejlépe, jak současná situace vypadá a jakým způsobem trh funguje.

Předpokládáme, že výběr děl k překladu ovlivňuje několik faktorů. Domníváme se, že se na jednu stranu budou stále vydávat klasičtí autoři, protože jsou jakousi zárukou jistoty, nicméně dvacet tři let je dlouhá doba a Česká republika nabízí mnoho nových mladých zajímavých autorů a auterek, kteří by mohli rezonovat. O přijímání české literatury v zahraničí hovoří např. literární agent Edgar de Bruin, který v rozhovoru před šesti lety říká, že jsou na zahraničních nakladatelích vidět dopady hospodářské krize. „Ekonomické ohledy hrají při rozhodování o přijetí určitého titulu mnohem větší roli než dřív, což je pro menší literatury, tedy i pro tu českou, nepříznivé. Všechno trvá déle a dlouhé váhání častěji končí odmítnutím. Pozitivní recenze nebo návštěva autora nemají znatelnější vliv na prodejnost, i velmi idealističtí nakladatelé, což jsou většinou ti malí, váhají s vydáním třetího titulu určitého autora, jestliže se první dva prodávaly špatně – i když důležitou náplastí je pro ně překladatelský grant českého ministerstva kultury.“²¹ I když jde o šest let starý rozhovor, předpokládáme, že situace bude podobná i dnes. Podpora v podobě finančních grantů bude jistě pro mnoho nakladatelů klíčová, možná i proto, že se zatím žádnému současnému českému spisovateli či spisovatelce nepodařilo v zahraničí výrazně prorazit. „Pokud vím, od doby komerčního úspěchu Miloše Urbana ve Španělsku ještě před krizí – *Sedmikostelí* se tam prodalo na 60 tisíc výtisků – se nepodařilo v

---

²¹ DE BRUIN, Edgar. Chci nabízet hodnotné tituly. Literární agent Edgar de Bruin o pozici českých knih v zahraničí. Tomáš Kučera. *Novinky.cz* [online]. 12. 5. 2017 [cit. 2023-07-28]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-chci-nabizet-hodnotne-tituly-literarni-agent-edgar-de-bruin-o-pozici-ceskych-knih-v-zahranici-40033320>

zahraničí výrazně prorazit žádnému jinému českému spisovateli. [...] Pro vrtkavost čtenářské přízně je ostatně typické, že v jiných zemích se *Sedmikostelí* zdaleka tak dobře neuchytilo a ani další Urbanovy tituly ve španělštině už nedosáhly podobné prodejnosti.“²²

3.1 Nakladatelská praxe

V následující kapitole popíšeme princip fungování nakladatelství obecně, vývoj španělského nakladatelského sektoru, samostatnou podkapitolu věnujeme současné situaci, tedy jaké jsou největší španělské nakladatelské domy a ve kterých nakladatelstvích nejčastěji vychází české překlady.

Nakladatelství je společnost, která se věnuje vydávání a distribuci knih a jiných publikací. Každé nakladatelství v Čechách i ve Španělsku by mělo být registrováno v příslušné agentuře ISBN, která každému nakladatelství přidělí svůj kód. Tento kód pak slouží k snadné a jasné identifikaci knihy. Práce nakladatelství je tvořena těmito základními činnostmi: „Akvizice rukopisů – hledání nových děl a autorů či podnícení vzniku nových děl; Autorskoprávní agenda – řádné uzavření licenčních smluv se všemi, kteří se na vzniku knihy podílí; Redakční příprava – příprava knihy k tisku; Výroba knih – organizace a financování tisku, termín dodání; Marketingová příprava a propagace titulů – vytvoření podmínek pro samotný prodej knih, plánování rozhovorů a autogramiád s autorem, inzerce, reklamní plakáty; Prodej – zajišťování prodeje knih, hledání nových cest pro odbyt.“ (Pistorius, 2019:126–127)

V žádném nakladatelství by neměl chybět ředitel, redaktor, výtvarný redaktor či grafik, technický redaktor, pracovník zajišťující výrobu a propagaci. **Nakladatel** má velmi důležitou úlohu. Samozřejmě je to ten, kdo odpovídá za chod celé firmy a řeší nakladatelskou politiku, zároveň ale knihu technicky realizuje a musí jednat s dalšími subjekty. (Pistorius, 2019:126,127) Dalším důležitým článkem je **redaktor**, jehož úkolem je dílem vymýšlení nových projektů a hledání zajímavých titulů, dílem redakční příprava jednotlivých děl. Redaktor beletrie, a především překladů musí mít velmi dobrou znalost jazyka a dbát na přesnost a vhodnost výrazů. (Pistorius, 2019:135) „V naší zemi je zakořeněna tradice, podle níž redaktori nejenže vybírají jednotlivé tituly a domlouvají autorské smlouvy, ale spolupracují také s překladatelem a zpravidla čtou i všechny korektury. V západní Evropě či USA oproti tomu

---

²² Tamtéž.

kvalitní redaktori pracují pouze koncepčně – korektury již nečtou a také spolupráci s překladatelem přenechávají svým asistentům či externistům.“ (Pistorius, 2019: 136) Každá kniha by měla mít i svého **odpovědného redaktora**, jenž je odpovědný za finální podobu knihy, za jazykovou správnost, v případě překladu by měl přímo spolupracovat s překladatelem. **Výtvarný editor či grafik** má na starosti typografickou úpravu knihy a ilustrační doprovod. **Technický redaktor** připravuje knihu pro tiskárnu, láme text. **Pracovník zajišťující výrobu** se stará o výběr tiskárny, jedná o výrobních cenách; **propagační pracovník** zajišťuje komunikaci s médii, inzerci, propagační akce a registruje recenze. (Pistorius, 2019:137)

Nakladatelství spolupracují s literárními agenturami či literárními agenty, kteří slouží jako prostředník mezi autorem, popř. překladatelem a nakladatelem. Nutno dodat, že celý nakladatelský proces je velmi složitý a jeho organizace se může lišit podle velikosti nakladatelství a počtu zaměstnanců. V menších nakladatelstvích je například zvykem, že sám nakladatel zastává většinu dílčích úloh, nicméně základní schéma by mělo být ve všech nakladatelstvích stejné. V první řadě jde tedy o nápad nebo iniciativu vydat nějaké dílo, pokud se na něm celý nakladatelský tým shodne, může se začít jednat s autorem/překladatelem o uzavření licenční smlouvy. Poté se začne pracovat na rukopisu či překladu, ideálně ve spolupráci s odpovědným redaktorem. Kompletní dílo se dále předá typografovi, který provede zlom a může se pracovat na stránkových korekturách. Korektury by měl provádět autor, respektive překladatel a zároveň i redaktor, ideálně ještě jako další oči korektor, který čte text poprvé a už se nestará o stylistické nuance ani nesrovnává s originálem, soustředí se na gramatiku, překlepy, dělení apod. Po schválení konečné verze jde kniha do tisku, měla by být již určena její cena a počet výtisků. (Pistorius, 2019: 128–129) Po vydání knihy by se nakladatelství mělo postarat o její distribuci a nejlépe i medializaci, aby se dostala k co nejvíce potenciálním čtenářům.

Z rozhovorů vedených s překladateli ale zjišťujeme, že ve Španělsku tento systém mnohdy nefunguje. Někdy si spolupráci pochvalují a probíhá tak, jak by měla, jindy ale žádného redaktora k ruce nemají a někdy ani nedostanou ke korektuře poslední verzi svého překladu, která pak jde do tisku. Této problematice se podrobněji věnujeme v části rozboru rozhovorů.

3.1.1 Stručná historie španělského nakladatelského sektoru

Pro uvedení do kontextu španělského nakladatelského sektoru zmapujeme vývoj nakladatelství během minulého století a v současnosti. Za pomyslný zlatý věk španělského nakladatelského průmyslu lze považovat začátek 20. století, konkrétně období mezi lety 1900–1936. Během tohoto období vzrostl počet španělské populace zhruba o 4 miliony, zlepšila se míra gramotnosti i školní docházka a dochází k rozvoji nakladatelského průmyslu. V roce 1901 bylo vydaných jen 724 titulů, v roce 1931 už bylo vydáno 2010 titulů. Zakládala se nová nakladatelství, v roce 1935 jich bylo činných 276, patří mezi ně např. Gustavo Gili (1902), *Seix Barral* (1911), *Biblioteca Nueva* (1917) nebo *Espasa Calpe* (1925). (Fernández-Moya, 2009: 25). Ačkoliv se tedy může zdát, že podmínky byly ideální, nakladatelský průmysl nebyl příliš atraktivní ani pro cizí, ani pro domácí investory a rozhodně nenabízel finanční zisk. I proto byl trh tvořen především malými rodinnými nakladatelstvími, až na dvě výjimky, jimiž byla velká nakladatelství s kapitálem, založená v roce 1925 – *Compañía Iberoamericana de Publicaciones* a *Espasa Calpe*, které vzniklo spojením dvou rodinných nakladatelství na pokraji bankrotu. Ekonomické potíže na trhu znamenají, že se nakladatelství nemohou omezovat jen na domácí trh, ale jsou nucena najít zahraniční trh, kam expandovat, v tomto případě do Latinské Ameriky. Španělští nakladatelé měli rozhodně spoustu důvodů, proč obsadit tento trh: stejný jazyk, kulturu, společnou minulost, i přesto se ale potýkali s mnoha problémy, když se na trh pokoušeli vstoupit. Na jednu stranu měli obtíže se samotnou dopravou a distribucí, ale především se jednalo o konkurenci amerických (*Appleton*), německých (*Brockhaus*), anglických (*Ackermann*) a francouzských (*Garnier a Bouret*) nakladatelů, kteří publikovali ve španělštině a měli větší obchodní a finanční možnosti. Zahraniční nakladatelé jistě představovali obrovskou překážku pro vstup na tento trh, ale zároveň to byla možnost pro španělské nakladatele, aby poznali, jak fungují významní nakladatelé na mezinárodní úrovni. Cesta tedy nebyla jednoduchá, ale postupně se španělským nakladatelům dařilo překonávat překážky a vydobýt si místo i na latinskoamerickém trhu. (Fernández-Moya, 2009)

Se španělskou občanskou válkou přišla první z krizí, která měla negativní dopad na nakladatelský sektor, neboť se téměř nepublikovalo. Poválečné období a nástup frankistické diktatury s sebou také nese značná omezení. Nakladatelé se na jednu stranu potýkali s politickými omezeními a cenzurou, která zabraňovala často samotné realizaci knih, ale i vývozu a dovozu, na druhou stranu i s nedostatkem papíru. (Sánchez García, 2016) „Za účelem koordinace oficiální politiky týkající se knih a vztahů s nakladateli vytvořila frankistická vláda

v roce 1941 Národní institut španělské knihy (*Instituto Nacional del Libro Español*). S cílem zmírnit neutěšenou situaci nakladatelského sektoru v poválečném období vydala Frankova vláda v roce 1946 zákon na ochranu knih. Teoreticky se jednalo o pozitivní nástroj pro nakladatele, ale v praxi nebyl kvůli svým zmatečným ustanovením a způsobu, jakým jej uplatňovaly orgány pověřené jeho prováděním, příliš účinný.²³ (Fernández-Moya, 2009: 33-34) Složitá situace a omezení měla za následek, že spousta nakladatelství zanikla nebo musela zaniknout. Vedoucí postavení na španělskojazyčném knižním trhu si dokázalo udržet jen nakladatelství *Espasa Calpe*, a to právě díky průniku na latinskoamerickém trhu a vytvoření filiálky v Argentině a Mexiku ještě před válkou. (Fernández-Moya, 2009)

Během 60. a 70. let 20. století můžeme hovořit o zlepšení situace. Roli zde hrají i nové hvězdy latinoamerické literatury, jako Mario Vargas Llosa nebo Gabriel García Márquez, o které je ohromný zájem a velmi rychle pronikají na španělský trh. V této době fungují nakladatelství jako *Planeta*, *Seix Barral*, *Anagrama*, *Destino*, *Bruguera*, *Anaya*, *Santillana a Tusquets Editores*. Od roku 1963 je nakladatelský průmysl brán jako přednostní a pro nakladatele znamená např. možnost výhodnějších úvěrů a snazší průnik na zahraniční trhy. Příznivější situace je dána i díky celkovému hospodářskému zlepšení země, kdy roste životní úroveň i gramotnost obyvatelstva a španělský nakladatelský průmysl se dostává v roce 1974 z původního 30. místa na 5. místo mezi světovými nakladatelskými sektory. (Fernández-Moya, 2009)

Osmdesátá léta naopak znamenají pro španělský nakladatelský sektor opět úpadek. Na vině je na jedné straně latinskoamerická ekonomická krize, která postihla především menší nakladatele. „V letech 1972–1985 ukončilo svou činnost 1277 španělských nakladatelů, z toho 71 % malých nakladatelů. Některá nakladatelství, jako například *Bruguera* nebo *Barral Editores*, která byla v předchozích desetiletích velmi významná, ale nebyla schopna zvládnout

---

²³ „Para coordinar la política oficial respecto al libro y la relación con las editoriales, el gobierno franquista creó en 1941 el Instituto Nacional del Libro Español (INLE). Con el objetivo de aliviar la paupérrima situación del sector editorial tras la posguerra, el gobierno franquista publicó una Ley de Protección del Libro en 1946. Un instrumento en teoría positivo para las editoriales, pero que en la práctica, debido a su confusa reglamentación y a la aplicación que hacían de ella los organismos encargados de su cumplimiento, no suponía beneficio alguno para las empresas.“ (Fernández-Moya, 2009: 33-34)

platby, ukončila svou činnost.“²⁴ (Fernández-Moya, 2009: 40) Na druhé straně vstupují na španělský nakladatelský trh velké mezinárodní nakladatelské domy, jako jsou *Mondadori*, *Bertelsmann* a *Hachette* (Fernández-Moya, 2009), které mění pravidla. Jako příklad uveďme, že v roce 1984 koupil německý konglomerát *Bertelsmann* nakladatelství *Plaza&Janés* nebo že italská společnost *Mondadori* získala historické nakladatelství *Grijalbo*. (Sainz Borgo, 2018) Důsledkem všech těchto příčin a procesů se španělský nakladatelský sektor polarizuje na velké národní nebo zahraniční skupiny (*Santillana*, *Planeta*, *Bertelsmann* a *Hachette*) a malá nakladatelství, která se snaží zaplnit mezery na trhu (*Lengua de Trapo*, *Pre-textos*). (Fernández-Moya, 2009) Na přelomu století a především ve 21. století se nakladatelé musí vypořádat i s novými technologickými výzvami, jako je nástup internetu, e-knih, audioknih apod.

V současné době je španělský nakladatelský sektor stále silně polarizován. Na jedné straně existují velké nakladatelské domy, které ovládají většinu trhu, na straně druhé malá nakladatelství snažící se přežít. Dle statistik je každé třetí nakladatelství spojeno s velkou skupinou. (Sainz Borgo, 2018) Nejedná se však o žádný nezvyklý jev, příčiny této situace nalezneme již ve zmíněných 80. letech minulého století, kdy se trh začíná polarizovat. Na současné podobě mají však velký podíl i dopady ekonomické krize z roku 2007–2015. Dopady krize totiž nebyly pouze finančního rázu, ale především se změnilo složení nakladatelského sektoru. (Alós, 2017) Spousta nakladatelství zanikla nebo byla pohlcena velkými nakladatelskými domy, které španělskému nakladatelskému sektoru vládnou.

3.1.2 Panorama současného španělského nakladatelského sektoru

Kdo kontroluje španělský knižní trh a která nakladatelství vydávají překlady české literatury? Podle poslední dostupné Zprávy o španělském nakladatelském sektoru za rok 2021, zpracované španělským svazem nakladatelů (*Federación de Gremios de Editores de España*), víme, že španělský nakladatelský sektor roste a dokonce „dosáhl dosud největšího nárůstu

---

²⁴ „De 1972 a 1985 cesaron en su actividad 1.277 editoriales españolas, un 71% de las cuales era de pequeño tamaño. Salieron del mercado algunas editoriales como Bruguera o Barral Editores, que habían sido muy importantes en las décadas anteriores, pero que fueron incapaces de hacer frente a los impagos.“ (Fernández-Moya, 2009: 40)

obratu v tomto století, protože studie ukazuje, že tržby všech španělských vydavatelů vzrostly o 5,6 % ve srovnání s předchozím rokem a dosáhly 2 576 70 milionů fakturovaných eur.²⁵ Podle Přehledové zprávy španělského Ministerstva kultury o španělském vydávání knih z roku 2019 víme, že ve Španělsku je k tomuto roku aktivních celkem 3169²⁶ nakladatelství.²⁷ Sám ředitel agentury ISBN Miguel Jiménez říká, že každoročně se registruje 400–500 nových nakladatelství, nicméně musíme myslet na to, že se často jedná i např. o nadace, které vydají jednu knihu ročně, která se nedostane ani do knihkupectví. Každopádně je registrovaná jako nakladatelství a agentura ISBN to již dále nerozlišuje.²⁸ Jde tedy o poměrně vysoké číslo, ale ne všechna nakladatelství jsou opravdu činná a výkonná. Těmi, kdo kontrolují španělský nakladatelský trh, jsou především nakladatelství *El Grupo Planeta* a *Penguin Random House*²⁹. *El Grupo Planeta* má pod sebou na 70 nakladatelských značek, mezi nimi např. nakladatelství *Tusquets*, *Seix Barral* či *El Aleph*. *Penguin Random House* publikuje knihy ve více než 50 nakladatelských značkách a patří pod něj například nakladatelství *Alfaguara*, *Altea* či *Grijalbo*. Jak těmto gigantům mohou konkurovat malá nakladatelství? Značná část malých nakladatelství zanikne, ale samozřejmě mají své místo. Jedná se většinou o nakladatelství rodinná, která se zaměřují na to, co na trhu chybí a čím mohou zaujmout. Vzhledem k tomu, že zmínění velcí hráči se soustředí spíše na mainstream a na kvantitu, tato malá nezávislá nakladatelství se soustředí na kvalitu. Nejde jim o obrat a výnosy, naopak svou práci dělají kvalitně a poctivě. Mezi nezávislá nakladatelství patří například *Anagrama*, *Acantilado*, *Nórdicalibros*, *Galaxia Gutenberg* či nakladatelství *Huso*. Téměř všechna zmíněná nakladatelství vydávají i české autory, podrobněji viz str. 34.

---

²⁵ „[...] el estudio muestra que las ventas del conjunto de las editoriales españolas crecieron un 5,6% respecto al año anterior, alcanzando los 2.576,70 millones de euros facturados.“ FEDERACIÓN DE GREMIOS DE EDITORES DE ESPAÑA. *Informe sobre el sector editorial español Año 2021* [online]. 2023, 11 s. [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: https://www.federacioneditores.org/img/documentos/Informe_sector_editorial_esp2021.pdf

²⁶ Pro srovnání, v České republice bylo ve stejném roce aktivních 2087 nakladatelů, v roce 2020 už jen 1880. Vyházíme ze Zprávy o českém knižním trhu 2020/21. SVAZ ČESKÝCH KNIHKUPCŮ A NAKLADATELŮ. *Zpráva o českém knižním trhu 2020/2021* [online]. 2021, 23 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: https://www.sckn.cz/file/wysiwyg/files/Zprava_o_ceskem_kniznim_trhu_2020.pdf

²⁷ MINISTERIO DE CULTURA Y DEPORTE. Panorámica de la edición española de libros 2019. *Panorámica de la edición española de libros 2019* [online]. 2020, 152 s. [cit. 2023-07-25]. NIPO: 822-19-055-0. Dostupné z: https://www.libreria.culturaydeporte.gob.es/libro/panoramica-de-la-edicion-espanola-de-libros-2019-analisis-sectorial-del-libro_3910/

²⁸ Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 2018, *RENODO Protagonistas - Miguel Jiménez*, YouTube video [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1PIgxmVvQBQ&t=3s>

²⁹ Dalšími významnými nakladatelskými domy jsou mj. *Santillana* či *Anaya*

3.1.3 Česká literatura ve španělských nakladatelstvích

Která nakladatelství tedy vydávají překlady české literatury? Z výše uvedeného by bylo logické se domnívat, že půjde o menší nezávislá nakladatelství, nicméně nemůžeme apriori konstatovat, že tomu tak opravdu je. Záleží na mnoha faktorech a zatím neexistuje žádné španělské nakladatelství, které by se zaměřovalo čistě na českou literaturu. Pro přehled uvádíme tabulku všech nakladatelství, ve kterých vychází čeští autoři po roce 2000. Pokud patří pod některý z větších edičních domů, uvádíme pod který, v ostatních případech jde o nakladatelství nezávislá. U jména autora je v závorce uveden počet titulů, které mu v daném nakladatelství vyšly.

Nakladatelství	Autor	Překladatel
Acantilado (Barcelona)	Jaroslav Hašek (1)	Fernando de Valenzuela
	Ivan Klíma (1)	Judit Romeu Labayen
Alianza Editorial (Madrid), součástí <i>Hachette Livre</i>	Pavel Kohout (3)	Fernando de Valenzuela
Aljibe (Málaga)	Martina Skala (4)	Olga Alfonsel
Apache Libros (Madrid)	Petr Stančík (1)	Daniel Ordóñez
B de Bolsillo (Barcelona), součástí <i>PRH</i>	Miloš Urban (1)	Kepa Uharte
Baile del Sol (Kanárské ostrovy)	Markéta Pilátová (2) ³⁰	Kepa Uharte
Báltica Editorial (Madrid)	Petra Hůlová (1)	Fernando de Valenzuela
	Marek Šindelka (1)	Patricia Gonzalo de Jesús
	Anna Bolavá (1)	
Bassarai (Vitoria Gazteiz), již neexistující	Alexandra Berková (1)	Elena Buixaderas
	Viola Fischerová (1)	
	Václav Hrabě (1)	
	Vladimír Holan (1)	Clara Janés
Book4pocket (Barcelona) součástí <i>Grupo Planeta</i>	Jaroslav Hašek (1)	Luz Monteagudo
	Karel Čepěk (1)	

³⁰ V roce 2023 by měla být vydána autorčina 3. kniha *Senzibil*, opět v překladu Kepy Uharteho.

Booket (Barcelona), součástí <i>Grupo Planeta</i>	Bohumil Hrabal (1)	Jitka Mlejnková; Alberto Ortiz
	Milan Kundera (1)	Fernando de Valenzuela
Círculo de lectores (Barcelona), součást <i>Grupo Planeta</i> , ale již neexistující	Karel Čapek (1)	Consuelo Vázquez de Parga
	Bohumil Hrabal (2)	Jitka Mlejnková; Alberto Ortiz
		Fernando de Valenzuela
	Miloš Urban (1)	Kepa Uharte
Jiří Žáček (1)		
Cátedra (Madrid)	Jan Neruda (1)	Jana Stancel; Clara Janés
Contraseña (Zaragoza)	Vladislav Vančura (1)	Monika Zgustová
Debolsillo (Granada), součástí <i>PRH</i>	Jaroslav Hašek (1)	Monika Zgustová
Destino (Barcelona), součástí <i>Grupo Planeta</i>	Jaroslav Hašek (1)	Alfonsina Janés
	Bohumil Hrabal (1)	Monika Zgustová
Duomo (Barcelona)	Josef Škvorecký (1)	Rita Da Costa
Ediciones B (Barcelona) součástí <i>PRH</i>	Miloš Urban (3)	Kepa Uharte
Ediciones de Oriente y del Mediterráneo (Madrid)	Vladimír Holan (1)	Josef Forbelský
Ediciones Ekaré (Barcelona)	Eduard Petiška (1)	Carmen Diana Dearden
Ediciones Gilgamesh (Barcelona)	Karel Čapek (1)	Ana Falbrová
Ediciones Irreverentes (Madrid)	Julius Fučík (1)	Vera Kukharova
Ediciones La Cúpula (Barcelona)	Karel Čapek (1)	Kateřina Valentová
Editorial Huso (Madrid)	Radim Kopáč (ed.) (1)	Kepa Uharte; Jorge Seca Gil
	Miloš Urban (2)	Daniel Ordóñez
		Kepa Uharte
	Lucie Faulerová (2)	Kepa Uharte
	Iva Pekárková (1)	
	Radim Kopáč (2)	
	Petr Šabach (2)	
David Zabranský (1)		
Editorial Juventud (Barcelona)	Petr Horáček (1)	Elodie Bourgeois Bertín

Editorial Pre-Textos (Barcelona)	Radim Kopáč (ed.) (1)	Patricia Gonzalo de Jesús
El Aleph (Barcelona), součástí <i>Grupo Planeta</i>	Bohumil Hrabal (3)	Fernando de Valenzuela
		Clara Janés, Jana Stancel
		Monika Zgustová
El Andén (Barcelona)	Miloš Urban (2)	Kepa Uharte
El Olivo Azul (Córdoba)	Karel Čapek (3)	Patricia Gonzalo de Jesús
El Zorro Rojo (Barcelona)	Karel Čapek (1)	Ana Falbrová
Errata Naturae Editores (Madrid)	Kateřina Tučková (1)	Kepa Uharte
	Jan Němec (1)	Elena Buixaderas
Funambulista	Petra Hůlová (1)	Kepa Uharte
Galaxia Gutenberg (Barcelona)	Radka Denemarková (2) ³¹	Elena Buixaderas
		Montse Tutusaus
	Jaroslav Hašek (1)	Monika Zgustová
	Václav Havel (1)	
	Vladimír Holan (1)	Clara Janés
	Bohumil Hrabal (6)	Jitka Mlejnková; Alberto Ortiz (1)
		Kepa Uharte (1)
Monika Zgustová (4)		
Gallo Nero Ediciones (Madrid)	Olga Černá, Miroslav Šašek (1)	Enrique Gutiérrez
	Jaroslav Rudiš (1)	
Grijalbo (Barcelona), součástí <i>PRH</i>	Milan Kundera (1)	Fernando de Valenzuela
Hiperión (Madrid)	Jaroslav Seifert (1)	Clara Janés
	Vladimír Holan (1)	
Hiru (Hondarribia)	Jaroslav Hašek (1)	Monika Zgustová
Impedimenta (Madrid)	Jiří Kratochvíl (3)	Elena Buixaderas (2)
		Patricia Gonzalo de Jesús (1)
	Arnošt Lustig (1)	Patricia Gonzalo de Jesús

³¹ V roce 2024 by měla vyjít autorčina 3. kniha – *Hodiny z olova*.

	Jiří Weil (2)	Diana Bass
		Patricia Gonzalo de Jesús
	Monika Baudišová; Jordi Trilla (1)	Jordi Trilla
Irta (Valencia)	Karel Čapek (1)	Jitka Mlejnková; Alberto Ortiz
José J. de Olañeta (Palma)	Karel Čapek (1)	Esteve Serra
L'Art de la Memòria Edicions (Girona)	Viktorie Hanišová (2)	Kepa Uharte
La Fuga Ediciones (Barcelona)	Antologie českých povídek ³²	Montse Tutusaus, Jorge Seca, Monika Zgustová
	Jaroslav Hašek (4)	Montse Tutusaus
	Bohumil Hrabal (1)	
	Irena Dousková (1)	Enrique Gutiérrez
La Navaja (Madrid), pravděpodobně již neexistující	Zuzana Kultánová (1)	Patricia Gonzalo de Jesús
Lengua de Trapo (Madrid)	Jáchym Topol (3)	Kepa Uharte
Libros del silencio (Barcelona), již neexistující	Ladislav Klíma (1)	Patricia Gonzalo de Jesús
Lóquez Ediciones (Salamanca)	Iva Procházková (1)	Laura Llamas
Maeva (Madrid)	Michal Viewegh (1)	Kepa Uharte
Mármara (Barcelona)	Jaroslav Hašek (1)	Eduardo Fernández
Maxi Tusquets (Barcelona) <i>Součástí Grupo Planeta</i>	Milan Kundera (8)	Fernando de Valenzuela; María Victoria Villaverde
Melusina (Madrid, Santa Cruz de Tenerife)	Patrik Ouředník (1)	Kepa Uharte
	Emil Hakl (1)	
	Jan Zábrana (1)	Fernando de Valenzuela
Metáfora (Madrid)	Bohumil Hrabal (1)	Jitka Mlejnková; Alberto Ortiz
	Michal Viewegh (1)	Fernando de Valenzuela
	Iva Pekárková (1)	Ana Labe; Otakar Sázava

³² Jde o sbírku vybraných povídek těchto autorů – Karel Čapek, Svatopluk Čech, Jaroslav Hašek, Ignát Herrmann, Bohumil Hrabal, Franz Kafka, Karel Poláček, Vojtěch Rakous. Ve španělštině se antologie jmenuje: *Humor en serio*

Minotauro (Barcelona)	Karel Čapek (1)	Consuelo Vázquez de Parga
Muchnik (Barcelona)	Bohumil Hrabal (1)	Fernando de Valenzuela
Narval (Madrid)	Marka Míková (1)	Diana Bass
Navona (Barcelona)	Julius Fučík (1)	Libuše Prokopová
Noguer y Caralt (Barcelona)	Bohumil Říha (1)	Lola Romero
Nórdicalibros (Madrid)	Anna Cima (1)	Kepa Uharte
	Bohumil Hrabal (1)	Jitka Mlejnková; Alberto Ortiz
	Martin Vaněk (1)	Patricia Gonzalo de Jesús
	Jan Novák (1)	Enrique Gutiérrez
Península (Barcelona)	Bohumil Hrabal (1)	Clara Janés, Jana Stancel
Periférica (Cáceres)	Kateřina Tučková (1)	Kepa Uharte
Reino de Cordelia (Madrid)	Pavla Horáková (1)	Patricia Gonzalo de Jesús
	Marek Šindelka (1)	Daniel Ordóñez
Renacimiento (Sevilla)	Karel Čapek (1)	Helena Voldánová
Reservoir Books (Barcelona)	Lucie Lomová (1)	Núria Mirabet
Sajalín (Barcelona)	Ota Pavel (3)	Kepa Uharte
		Patricia Gonzalo de Jesús
		Eduardo Fernández
	Martin Fahrner (1)	Enrique Gutiérrez
Salto de Página (Madrid)	K. H. Mácha (1)	Clara Janés
	Jiří Orten (1)	
Seix Barral (Barcelona), součást <i>Grupo Planeta</i>	Bohumil Hrabal (1)	Fernando de Valenzuela
	Milan Kundera (3)	
	Jaroslav Seifert (1)	Monika Zgustová; Elena Panteleeva
Siruela (Madrid)	Karel Čapek (1)	Jitka Mlejnková; Alberto Ortiz
	Květa Legátová (1)	Daniel Sáiz
Sushi Books (Barcelona)	Eduard Bass (1)	Martin Andor
	Pavel Šrut (1)	
Tres Hermanas	Bianca Bellová (1)	Daniel Ordóñez

Tropismos (Salamanca)	Patrik Ouředník (1)	Kepa Uharte
Tropo Editores (Barcelona)	Petr Stančík (1)	Daniel Ordóñez
Tusquets (Barcelona), patří pod <i>Grupo Planeta</i>	Milan Kundera (8)	Fernando de Valenzuela
Vaso Roto	Antologie českých básnířek	Elena Buixaderas
Xordica Editorial (Zaragoza)	Egon Hostovský (1)	Elena Buixaderas
Xorki (Madrid)	Veronika Bendová (1)	Elena Buixaderas
	Tereza Boučková (1)	
Zeta Bolsillo (Barcelona), součástí <i>PRH</i>	Miloš Urban (2)	Kepa Uharte

Tabulka 1: Španělská nakladatelství vydávající české autory

Vidíme, že existuje opravdu velké množství nakladatelství, která za posledních dvacet tři let vydávala či stále vydává české autory. Zároveň je ale třeba zdůraznit, že žádné z nakladatelství nemá ve svém repertoáru závratný počet českých autorů. Většinou se jedná o jednoho, dva nebo tři autory, kterým je vydán jeden, dva nebo tři tituly. Samozřejmě ale nalezneme výjimky, kdy toto neplatí, jako jsou například nakladatelství *Huso*, *Fuga* či *Galaxia Gutenberg*. Ve všech třech případech se jedná o nakladatelství nezávislá, která nespádají pod žádný velký ediční dům. Domníváme se, že i toto hraje velikou roli. Výše píšeme o tom, že většina menších či nezávislých nakladatelství hledá mezery na trhu, čím zaujmout, na rozdíl od velkých nakladatelských gigantů, kteří se soustředí na mainstream. Podíváme-li se, kteří autoři vychází v nakladatelstvích, které patří do jedné z velkých skupin, zjistíme, že se jedná ve většině případů o tzv. klasiky české literatury, klasiky, kteří byli uvedeni v minulém století a jsou známí dodnes. Jsou to především Jaroslav Hašek, Bohumil Hrabal, Milan Kundera a Karel Čapek. V nezávislých či malých nakladatelstvích se naopak neobjevují tak často, spíše je dáván prostor současným českým autorům a autorkám. Můžeme pozorovat, že například nakladatelství *Galaxia Gutenberg*, které mělo v repertoáru také zmiňované klasiky, dává prostor současné české autorce Radce Denemarkové. Nakladatelství *Huso* má mezi autory českou laureátku Ceny Evropské unie za literaturu Lucii Faulerovou, Petra Šabacha nebo Miloše Urbana, nicméně stojí i za překlady sbírek vybraných českých povídek. Zajímavý je i počín nakladatelství *Fuga*, které se rozhodlo vydávat dílo Jaroslava Haška. Nakladatelství vydalo jeho čtyři povídková díla, nicméně letos vyšel i román Ireny Douskové, který mapuje poslední dny Haškova života. Nesmíme opomenout ani nezávislé nakladatelství z Kanárských ostrovů *Baile del Sol*, které se zajímá o autory ze střední a východní Evropy a které vydává

současnou českou spisovatelku Markétu Pilátovou. V ostatních případech jde spíše o ojedinělé kusy, kdy se nakladatelství rozhodne vydat jednoho, maximálně dva české autory. Vzhledem k tomu, jak je španělský knižní trh rozmanitý a zároveň česká kultura vzdálená, není se čemu divit. Nakladatelé si často nemají ani jak přecíst originál, neboť je dostupný pouze v českém jazyce, tím se pro ně vydávání českých autorů mnohdy stává sázkou do loterie. Pokud se už španělské nakladatelství rozhodne, že některého českého autora vydá, záleží na mnoha faktorech. Důležitou roli v dnešní době nepochybně hrají granty a podpory.

3.2 Možnosti podpory

V této kapitole se věnujeme existenci podpory překladu české literatury, tedy aby se česká literatura co nejvíce a nejsnáze vyvázela „ven“ a mohla být tak konfrontována s ostatními kulturami. V současné době existuje mnoho podpor překladu české literatury, ať už zaměřené celosvětově, nebo na konkrétní jazykové oblasti. Vzhledem k zaměření práce na španělský knižní trh se věnujeme především tomu, jak konkrétně podpory a granty pomáhají s propagací překladů ve Španělsku.

3.2.1 Podpora Ministerstva kultury ČR

Od roku 1998 existuje dotační program Ministerstva kultury ČR, který podporuje vydávání původních děl české literatury v překladu. Díky finančním pobídkám tak ministerstvo přímo podporuje překlad a rozšiřuje povědomí o české literatuře ve světě. Vzhledem k tomu, že česká kultura, respektive literatura patří mezi malé kultury, je činnost MKČR opravdu důležitá, neboť zájem o podporu každým rokem roste a česká díla tak mohou snáze vycházet v překladu v jiných, větších kulturách. V mnoha případech je vydání knihy podmíněno získáním grantu, čímž má prakticky MKČR přímý vliv na počet vydaných titulů.

O finanční podporu může žádat nakladatel, literární agent či sám překladatel. Lze žádat o podporu celé knihy nebo pouze ukázky v rozsahu 10–25 normostran, dále také o podporu čísla časopisu, ve kterém je věnováno české literatuře minimálně 50 % celkového obsahu. O podporu ukázky žádají většinou samotní překladatelé, kteří pak mají možnost nabízet překlad různým nakladatelstvím. Podávání žádostí probíhá každý rok ve dvou kolech, buď k 15. květnu, nebo 15. listopadu. Do roku 2017 byly podporovány pouze náklady na **překlad**, což činilo maximálně 30 % celkových nákladů na výrobu knihy, od roku 2017 je podpora bohatší,

vztahuje se na čtyři kategorie a činí až 70 % celkových nákladů. Jedná se tedy o **podporu překladu** (do 50 % celkových nákladů), **nákladů na návrh obálky, grafické zpracování, sazbu, tisk** (do 50 % celkových nákladů), **nákladů na autorská práva** (do 15 % celkových nákladů), a **nákladů na propagaci** (do 25 % celkových nákladů na vydání publikace).³³ Lze konstatovat, že díky rozšíření možnosti podpory, tedy že je hrazena většina nákladů, roste i poptávka po podpoře. A to především u menších nakladatelů, kteří často nedisponují takovými finančními prostředky jako velké či mezinárodní nakladatelské domy. Tato podpora je pro ně velkou úlevou a díky ní mohou v celku bez problémů knihu vydat.

O tom, zda se žádosti vyhová, rozhoduje odborná sedmičlenná komise³⁴, která se každé 3 roky obměňuje. Komise rozhoduje na základě kvality žádosti. Preferují se překlady současné české literatury, tedy autorů po roce 2000. Samozřejmě to neznamená, že nemůže být podpořen překlad nějakého klasika z minulého století, ale většinou jde o současné žijící a píšící autory. To je dáno i tím, že současný autor³⁵ může jet do konkrétní země a propagovat svůj překlad během nějakého festivalu či literárního setkání. Podporují se především překlady přímo z českého jazyka, ačkoliv někdy může být překlad pořízen i z angličtiny, pokud např. v dané zemi chybí bohemista, který by se překladu zhostil. Roli také může hrát fakt, zda žádá nakladatel, který pravidelně vydává české autory nebo i třeba jednoho konkrétního. Je logické, že se spíše vyhová tomuto nakladateli než jinému, který zatím nic nevydal. Opět ale platí, že záleží na spoustě dalších faktorů, jako je počet celkových žádostí, výše rozpočtu apod. Při rozhodování jsou žádosti rozděleny do tří kategorií – kategorie A znamená, že žádost bude podpořena, kategorie B znamená, že žádost bude podpořena, ale ne v celkovém požadovaném finančním rozsahu, pouze částečně, kategorie C znamená, že se žádosti nevyhovuje.

Význam a důležitost podpory MKČR dokládá i fakt, že od jejího založení roku 1998 mnohonásobně vzrostl zájem, počet žádostí, ale samozřejmě i finanční rozpočet. V prvním roce

---

³³ Program podpory vydávání překladů původní české literatury v zahraničí. In: *Ministerstvo kultury ČR* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/podpora-vydani-ceske-literatury-v-prekladu-cs-517>

³⁴ Složení poslední komise (za rok 2021–2023) bylo následující: „**Iveta Gonzálezová**, České centrum Madrid, **Martin Krafl**, vedoucí Českého literárního centra, **Tomáš Kubiček**, literární historik, ředitel Moravské zemské knihovny v Brně, **Jan Nejedlý**, literární publicista a historik, **Lucie Orbók**, kulturní manažerka, do roku 2020 ředitelka Českého centra Budapešť, **Lucie Řehořiková**, ukrajinistka, do roku 2020 ředitelka Českého centra Kyjev, **Lucie Zakopalová**, polonistka.“ Podpora vydání české literatury v překladu: Podpora překladu 2021–2023 komise. In: *Ministerstvo kultury ČR* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/podpora-vydani-ceske-literatury-v-prekladu-cs-517>

³⁵ Existuje i podpora mobility autorů, více viz v kapitole České literární centrum

díky podpoře vyšlo 7 děl, letos bylo podpořeno 217 žádostí. Podle dostupných materiálů z Ministerstva kultury ČR jsme dali dohromady přehled podpořených děl. Vycházeli jsme ze zpracované bibliografie vydaných děl od roku 1998–2018 dostupné na webových stránkách MKČR.³⁶ Za toto období bylo podpořeno a vydáno celkem 1079 překladů; z toho celkem 45 překladů české umělecké literatury do španělštiny vydaných ve Španělsku. Prvním podpořeným dílem bylo Durychovo *Rekviem*, které přeložila Clara Janés.

Pro zpracování přehledu podpořených děl od roku 2019–2023 jsme vycházeli z excelových tabulek³⁷ se seznamy podpořených i nepodpořených děl rovněž z webových stránek MKČR. Vždy se jedná o kompletní přehled podpory, tzn. v dokumentech najdeme informace o požadovaných částkách, o částkách konečných, zda se jedná o žádost překladu celé knihy či jen ukázky a zda dílo podporu získalo či nikoliv. Dle těchto informací jsme zpracovali vlastní tabulku, ve které uvádíme: počet celkových žádostí, z nich počet žádostí o ukázku, kolika žádostem bylo vyhověno, z toho kolika ukázkám, kolik bylo překladů do španělštiny a kolik bylo celkově vynaloženo financí.

rok/kolo	p. žádostí	p. ukázek	vyhověno	ukázek	Španělsko	požadované finance	reálné finance
2019/I.	175	25	145	24	2	23 198 949	11 380 000
2019/II.	93	17	76	17	5	10 225 582	5 970 000
2020/I.	205	18	176	18	12³⁸		14 600 000
2020/II.	130	43	102	30	2	12 852 168	6 400 000
2021/I.	172	27	128	25	5	21 246 218	10 097 000
2021/II.	119	16	102	16	3	15 979 797	8 014 000
2022	140	20	119	19	2	18 621 843	9 970 000
2023/I.	188	40	165	39	12³⁹	25 952 571	13 099 000
2023/II.	118	18	51	16	3	14 775 127	3 115 000

Tabulka 2: Podpora překladu MKČR

³⁶ SCHWARZ, Josef. Bibliografie překladů české literatury podpořených Ministerstvem kultury ČR v letech 1998–2018. In: *Ministerstvo kultury ČR* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/podpora-vydani-ceske-literatury-v-prekladu-cs-517>

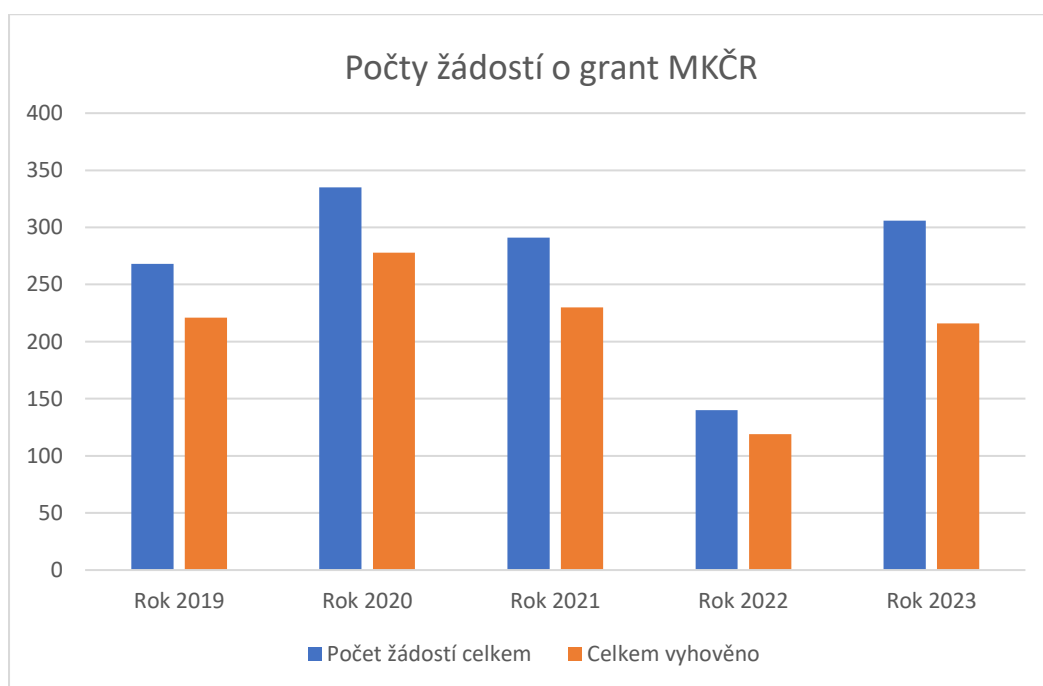
³⁷ Podpora vydání české literatury v překladu. *Ministerstvo kultury ČR* [online]. [cit. 2023-07-23]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/podpora-vydani-ceske-literatury-v-prekladu-cs-517>

³⁸ Z toho 1x ukázka

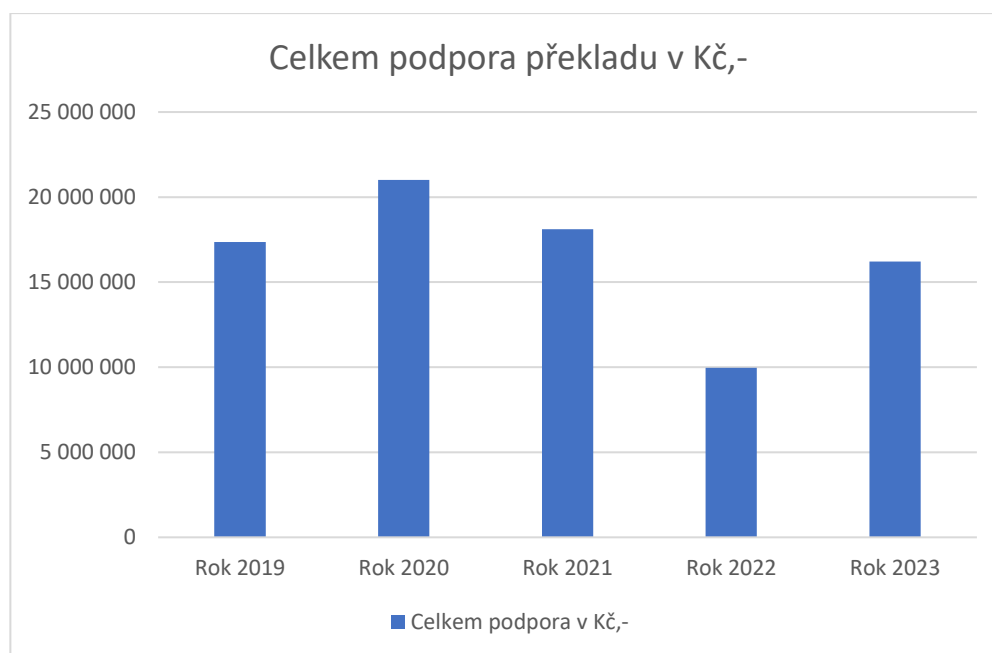
³⁹ Z toho 3x ukázka

Každý rok se konají dvě kola žádostí, jedno na jaře a druhé na podzim. Výjimkou byl rok 2022, kdy bylo jen jedno kolo z důvodu sníženého rozpočtu. Z tabulky vidíme, že v prvním kole bývá více žádostí zároveň s tím i více přidělovaných peněz. S druhým kolem bývá méně žádostí, ale také se rozdělují méně peněz. Podíváme-li se na počet podpořených titulů do španělštiny, nejedná se o závratné počty, nicméně za všechny čtyři zmiňované roky bylo celkem podpořeno 42 knih. Pokud tedy srovnáme tento počet s počtem vydaných knih během let 1998–2018, který činil celkem 45 knih, můžeme rozhodně říct, že zájem o českou literaturu roste a vydává se více než v minulosti.

Pro lepší přehlednost přikládáme grafové zpracování počtů žádostí během posledních čtyř let. Vidíme, že nejvíce žádostí bylo podáno v roce 2020 a také jich bylo nejvíce schváleno. Tomu ostatně odpovídá i druhý graf, který mapuje vynaložené finance v každém roce. V roce 2022 bylo oproti ostatním rokům velmi málo žádostí, ale tento fakt je dán tím, že se konalo pouze jedno kolo. Letos počet žádostí opět vzrostl, ale celkový počet schválených žádostí nedosahuje hodnot z let předešlých.

Graf 1: Počty žádostí o grant MKČR

Graf 2: Celková podpora překladu v Kč,-

Co se týče finanční stránky, je patrné, že mezi lety 2020–2022 se snížila výše rozpočtu a možných přidělených peněz. V roce 2023 vidíme sice nárůst oproti předešlému roku, ale stále se jedná o menší částku než u ostatních srovnávaných let. Tento fenomén je pravděpodobně dán současnou politickou a ekonomickou situací, kdy se kvůli vnějším vlivům, jako byla pandemie covid-19 či v současné době válka na Ukrajině, musí upravovat a snižovat rozpočty. Neodvážíme se zkoušet předvídat, jak se bude situace dále vyvíjet, ale dá se předpokládat, že výše finanční podpory a schválených žádostí bude mít klesavou tendenci.

3.2.2 České literární centrum

České literární centrum (ČLC) bylo zřízeno Ministerstvem kultury ČR v lednu 2017 a funguje pod Moravskou zemskou knihovnou v Brně. „Má za cíl soustavnou a systematickou propagaci české literatury a knižní kultury, jeho úkolem je spojovat jednotlivé aktivity a instituce literární kultury, zviditelňovat českou literaturu a knižní kulturu v zahraničí i u nás, pomáhat rozvíjet a naplňovat její funkci nositele společně sdílených hodnot a témat v národním i mezinárodním kontextu.“⁴⁰ V rámci podpory české literatury v překladu vypisuje ČLC výběrová řízení na

⁴⁰ České literární centrum. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/ceske-literarni-centrum/>

podporu mobility autorů a rezidenční pobyty pro překladatele. O vyhovění žádostem rozhoduje Komise ČLC. Na jednotlivá výběrová řízení a jejich podmínky se podíváme v následujících podkapitolách.

3.2.2.1 Podpora autorské mobility

ČLC vypisuje dvakrát ročně výběrové řízení na výjezd českých tvůrců v oblasti literatury a knižní kultury (autor/ka, ilustrátor/ka) na literární akce v zahraničí. Může se jednat o festivaly, autorská čtení, přednášky, prezentace, křty knih apod. Podpora je určena pro mobilitu tvůrců. O podporu může žádat buď organizátor akce nebo samotný autor, respektive autorka. Přihlášky se zasílají k 31. 5. na období od 1. 9. do 15. 13. a k 31. 10. na období od 1. 1. do 31. 8. následujícího roku.⁴¹

Pokud žádá organizátor, má nárok na „maximálně 70 % celkových nákladů na akci a její přidělení a výši posuzuje komise mobility ČLC a tato dává doporučení MZK k poskytnutí podpory. Podporu lze žádat na autorský honorář, cestovné, stravné, ubytování, propagaci, náklady na tlumočení a náklady na moderaci akce.“⁴²

Pokud žádá autor, „finanční podpora může **pokrývat až 100 % celkových nákladů**. Autor/ka má možnost žádat o honorář, cestovné a stravné. Podmínkou žádosti je, že organizátor akce musí autorovi zajistit adekvátní ubytování (tj. nikoli na náklady MZK). Tato skutečnost musí být smluvně potvrzena mezi autorem a organizátorem akce. Organizátor akce dále musí souhlasit s uveřejněním loga ČLC a MZK ve svých tiskových a propagačních materiálech, tento souhlas autor musí prokázat při podání žádosti. Součástí žádosti autora/ky musí být zvací dopis organizátora akce.“⁴³ V rámci tohoto grantu byly nebo budou podpořeny výjezdy celkem devíti českých spisovatelů a spisovatelek. O jaké autory a akce jde jsme shrnuli v následující tabulce. Vycházeli jsme z dostupných informací na stránkách ČLC.⁴⁴

---

⁴¹ ČLC podpora autorské mobility. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/grant/mobilita/>

⁴² Tamtéž.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ Výjezdy autorů v říjnu. In: *CzechLit* [online]. 2019 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/vyjezdy-autoru-v-rijnu/>

Termín	Autor a akce
podzim 2019	Viktorie Hanišová – autorské čtení v nakladatelství <i>L'Art de la Memòria Edicions</i>
	Kateřina Rudčenková – autorské čtení na festivalu Cosmopoética
	Alena Mornštajnová, Pavla Horáková a Michal Šanda – představení se na veletrhu LIBER
léto 2019	Miloš Urban – autorské čtení na festivalu Semana Negra
zima 2020	Bianca Bellová – prezentace a autorské čtení v Málaze, Seville, Madridu a Barceloně
podzim 2023	Anna Bolavá – prezentace nového překladu v Madridu a Málaze
	Markéta Pilátová – prezentace překladu v Madridu

Tabulka 3: Autorská mobilita

3.2.2.2 Rezidenční pobyty pro překladatele

ČLC vypisuje dvakrát ročně výběrové řízení na rezidenční pobyt v Praze nebo Brně. V Praze jsou vybraní uchazeči ubytováni v bytě Jaroslava Foglara. Pobyt, obvykle se jedná o délku 3–4 týdnů, je určen pro překladatele z češtiny, zahraniční bohemisty či literární vědce se zájmem o českou kulturu.⁴⁵ Výběr účastníků není nijak omezen ani věkem, ani jazykem cílové kultury. „Rezidentovi má pobyt poskytnout čas na tvorbu či výzkum, možnost setkání s překládaným autorem a seznámení s českou literární a kulturní scénou.“⁴⁶ Po dobu pobytu by měl překladatel či literární vědec pracovat na překladatelském či výzkumném projektu a také se podílet na místním literárním životě.

O pobyt žádá překladatel či literární vědec. Podmínkami pro pobyt je komunikační znalost českého nebo anglického jazyka, minimálně jeden vydaný překlad nebo odborná práce. Přihlášky se zasílají k 31. 3. pro období podzimu (září, říjen, listopad); k 31. 10. pro jarní období

Výjezdy autorů v červenci. In: *CzechLit* [online]. 2019 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z:

<https://www.czechlit.cz/cz/vyjezdy-autoru-v-cervenci/>

Výjezdy autorů v únoru 2020. In: *CzechLit* [online]. 2020 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z:

<https://www.czechlit.cz/cz/vyjezdy-autoru-v-unoru-2020/>

Podpora autorské mobility – výsledky. In: *CzechLit* [online]. 2023 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z:

<https://www.czechlit.cz/cz/podpora-autorske-mobility-vysledky-13/>

⁴⁵ Rezidenční pobyty Českého literárního centra. In: *CzechLit* [online]. [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/grant/rezidence-clc/>

⁴⁶ Tamtéž.

(březen, duben, květen). V rámci grantu je rezidentovi hrazeno ubytování v Praze nebo Brně a také obdrží stipendium ve výši 250 € na týden, respektive 6 500 Kč na týden.⁴⁷

Rezidenčních pobytů se zúčastnili následující španělští překladatelé: v roce 2019 **Kepa Uharte**⁴⁸ a **Patricia Gonzalo de Jesús**⁴⁹, v roce 2020 **Daniel Ordóñez**⁵⁰ a **Enrique Gutiérrez**⁵¹, v roce 2022 **Héctor F. Santiago**⁵² v roce 2023 **María del Pilar Peña Molina**⁵³.

V roce 2022 se rezidenčního pobytu zúčastnila i **Elena Buixaderas**, ten se ale výjimečně konal v Klášteře Broumov.⁵⁴ Další výjimečnou akcí byla na podzim 2022 skupinová rezidence v Komařicích pro překladatele a jednoho českého autora. Pobytu se měl účastnit spisovatel Jáchym Topol⁵⁵ a pět zahraničních překladatelů, kteří se věnují překladu jeho díla do svých jazyků. Během pobytu překladatelé překládali úryvek z Topolova v té době dokončovaného románu *Hořící kůlna*, za účelem snazší a rychlejší propagace románu v zahraničí. Mezi překladateli byli Edgar de Bruin, Tora Hedin, Eva Profousová, Alex Zucker a **Kepa Uharte**.⁵⁶

---

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ V dubnu přijedou na rezidence ČLC další bohemisté a překladatelé. In: *CzechLit* [online]. 2019 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/v-dubnu-prijedou-na-rezidence-clc-dalsi-bohemiste-a-prekladatele/>

⁴⁹ Česká literatura ve Španělsku. *CzechLit* [online]. 2019 [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/ceska-literatura-ve-spanelsku/>

⁵⁰ Rezidence v Broumově, Praze a Brně v létě a na podzim 2020. In: *CzechLit* [online]. 2020 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/rezidence-v-broumove-praze-a-brne-v-lete-a-na-podzim-2020/>

⁵¹ Výsledky žádostí o rezidenční pobyty ČLC pro překladatele žijící v ČR. In: *CzechLit* [online]. 2020 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/vysledky-zadosti-o-rezidenzni-pobyty-clc-pro-prekladatele-zijici-v-cr/>

⁵² Letní a podzimní rezidence Českého literárního centra. In: *CzechLit* [online]. 2022 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/letni-a-podzimni-rezidence-ceskeho-literarniho-centra/>

⁵³ Výsledky žádostí o jarní rezidenční pobyty Českého literárního centra. In: *CzechLit* [online]. 2022 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/vysledky-zadosti-o-jarni-rezidenzni-pobyty-ceskeho-literarniho-centra-2/>

⁵⁴ Letní a podzimní rezidence Českého literárního centra. In: *CzechLit* [online]. 2022 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/letni-a-podzimni-rezidence-ceskeho-literarniho-centra/>

⁵⁵ Nakonec se ale nemohl prezenčně dostavit kvůli onemocnění covid-19

⁵⁶ České literární centrum poprvé uspořádá skupinovou rezidenci pro překladatele. In: *CzechLit* [online]. 2022 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/ceske-literarni-centrum-poprve-usporada-skupinovou-rezidenci-pro-prekladatele/>

3.2.2.3 Podpora nakladatelů

„Poskytování informačního servisu zahraničním nakladatelům je jednou ze stěžejních os práce Českého literárního centra, které již v minulosti zvalo zahraniční nakladatele na podzimní festival Tabook či organizovalo prezentační akce určené nakladatelské veřejnosti přímo v zahraničí, zejména v německojazyčných zemích (Berlín, Mnichov, Vídeň, Curych) a ve Francii (Paříž).“⁵⁷

V roce 2019 a 2023 České literární centrum pozvalo v rámci festivalů Svět knihy a Knihex několik zahraničních nakladatelů. Do Prahy zavítalo několik nakladatelů ze Španělska i Latinské Ameriky, Francie, Švýcarska, Polska a Německa. Cílem akce bylo představit současnou českou literaturu zahraničním nakladatelům, představit dotace MKČR, možnosti rezidenčních pobytů a autorských mobilit, ale také vzájemně propojit české a španělské nakladatele či nakladatele přímo s překladateli.⁵⁸ Díky této akci se mohli osobně potkat a seznámit čeští i zahraniční nakladatelé, ilustrátoři, autoři a překladatelé. Je to další příležitost, jak podpořit překládání z češtiny do cizích jazyků.

3.2.2.4 Projekt CELA

Projekt CELA (Connecting Emerging Literary Artists) je mezinárodní projekt „sdružující začínající autory a překladatele se zkušenými profesionály a literárními organizacemi. Smysl tohoto programu je nabídnout evropský kontext nové generaci literárních tvůrců. Do současné, druhé série projektu, je zapojeno jedenáct organizací z deseti zemí (Belgie, Česká republika, Itálie, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Srbsko a Španělsko).“⁵⁹ Českým partnerem je *České literární centrum* a španělským partnerem projektu je akademie tvůrčího psaní *Escuela de Escritores*.

První ročník se konal od roku 2017–2019, druhý, současný ročník probíhá od roku 2019–2023. Projekt CELA je podpořen a financován programem Kreativní Evropa Evropské

---

⁵⁷ Zahraniční nakladatelé v Praze. In: *CzechLit* [online]. 2019 [cit. 2023-07-31]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/zahranicni-nakladatele-na-knihexu/>

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ CELA. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/cela/>

unie a v současné době „propojuje 30 spisovatelů, 79 překladatelů, 6 začínajících literárních manažerů, kterým nabízí kurzy, přednášky a workshopy, a především pomocnou ruku při vytváření a překladu textů.“⁶⁰ Jazyky, se kterými se pracuje, jsou nizozemština, čeština, italština, polština, portugalština, rumunština, slovinština, srbština a španělština.

Do druhého ročníku byli zapojeni tři čeští autoři (Anna Beata Hábllová, Lucie Faulerová a Ondřej Macl) a celkem devět českých překladatelů.⁶¹ Překladatelkou ze španělštiny do češtiny byla Martina Kutková, překlad z češtiny do španělštiny zajišťoval Daniel Ordóñez. Bohužel byl projekt ve své první polovině poznamenán pandemií covidu a spousta setkání se nemohla uskutečnit nebo se musela uskutečnit v on-line podobě. Ze čtyř naplánovaných setkání všech účastníků v Bruselu se nakonec uskutečnily jen dvě, první v lednu 2020 před začátkem pandemie, druhé letos. Na podzim 2022 už byla situace výrazně příznivější, autoři i překladatelé se mohli zúčastnit např. akce pořádané Českým literárním centrem v Kampusu Hyberská, kde představili své texty či překlady. Mimo jiné se účastníci projektu CELA prezentovali i v rámci festivalového turné.⁶² Většinou šlo o 4–6člennou skupinku autorů a překladatelů, kteří se během minulého a letošního roku účastnili deseti různých festivalů, kde měli možnost prezentovat a představit svou tvorbu.⁶³ I přes počáteční nepříznivé vnější vlivy se projekt jeví jako velmi úspěšný a dostává svému cíli. „V rámci projektu bylo zatím vytvořeno 30 nových textů a přes 400 překladů.“⁶⁴ Překladatelé nepřekládají celé knihy, ale pouze fragmenty, které jsou k dispozici na webových stránkách projektu CELA.⁶⁵

---

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ CELA. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/cela/>

⁶² *Cela-europe.com* [online]. [cit. 2023-08-09].

⁶³ Podzim 2022 s projektem CELA. *CzechLit* [online]. 2022 [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/podzim-2022-s-projektem-cela/>

⁶⁴ CELA. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/cela/>

⁶⁵ <https://cela-europe.com/publications/?edition=2019-2023&language=all&>

⁶⁶ Kromě výše jmenovaných grantů a přímých podpor se mj. ČC v čele s Kateřinou Chromkovou zasloužilo o to, že v červnu 2021 vyšlo číslo barcelonského měsíčníku *Quimera* věnované české literatuře. Česká literatura ve španělském literárním časopisu *Quimera*. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/ceska-literatura-ve-spanelskem-literarnim-casopisu-quimera/>

3.2.3 České centrum v Madridu

České centrum v Madridu (ČC) bylo založeno 1. 1. 2004 a jeho posláním je šířit českou kulturu, vědu, vzdělání a obecně se snaží pozitivně a aktivně prezentovat Českou republiku španělskému publiku. Pořádá zajímavá setkání s autory a překladateli, diskuze u kulatých stolů a různé kulturní akce.

ČC v Madridu nemá vlastní prostory, sídlí v 2. patře Velvyslanectví ČR ve Španělsku a má k dispozici dvě kanceláře. ČC pracuje v malém kolektivu, který tvoří ředitelka centra Jana Polívková Čepeláková, zástupkyně ředitele Iveta Gonzálezová a na půl úvazku Jitka Jirátová, která se stará o PR. Zbytek týmu je tvořen stážisty. Ředitel centra se každé čtyři roky mění dle výsledků výběrového řízení. Práce a spolupráce centra spočívá v tom, že vymýšlí projekty a pak pro ně hledá vhodné partnery. Protože nemá vlastní prostory, hledá především partnery s vlastním prostorem. To má však pozitivní dopad, protože tím, že musí centrum se svými nápady chodit ven, pak je na akcích převážně španělské publikum, což splňuje i jeho záměr.⁶⁷

ČC v Madridu nemá jako takové přímé nástroje podpory překladu české literatury, přesto se na šíření povědomí o české literatuře mezi španělským obyvatelstvem značně podílí. Jejich podpora spočívá v tom, že organizují akce s českými autory a překladateli, propojují španělská nakladatelství s překladateli nebo pomáhají vyplňovat žádosti o podporu MKČR. Úzce spolupracují s ČLC a se samotnými nakladateli. Často jsou v roli jakéhosi prostředníka mezi nakladatelem a překladatelem. Díky vybudovaným kontaktům se na ně často obrací i samotní nakladatelé, kteří chtějí poradit, jaké tituly vydat. Velké zásluhy můžeme bezpochyby připsat Ivetě Gonzálezové, která se velmi aktivně podílí na vzniku nových překladů. Často je to právě ona, kdo oslovuje překladatele a nabízí jim knihy k překladu. Nicméně na počátku byla práce centra velmi obtížná. Hledání nakladatelů na vydání českých autorů probíhalo jen na osobní bázi, často se nakladatelé museli spolehnout pouze na doporučení, protože kniha nebyla přeložena do angličtiny, aby si ji mohli přečíst. Dodnes sice spolupráce s nakladateli často probíhá díky osobním kontaktům, ale situace se rozhodně zlepšila i díky podpoře Ministerstva kultury ČR. V roce 2015 totiž MKČR podpořilo český stánek na knižním veletrhu LIBER

---

⁶⁷ O nás: České centrum Madrid. *Centro Checo Madrid* [online]. [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <https://madrid.czechcentres.cz/o-nas>

v Madridu. Cílem bylo prezentovat vybrané dosud nepřeložené české autory a oslovit co nejvíce nakladatelů. České centrum v Madridu se ve spolupráci s MKČR a později ČLC zúčastnilo celkem tří ročníků, a nakonec byl český stánek přítomen i na knižním veletrhu v mexické Guadalajare.⁶⁸ Díky tomuto počínu získalo České centrum spoustu kontaktů na nakladatele, zasadilo se o promo českých autorů a ve Španělsku se začalo více překládat z české literatury.

3.2.4 Program Kreativní Evropa

„Kreativní Evropa je program Evropské unie na podporu kulturních a kreativních odvětví (scénická umění, výtvarné umění, literatura, hudba, film, televize, herní průmysl, kulturní dědictví ad.).“⁶⁹ Rozpočet na období 2021–2027 činí 2, 44 miliardy eur. Z toho jsou financované jednotlivé projekty a výzvy. V oblasti překladu existuje výzva Oběh evropských literárních děl, v rámci níž jsou podpořeny projekty zaměřené na překlad, vydání, distribuci a propagaci beletristických děl. Cílem je posílení národního oběhu a rozmanitosti evropských literárních děl, ale také podpora překladů a propagace méně používaných jazyků s cílem rozšířit je na větší trhy.⁷⁰

Díky tomuto grantu byl uskutečněn v roce 2019 překlad 17 českých básniček⁷¹ a v roce 2021 bylo vyhověno projektu španělského nakladatelství *Fuga* na překlad románu Ireny Douskové *Medvědí tanec*, který mapuje poslední dny Jaroslava Haška.⁷²

---

⁶⁸ České literární centrum podpoří výjezdy autorů do zahraničí. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/ceske-literarni-centrum-podpori-vyjezdy-autoru-do-zahranici/>

⁶⁹ Co je Kreativní Evropa. *Kreativní Evropa* [online]. [cit. 2023-08-03]. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/o-programu/co-je-kreativni-evropa>

⁷⁰ Oběh evropských literárních děl 2023. *Kreativní Evropa* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/detail-vyzvy/obeh-evropskych-literarnich-del-2023>

⁷¹ Překlady českých knih podpořené programem EU Kreativní Evropa v roce 2020. *CzechLit* [online]. 2020 [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/preklady-ceskych-knih-podporene-programem-eu-kreativni-evropa-v-roce-2020/>

⁷² Publicados los resultados de las convocatorias 2021 de Circulación de Obras Literarias Europeas, Plataformas y Redes. *Europa Creativa* [online]. 2022 [cit. 2023-08-14]. Dostupné z: <https://europacreativa.es/cultura/publicados-los-resultados-de-las-convocatorias-2021-de-circulacion-de-obras-literarias-europeas-plataformas-y-redes/>

3.3 Literární ceny a jejich význam

V následující kapitole shrneme, jaké existují literární ceny, a pokusíme se odpovědět na otázku, zda a jakou roli hrají při výběru knihy k překladu. Budeme se zabývat především českými literárními cenami, které se podle našeho názoru mohou podílet na výběru knih k překladu; neopomeneme ani Cenu Evropské unie za literaturu. Naopak španělské literární ceny zmíníme jen okrajově v závěru kapitoly pro případné srovnání, neboť se domníváme, že nesehrávají žádnou roli při výběru českých knih k překladu.

Úvodem nutno říci, že v obou zemích existují a pravidelně se udílejí i překladatelské ceny. Vzhledem k rozloze a rozmanitosti Španělska je repertoár udílených cen notně širší. Často i jednotlivé autonomní oblasti mají vlastní překladatelské ceny, např. Katalánsko a jeho překladatelská cena *Premio Ángel Crespo*, kterou např. v roce 2004 získala Monika Zgustová. Mezi nejdůležitější překladatelská ocenění patří například *Národní cena za nejlepší překlad (Premio Nacional a la Mejor Traducción)*, *Národní cena za překladatelské dílo*⁷³ (*Premio Nacional a la Obra de un Traductor*), obě udílené španělským Ministerstvem školství, a překladatelská *Cena Esther Benítez (Premio de traducción Esther Benítez)* udílená španělskou asociací překladatelů ACE Traductores⁷⁴. Mezi nejdůležitější česká překladatelská ocenění patří *Státní cena za překladatelské dílo* udílená MKČR nebo *Cena Josefa Jungmanna* udílená Obcí překladatelů. Překlad se oceňuje i v rámci cen udílených spolkem Litera.

Z cen udílených v České republice za českou literaturu jsme vybrali čtyři, které shledáváme pro tuto práci jako důležité, protože mohou mít vliv na zájem zahraničních nakladatelů či překladatelů o knihy k překladu. Nechceme tím říci, že ostatní ceny jsou nedůležité, ale v naší problematice nehrají takovou roli. Nejprve všechny čtyři ceny charakterizujeme a uvádíme nejnovější laureáty, pro lepší orientaci následuje tabulka, ve které jsou uvedeni všichni laureáti uvedených cen, kteří byli přeloženi do španělštiny, na závěr se pokusíme odpovědět na otázku, zda jsou literární ceny pro výběr knihy k překladu zásadní, či nikoliv.

---

⁷³ Tuto cenu získala Clara Janés v roce 1997

⁷⁴ ACE Traductores je španělská asociace překladatelů, která vznikla v roce 1983 s cílem hájit a bránit práva a zájmy překladatelů a podporovat jejich činnost. Více viz <https://ace-traductores.org/premios/premios-complutenses-de-traduccion/>

3.3.1 *Magnesia Litera*

Cena Magnesia Litera je prestižní české ocenění, které se udílí pravidelně od roku 2002. Cenu udílí spolek Litera v několika kategoriích, které se od vzniku ceny několikrát pozměnily a jejich počet se rozrostl. V posledním ročníku 2023 se udílela: Litera za nakladatelský čin, Litera za překladovou knihu, Litera za naučnou literaturu, Litera za publicistiku, Litera za knihu pro děti a mládež, Litera za poezii, Litera za prózu, Litera za debut roku, Kniha roku, Litera za fantastiku, Litera za detektivku a Litera za humoristickou knihu. Posláním ceny je podpora kvalitní české i překladové literatury. Cena se udílí každoročně v prvním pololetí za rok předcházející. „Ceny mohou být uděleny pouze těm knihám, které mají v tiráži jako datum prvního vydání uvedeno datum předcházejícího roku, resp. roku na který se vztahuje udílení cen Litera.“⁷⁵

Letos získala Kniha roku sbírka poezie Miloše Doležala *Jana bude brzy sbírat lipový květ*, v kategorii prózy zvítězil Viktor Špaček povídkovou knihou *Čistý, skromný život* a v kategorii poezie dostal cenu Petr Hruška za sbírku *Spatřil jsem svou tvář*^{76, 77}.

3.3.2 *Státní cena za literaturu*

Státní cena za literaturu je udělována od roku 1920 s několika přerušeními z politických důvodů. Cenu dříve uděloval Ministerstvo školství, v dnešní době cenu uděluje ministr kultury k 28. říjnu. Cena je udělována za vynikající původní české literární dílo. Ministr kultury mj. jmenuje i porotu, která je navržena referentem Oddělení literatury a knihoven MKČR. Návrhy na ocenění může podat jakýkoliv plnoletý občan České republiky. Laureátkou za minulý rok je spisovatelka Kateřina Tučková za román *Bílá voda*.⁷⁸

---

⁷⁵ STATUT VÝROČNÍCH KNIŽNÍCH CEN MAGNESIA LITERA (2022). In: *Magnesia Litera* [online]. [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <https://magnesia-litera.cz/wp-content/uploads/2022/10/Magnesia-Litera-statut-2022.pdf>

⁷⁶ Na překladu této sbírky do španělštiny právě pracuje překladatelka Elena Buixaderas

⁷⁷ *Magnesia Litera* [online]. [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <https://www.magnesia-litera>

⁷⁸ Státní cena za literaturu a Státní cena za překladatelské dílo. MKČR [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/statni-cena-za-literaturu-a-statni-cena-za-prekladatelske-dilo-cs-582>

3.3.3 *Cena Jiřího Ortena*

Cena Jiřího Ortena se uděluje od roku 1987. Jedná se o ocenění pro mladé spisovatele do 30 let. Cenu tedy může získat autor původního českého prozaického či básnického díla, kterému není v době vzniku díla více než 30 let. V minulosti cenu udělovalo nakladatelství Mladá fronta, dnes cenu udílí Svaz českých knihkupců a nakladatelů společně s Magistrátem hl. města Prahy. Laureátem letošního roku je Filip Klega za básnickou sbírku *Andrstán*.⁷⁹

3.3.4 *Zlatá stuha*

Ocenění Zlatá stuha je udělováno od roku 1992 autorům knih pro děti a mládež v češtině. Jedná se o jediné ocenění zaměřené výhradně na dětskou literaturu. „Vyhlašovatelem ceny je Česká sekce IBBY – Společnost přátel knihy pro mládež, a spolupořadatelé Klub ilustrátorů dětské knihy, Obec překladatelů, Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského a Památník národního písemnictví.“⁸⁰

Cena je udělována v několika kategoriích v rámci čtyř oblastí: Původní česká slovesná tvorba, Překlad, Výtvarná tvorba, Komiksová tvorba.

3.3.5 *Cena Evropské unie*

Cena Evropské unie za literaturu je udělována od roku 2009. Na organizaci se podílí Evropská komise, Rada evropských spisovatelů, Federace evropských vydavatelů a Evropská federace knihkupců. Ceny jsou udělovány spisovatelům a spisovatelkám ze členských zemí EU a ze zemí, které mají s EU ekonomické či diplomatické vazby. Celkově je cena určena pro 41 zemí, ale z organizačních důvodů se každoročně zúčastní jen třetina zemí, každé tři roky se tedy země střídají. V minulosti byly ustanoveny komise pro každou zemi, které vybíraly vítěze. Od roku 2022 má udílení ceny novou podobu, a sice „sedmičlenná evropská porota vybere jen jednoho celkového vítěze a zároveň udělí pět čestných uznání.“ (Nagy, 2023) Hlavním cílem ceny „je zviditelnit autory na mezinárodním knižním trhu, propagovat kulturu jednotlivých států a

---

⁷⁹ Cena Jiřího Ortena 2023. *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online]. 2023 [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/cena-jiriho-ortena-2023-a-146-ag-1/>

⁸⁰ *Zlatá stuha* [online]. [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/cs>

podporovat mezikulturní dialog.“⁸¹ Kromě finanční odměny pro vítěze je organizací podporován i překlad díla do ostatních jazyků.

Mezi české laureáty patří Tomáš Zmeškal (*Milostný dopis klínovým písmem*, 2011), Jan Němec (*Dějiny světla*, 2014), Bianca Bellová (*Jezero*, 2017) a Lucie Faulerová (*Smrtholka*, 2021).⁸²

Vzhledem k tomu, že jsou do španělštiny často překládané tituly, které získaly více než jedno ocenění, uvádíme přehledovou tabulku. Ta je rozdělena podle jednotlivých ocenění, pokud některé dílo získalo více cen, je barevně označeno. V tabulce uvádíme pouze ty spisovatele a jejich knihy, které byly oceněny a zároveň přeloženy do španělštiny.⁸³

Ocenění Magnesia litera					
rok	kategorie	autor	knih	rok přeložení	překladatel
2002	Litera za prózu	Miloš Urban	<i>Hastrman</i>	2008	Kepa Uharte
2003	Litera za prózu	Emil Hakl	<i>O rodičích a dětech</i>	2008	Kepa Uharte
2005	Kniha roku	Jan Novák	<i>Zatím dobrý</i>	2020	Enrique Gutiérrez
	Cena čtenářů	Michal Viewegh	<i>Vybíjená</i>	2010	Kepa Uharte

⁸¹ Cenu EU za literaturu 2021 získala za Česko Lucie Faulerová. *Evropská komise: Zastoupení v České republice* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: https://czechia.representation.ec.europa.eu/cenu-eu-za-literaturu-2021-ziskala-za-cesko-lucie-faulerova-2021-05-18_cs

⁸² *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Cena Evropské unie za literaturu* [online]. c2023 [cit. 2023-08-04]. Dostupný z: https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Cena_Evropsk%C3%A9_unie_za_literaturu&oldid=22412058

⁸³ Mezi další oceněné Magnesií literou patří: 2003 Objev roku Petra Hůlová: *Paměť mojí babičce*, 2006 Litera za knihu pro děti a mládež Viola Fischerová: *Co vyprávěla dlouhá chvíle*, 2010 Litera za poezii Viola Fischerová: *Domek na vinici*, 2012 Litera za prózu Marek Šindelka: *Zůstaňte s námi*, 2016 Litera za prózu Anna Bolavá: *Do tmy*, 2019 Kniha roku Radka Denemarková: *Hodiny z olova*. Státní cenou: 2013 Petr Hruška: *Darmata*, 2014 Jáchym Topol: *Citlivý člověk*, 2015 Pavel Šrut, 2022 Kateřina Tučková: *Bílá Voda*. Cenou Jiřího Orteny: 2006 Marek Šindelka: *Strychnin a jiné básně*. Cenou EU za literaturu: 2011 Tomáš Zmeškal: *Milostný dopis klínovým písmem*. Tito spisovatelé sice byli do španělštiny přeloženi, ovšem ne s knihou, se kterou získali ocenění.

2007	Litera za prózu	Radka Denemarková	<i>Peníze od Hitlera</i>	2015	Elena Buixaderas
2009	Litera za knihu pro děti a mládež	Pavel Šrut	<i>Lichožrouti</i>	2015	Martin Andor
2013	Cena čtenářů	Kateřina Tučková	<i>Žitkovské bohyně</i>	2020	Kepa Uharte
2015	Litera za prózu	Petr Stančík	<i>Mlýn na mumie</i>	2016	Daniel Ordóñez
2017	Kniha roku	Bianca Bellová	<i>Jezero</i>	2019	Daniel Ordóñez
	Litera za prózu	Marek Šindelka	<i>Únava materiálu</i>	2021	Patricia Gonzalo de Jesús
2019	Objev roku	Anna Cima	<i>Probudím se na Šibuji</i>	2020	Kepa Uharte
2023	Litera za poezii	Petr Hruška	<i>Spatřil jsem svou tvář</i>	2023*	Elena Buixaderas
Cena Jiřího Orteny					
2019		Anna Cima	<i>Probudím se na Šibuji</i>	2020	Kepa Uharte
Ocenění Zlatá stuha					
2018	Beletrie pro děti	Petr Stančík	<i>H₂O a tajná vodní mise</i>	2020	Daniel Ordóñez
	Beletrie pro mládež	Olga Černá	<i>Ztracený deník profesora z Essexu aneb Podivuhodná zvířena</i>	2019	Enrique Gutiérrez
	Výtvarný počín roku	Vojtěch Mašek	<i>Panáček, pecka, švestka, poleno a zase panáček</i>	2023*	Daniel Ordóñez

2022	Komiks pro děti a mládež	Jan Blažek, Marek Toman	<i>Odsunuté děti</i>	2023*	Daniel Ordóñez
Cena EU za literaturu					
2014		Jan Němec	<i>Dějiny Světla</i>	2019	Elena Buixaderas
2017		Bianca Bellová	<i>Jezero</i>	2019	Daniel Ordóñez
2021		Lucie Faulerová	<i>Smrtholka</i>	2021	Kepa Uharte

Tabulka 4: Tabulka oceněných a přeložených českých autorů

Z uvedené tabulky jasně vyplývá, že se nejvíce překládají autoři ocenění *Magnesií Literou*. Tento fakt nás nepřekvapuje vzhledem k tomu, že jde o prestižní ocenění, které se navíc udílí v nejvíce kategoriích. Ve dvou případech byly dokonce přeloženy knihy se dvěma cenami – *Jezero* Bianky Bellové oceněné *Magnesií Literou* a *Cenou EU* a *Probudím se na Šibuji* Anny Ciny s *Cenou Jiřího Ortena* a *Magnesií Literou za objev roku*. Zajímavou roli hraje i oceněná literatura pro děti a mládež, kdy se celkem přeložily čtyři knihy. Za velmi významnou lze považovat Cenu Evropské unie, neboť z celkového počtu čtyř oceněných autorů byli do španělštiny přeloženi tři.

Jaký tedy mají podíl literární ceny na výběru knih k překladu? Na tuto otázku asi neexistuje jednoznačná odpověď, ani nemáme nástroje na to, abychom důležitost cen mohli měřit. Nicméně z dostupných informací a přehledu přeložených děl můžeme dojít k určitým závěrům. Z rozhovorů vedených s překladateli víme, že české ceny nejsou ve Španělsku nijak významné ve smyslu všeobecného povědomí, běžný španělský čtenář netuší, co např. *Magnesia Litera* je. To je samozřejmě logické vzhledem k tomu, že se nejedná o žádnou mezinárodně známou cenu. Ceny ale nepochybně sehrávají jistou roli ve výběru knih a následném marketingu. Španělští nakladatelé se totiž často nemají podle čeho orientovat, nemají možnost si sami přečíst originál, mnohdy ani neexistuje překlad, proto informace o získaném ocenění může být jakýmsi vodítkem, že jde o kvalitní literaturu. V mnoha případech tomu tak je, což dokládá např. překladatel Daniel Ordóñez, který má ve svém repertoáru pouze oceněné knihy. Ocenění lze uvést i např. na obálku knihy, což by mohlo znamenat i lepší prodeje, neboť už i z psychologického hlediska raději sáhneme po knize, která bude mít pásku s oceněním než po knize obyčejné. Do jaké míry však tohle funguje, se neodvážíme soudit. Mezi všemi cenami je to určitě *Magnesia Litera*, která má určitou váhu, na druhou stranu za 20 let jejího udílení je do španělštiny přeloženo pouze 12 knih. Určitě to není zanedbatelné číslo, ale rozhodně to

neznamená, že „co má cenu, bude okamžitě přeloženo“. Jiná situace nastává s *Cenou Evropské unie*, kde je význam jistě patrnější. Pokud autor získá *Cenu EU*, je velmi silně propagován a jsou podporovány překlady jeho díla. Samotní nakladatelé se mohou snáze orientovat při výběru díla k překladu. Význam této ceny můžeme doložit již zmíněným faktem, že ze čtyř oceněných spisovatelů byli tři přeloženi.

Pakliže bychom tedy měli dojít k jednoznačnému závěru, musíme konstatovat, že literární ceny jistě svůj podíl na výběru knihy k překladu mají. Nepochybně slouží jako jakýsi důkaz kvality a pomoc pro španělského nakladatele. Zároveň i z české strany jsou ocenění autoři spíše nabízení, protože s sebou nesou větší šanci na úspěch.

Závěrem pro srovnání zmíníme některé ze španělských literárních cen. Ve Španělsku se udílí okolo 1800 různých cen, protože i jednotlivá nakladatelství udílejí vlastní ceny. Mezi nejdůležitější ceny patří: *Premio Nadal*, nejstarší literární cena udělována od roku 1944 nakladatelstvím Destino⁸⁴, první laureátkou byla Carmen Laforet za knihu *Nada*⁸⁵; cena *Herralde* nakladatelství Anagrama; cena *Tusquets*, zaměřená na současnou tvorbu; cena nakladatelství *Planeta*; cena nakladatelství *Alfaguara*; Cena španělsky psané literatury Miguel de Cervantes (*Premio de Literatura en Lengua Castellana Miguel de Cervantes*) udělována od roku 1976 španělským Ministerstvem kultury na výročí Cervantesova úmrtí, jde o nejvýznamnější ocenění, lze říci že je to taková „španělská nobelovka“, nepsaným pravidlem je, že se střídá, zda cenu dostane Španěl/ka, nebo Latinoameričan/ka, posledním laureátem je Venezuelan Rafael Cadenas; cena *Premio Lazarillo*, udělována za literaturu pro děti a mládež. (Horáková, 2021: 16–19)

3.4 Role literárních agentů a knižních veletrhů

Na vývozu a propagaci českých děl do zahraničí mají podíl i literární agenti a svou roli hrají i knižní veletrhy, kde dochází k přímému kontaktu s nakladateli a často je možné i osobně představit konkrétní autory. V této kapitole uvádíme literární agentury a veletrhy, které považujeme za nejdůležitější a které hrají nebo sehrály určitou roli v uvádění českých autorů na španělský knižní trh.

---

⁸⁴ Od roku 1988 patří pod *Planetu*

⁸⁵ Do češtiny přeložena až 1984

3.4.1 Literární agenti

Literární agenti jsou lidé, kteří pomáhají spisovatelům k vydání knihy. Fungují jako jakýsi mezičlánek mezi autorem a nakladatelem. Musí znát perfektně autorovu tvorbu, ale zároveň i konkrétní nakladatele, aby věděl, koho kam nabídnout. „Role literárního agenta se v dnešním kontextu stala natolik důležitou, že na velkých trzích neexistuje spisovatel, který by agenta neměl. Nakladatelé obvykle dávají přednost tomu, aby jim rukopis poslal agent, a ne autor, a dávají to najevo těm, kteří jim píšou přímo. Agent je ujišťuje, že pokud jim nabídne konkrétní dílo, je to proto, že již ví, že je vhodné pro jejich katalog a jejich ediční politiku. Stručně řečeno, agent funguje jako první a někdy jediná výběrová komise nakladatele.“ (Schavelzon c1996–2023) V českém prostředí se literární agenti nejčastěji snaží prosadit české autory v zahraničí. Mezi nejaktivnější literární agenty, kteří stojí za prodejem české literatury do zahraničí, patří Dana Blatná, Edgar de Bruin a Marie Sileny.

Literární agenti jsou tedy bezpochyby dalším článkem, který slouží k možnosti vydat české autory v zahraničí. Orientují se na domácím i zahraničním trhu a často hledají vhodná nakladatelství, kterým nabídnout své autory či jejich konkrétní díla.

3.4.1.1 Literární agentura Dana Blatná

Literární agentura Dany Blatné se specializuje na současnou českou beletrii a jejím cílem je propagovat kvalitní českou literaturu v zahraničí. V současné době zastupuje 43 českých spisovatelů, mezi kterými najdeme autory bestsellerů i držitele prestižních literárních cen.⁸⁶ Podle informací z oficiálních stránek agentury víme, že u některých autorů zastupuje všechna díla, u jiných pouze ta, u kterých se dá předpokládat, že budou dobře přijata.⁸⁷ Kritéria, podle kterých toto určuje, ale neuvádí. Agentura úzce spolupracuje s nakladatelstvími Host, Druhé město a Pálava Publishing.

Mezi zastupované autory, kteří byli přeloženi do španělštiny, patří Alexandra Berková, Irena Dousková, Marin Fahrner, Viktorie Hanišová, Jiří Kratochvíl, Jan Němec a Kateřina Tučková.

---

⁸⁶ About. *Dana Blatná Literary Agency* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://www.dbagency.cz/index.php?pg=about>

⁸⁷ Tamtéž

3.4.1.2 *Literární agentura Pluh*

Literární agenturu Pluh založil v roce 2003 nizozemský bohemista Edgar de Bruin spolu se svou ženou Magdou de Bruin Hüblou. Sám Edgar de Bruin je překladatel do nizozemštiny, tedy kromě toho, že je literárním agentem českých spisovatelů, mnohdy je i jejich překladatelem. Agentura zastupuje celkem dvanáct českých spisovatelů a za dobu svého působení prodala více než 300 práv na překlad ve více než třiceti zemích. Mezi zastupované autory patří kvalitní současní spisovatelé ocenění prestižními literárními cenami, ale i jeden z největších klasiků české literatury Egon Hostovský, jehož práva prodávají v rámci licence.⁸⁸

Mezi spisovatele přeložené do španělštiny patří: Patrik Ouředník, Jáchym Topol, Markéta Pilátová, Marek Šindelka, Bianca Bellová a Egon Hostovský.

3.4.1.3 *Pražská literární agentura*

Pražská literární agentura byla založená v roce 2015 Marií Sileny a zastupuje současné české autory. Maria Sileny se narodila v Praze, ale od mládí žije v Německu. Vystudovala mj. nakladatelství a již řadu let pracuje jako novinářka a redaktorka v nakladatelství. Díky svým českým kořenům poznala několik výjimečných českých spisovatelů, kteří v ní probudili zájem o současnou českou literaturu, a tak se rozhodla je zastupovat v zahraničí.⁸⁹

Celkem zastupuje jedenáct českých autorů, z nich vyšli ve španělštině Tereza Boučková, Lucie Faulerová, Zuzana Kultánová, Marka Míková, Iva Pekárková, Petr Stančík, Pavel Šrut a Marek Toman.

3.4.2 *Knižní veletrhy*

Zahraniční knižní veletrhy jsou velmi důležitou platformou pro prodej práv domácích autorů zahraničním nakladatelům. „Knižní veletrh (...) [je] forma obchodu umožňující tiskařům, nakladatelům a knihkupcům v pravidelných termínech prezentovat knižní zboží, uzavírat kontrakty s autory i přímými účastníky a sledovat vývoj konkurence. Nejvýznamnější

---

⁸⁸ Welcome to Pluh. *Pluh* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <http://www.pluh.org>

⁸⁹ About. *Prague Literary Agency* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://praglit.de/about/>

nadnárodně orientované veletrhy zasahující do vývoje středoevropského obchodu s knihami se dodnes konají v Německu.“⁹⁰

Největší a nejstarší knižní veletrh je knižní veletrh ve Frankfurtu nad Mohanem, který se koná každoročně na podzim, dalšími veletrhy jsou např. jarní veletrh v Londýně, veletrh v Lipsku či veletrh dětské literatury v Boloni. Na jaře se také koná knižní festival Svět knihy v Čechách. Vzhledem ke zkoumané problematice je pro naši práci nejdůležitějším španělským knižním festivalem festival LIBER.

Význam knižních veletrhů pro propagaci domácí literatury do zahraničí spočívá v tom, že se na jednom místě schází nakladatelé a literární agenti z celého světa, ti se spolu ať už na oficiálních či neoficiálních jednáních setkávají, diskutují a domlouvají na případné spolupráci. Je to možnost, kdy se mohou prezentovat zajímaví autoři, nabízet nová díla či představovat ukázky vybraných děl. Pro prodávání práv českých autorů do Španělska je nejprůzračnější španělský veletrh LIBER. Kromě španělského festivalu se Česká republika, respektive čeští autoři a jejich španělští překladatelé účastní např. kolumbijského knižního veletrhu FILBO (Feria Internacional de Libro de Bogotá) v Bogotě. Letos mezi pozvané patřili spisovatelky Renata Fučíková a Viktorie Hanišová a překladatel Kepa Uharte.⁹¹

3.4.2.1 Mezinárodní knižní festival LIBER

Knižní festival LIBER se koná střídavě v Madridu a Barceloně, poprvé se uskutečnil v roce 1983. Festival je třídní a koná se na podzim, před frankfurtským veletrhem. Veletrhu se obvykle účastní profesionálové v knižním průmyslu ze Španělska a také z Latinské Ameriky, kteří cestují na frankfurtský veletrh, ale LIBER je pro ně vhodnou „mezizastávkou“. Veletrhu se obvykle účastní nakladatelé, literární agenti, knihkupci či distributoři, kteří hledají nové podněty k vydávání nebo je sami nabízí. „Kromě prostoru pro obchodní výměnu je LIBER také místem setkávání pro školení, debaty a reflexi prostřednictvím rozsáhlého programu aktivit

---

⁹⁰ PŘÍSPĚVATELÉ ENCYKLOPEDIIE KNIHY. Knižní veletrh. *Encyklopedieknihy.cz* [online]. 2018 [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: https://www.encyklopedieknihy.cz/index.php?title=Knižn%C3%AD_veletrh&oldid=14808

⁹¹ České literární centrum podpoří výjezdy autorů do zahraničí. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/ceske-literarni-centrum-podpori-vyjezdy-autoru-do-zahranici/>

odborného a kulturního charakteru, který sdružuje osobnosti z nakladatelského sektoru a nabízí možnost analyzovat budoucnost knižního odvětví.“⁹²

Právě knižní festival LIBER sehrál velmi důležitou roli při propagaci překladů české literatury ve Španělsku. V roce 2015 se veletrhu poprvé zúčastnila Česká republika, její účast podpořilo MKČR ve spolupráci s Českým centrem v Madridu. Samotná iniciativa vzešla právě z Českého centra. Cílem této účasti bylo prezentovat současnou českou literaturu a konkrétní české autory, zaujmout nakladatele a začít vydávat více českých překladů.⁹³ Celkem se ČR zúčastnila tří ročníků, nejprve LIBERu v Madridu, poté v Barceloně, pak zase v Madridu. Po třech letech se dokonce zúčastnila i mexického knižního veletrhu v Guadalajaře. Podle bývalého ředitele Stanislava Škody tato účast opravdu přinesla ovoce a z češtiny se začalo překládat více.⁹⁴ Dokonce díky prezentaci na tomto veletrhu vyšel překlad Rudišovy *Národní třídy* v Chile.

Prezentace českých autorů probíhala v rámci českého stánku, který podporovalo právě MKČR, později se na účasti podílelo i České literární centrum.⁹⁵ Pro tento veletrh byla vytvořena antologie českých spisovatelů, která obsahovala medailonky autorů, jejich knihy, ocenění a ukázkové překlady. Prvního ročníku se účastnilo také pět českých dosud nepřeložených autorů (Tereza Boučková, Michal Žantovský, Magdaléna Platzová, Matěj Hořava a Petr Stančík), kteří byli v rámci festivalu prezentováni a četli se ukázky z jejich knih.⁹⁶ Na prezentaci autorů byly přímo určené prostory, kam si ČC pozvalo několik nakladatelů, které by mohli svou nabídkou zaujmout. Tento krok byl tedy rozhodně úspěšný a zásadní, pro České centrum to znamenalo navázání nových kontaktů, potenciální budoucí spolupráci a asi 5 nových překladů. V rámci veletrhu České centrum prezentovalo i možnosti dotací a grantů, které při překládání hrají také velmi důležitou roli.

---

⁹² ¿Qué es Liber? *Infema.es* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://www.ifema.es/liber/que-es>

⁹³ Česká literatura se představila na knižním veletrhu v Madridu [online]. 2015 [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/ceska-literatura-se-predstavila-na-kniznim-veletrhu-v-madridu/>

⁹⁴ ŠKODA, Stanislav. ROZHOVOR s bývalým ředitelem Českého centra Madrid Stanislavem Škodou. Petra Jungwirthová. *Česká centra* [online]. 2021 [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <https://www.czechcentres.cz/blog/2021/10/rozhovor-se-stanislavem-skodou>

⁹⁵ Po jeho vznik, tj. rok 2017.

⁹⁶ Česká literatura se představila na knižním veletrhu v Madridu [online]. 2015 [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/ceska-literatura-se-predstavila-na-kniznim-veletrhu-v-madridu/>

4. Vlastní překladatelsko-nakladatelský proces

4.1 Překladatelské osobnosti

V následující části práce stručně představíme překladatelské osobnosti, které považujeme za zásadní. Jedná se o překladatele, kteří stáli u zrodu novodobého překladu z českého jazyka, a o překladatele, kteří se ve 21. století a zejména v poslední době překladu z češtiny aktivně věnují. Zpracováním jejich medailonků se pokusíme odpovědět na otázky: Kdo jsou ti překladatelé? Co je přivedlo právě k této jazykové kombinaci? Jedná se většinou o Čechy, či cizince? Překladatelé jsou pro přehled seřazeni dle abecedy.

Po představení těchto překladatelů následuje kapitola věnovaná osobnostem, se kterými se nám podařilo uskutečnit rozhovor. Jmenovitě jde o překladatelku Elenu Buixaderas a překladatele Daniela Ordóñeze, Enriqueho Gutiérreze a Kepu Uharteho. Všechny výše zmíněné pojí fakt, že se překladu aktivně věnují a podílejí se na šíření povědomí o české literatuře ve Španělsku.

4.1.1 Elena Buixaderas⁹⁷

Narodila se v roce 1969 ve Španělsku, v Baskicku. Studovala na Univerzitě v Zaragoze fyziku, v roce 1996 přijela v rámci doktorského studia do Prahy na Akademii věd ČR, kde pracuje dodnes jako vědecká pracovnice ve Fyzikálním ústavu. Ačkoliv se může zdát, že tato profesní dráha nemůže jít ruku v ruce s literaturou či překládáním, opak je pravdou. Elena se mimo jiné věnuje vlastní básnické tvorbě, a právě překládání z českého jazyka. Sama říká, že vždy měla zájem o literaturu, a dokonce ještě když žila ve Španělsku, vyšla jí první básnická sbírka. Dnes žije trvale v Praze a věnuje se překládání především poezie, ale i prózy. Od roku 2004 se podílí na organizaci česko-španělských literárních setkání *Luces de Bohemia*.

Její prvním překladem byla v roce 2003 básnická sbírka Václava Hraběte *Blues pro bláznivou holku (Blues)*, v roce 2007 následovala poetická antologie (*Antología poética*) Violy

---

⁹⁷ Elena Buixaderas. *Den poezie* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <http://www.denpoezie.cz/buixaderas-elena/> a Elena López Buixaderas. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/bohemist/elena-lopez-buixaderas-cz-2/>

Fischerové. Dále přeložila např. A. Berkovou, R. Denemarkovou, E. Hostovského či T. Boučkovou. Nyní pracuje na překladu básnické sbírky *Spatřil jsem svou tvář* letos oceněného básníka Petra Hrušky.

4.1.2 *Patricia Gonzalo de Jesús*⁹⁸

Narodila se v roce 1978 v Barceloně. Studovala na Univerzitě Complutense v Madridu slovanskou filologii se zaměřením na českou a slovenskou literaturu. Části studia strávila na Univerzitě Komenského v Bratislavě, Univerzitě Konstantina Filozofa v Nitře a také na Univerzitě Karlově v Praze. V současné době se věnuje překladům z češtiny, slovenštiny, ruštiny a angličtiny. Přestože sama překladatelka přiznává, že osobně preferuje spíše překlady ze slovenského jazyka, stojí za překlady autorů jako jsou K. Čapek, L. Klíma, J. Kratochvíl, A. Lustig, J. Weil či Ota Pavel. Podílela se i na překladu básní do Antologie současné české poezie (*Antología de la poesía checa contemporánea*), která vyšla v roce 2013.

4.1.3 *Enrique Gutiérrez Rubio*⁹⁹

Narodil se v roce 1976 v Madridu. Studoval na Univerzitě Complutense v Madridu slovanskou a německou filologii, v rámci doktorského studia se věnoval české lingvistice. V minulosti působil na Univerzitě Mateja Bela v Banské Bystrici na Slovensku a spolupracoval s Univerzitou v Jaénu v rámci magisterského studia aplikované lingvistiky pro výuku španělštiny jako cizího jazyka. V dnešní době žije trvale v České republice, kde od roku 2008 působí na Katedře romanistiky Univerzity Palackého v Olomouci a plně se věnuje akademické činnosti. Většina jeho výzkumů se týká kognitivní lingvistiky, je autorem pěti knih, z nichž první se zabývá španělskou recepcí díla pražského německy píšícího básníka Rainera Marii Rilkeho. Kromě toho publikoval kolem třiceti vědeckých článků.

---

⁹⁸ Patricia Gonzalo de Jesús. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/bohemist/patricia-gonzalo-de-jesus-cz/>

⁹⁹ Libros escritos por Enrique Gutiérrez Rubio. *Tirant editorial* [online]. c2021 [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: <https://editorial.tirant.com/es/autorList/enrique-gutierrez-rubio-544553>

Překládání z češtiny se věnuje především ve svém volném čase. Jeho prvním překladem byla v roce 2016 kniha vybraných českých pohádek *Cuentos checos*. Jde o dvojjazyčné španělsko-české vydání, na kterém spolupracoval s Evou Mrázkovou. V roce 2019 přeložil *Ztracený deník profesora z Essexu aneb podivuhodná zvířena (El diario perdido del profesor de Essex)* od Olgy Černé s ilustracemi Miroslava Šaška. V roce 2020 přeložil *Zatím dobrý (De momento, bien)* Jana Nováka a komiks *Alois Nebel (Alois Nebel)* od Jaroslava Rudiše. O dva roky později knihu Martina Fahrnera *Steiner aneb Co jsme dělali (Las cosas que hacemos)*. Letos v květnu mu vyšel překlad románu Ireny Douskové *Medvědí tanec (El baile del oso)*, který líčí poslední měsíce života Jaroslava Haška. Zatím posledním připravovaným překladem je poezie Jonáše Zbořila *Nová divočina*, která by měla vyjít koncem letošního roku. Kromě češtiny překládá i z angličtiny, a to pro nakladatelství Albatros, které má sekci dětské literatury určené k distribuci na americký a španělský knižní trh.¹⁰⁰ Knihy jsou vydávané v angličtině a přímo distribuované do Spojených států, od roku 2019 překládané do španělštiny a distribuované do Španělska.

4.1.4 Clara Janés

Narodila se v roce 1940 v Barceloně. Vystudovala literaturu a filosofii na Navarrské univerzitě v Pamploně, také studovala v Paříži. Sama je spisovatelkou, ale také překladatelkou z češtiny, turečtiny a perštiny. Věnuje se především překladu poezie. Od roku 2015 je členkou Španělské královské akademie (RAE). K překladu se dostala díky básni *Noc s Hamletem* od Vladimíra Holana. Sama překladatelka říká, že tato báseň jí změnila celý svět. S Holanem se seznámila a aby mohla překládat jeho poezii a mluvit s ním, rozhodla se naučit česky. Stala se tak dvorní Holanovou překladatelkou, ale přeložila i J. Durycha, J. Seiferta a *Máj* od K. H. Máchy.

V roce 1997 získala španělskou *Národní cenu za překladatelské dílo* a v roce 2017 cenu Ministerstva zahraničních věcí ČR *Gratias agit* za šíření dobrého jména České republiky v zahraničí.

---

¹⁰⁰ Quiénes somos. *Albatros* [online]. [cit. 2023-08-14]. Dostupné z: <https://www.librosalbatros.es/about-us/>
ANDERSON, Porter. Czech Publisher Albatros Media Expands Its Direct International Sales. *Publishing Perspectives* [online]. 2021, 5. 5. 2021 [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://publishingperspectives.com/2021/05/czech-publisher-albatros-expands-its-direct-international-sales/>

4.1.5 Daniel Ordóñez¹⁰¹

Narodil se v roce 1981 ve Španělsku, v oblasti La Mancha. Studoval na Univerzitě v Granadě slovanskou filologii, konkrétně pak češtinu a ruštinu. V rámci studií strávil dva roky v Rusku, také působil jako učitel španělského jazyka ve Slovinsku a na Slovensku. Do České republiky zavítal hned dvakrát díky Letní škole slovanských studií pořádané Univerzitou Palackého v Olomouci. Ale jak sám říká, pravou školou češtiny pro něj byla až práce v rádiu. Do České republiky se nakonec přestěhoval natrvalo, v současné době žije v Praze a pracuje ve španělské redakci Radio Praga Českého rozhlasu, také spolupracuje na projektu CELA Českého literárního centra. V minulosti pracoval např. i pro České centrum v Madridu.

Co se týká překladatelské kariéry, sám říká, že měl vždycky k literárním překladům úctu a nečekal, že by jednou uměleckou literaturu mohl překládat. V roce 2016 mu ale přišla nabídka na překlad *Mlýnu na mumie* od Petra Stančíka, přeložil pár úryvků, nakladatelství o něj stálo, a to byl okamžik, kdy se stal literárním překladatelem. Pak následovaly překlady románů v roce 2018 *Přišla z moře (Llegó del mar)* od Miloše Urbana a v roce 2019 *Jezero (El lago)* Bianky Bellové. V roce 2020 přeložil další dílo od Petra Stančíka, jedná se ale o literaturu pro děti a mládež *H₂O a tajná vodní mise (H₂O y la misión acuática secreta)*, ve stejném roce vyšel i překlad komiksu Marka Šindelky *Svatá Barbora (Santa Bárbara)*. Letos vyjde překlad komiksů *Odsunuté děti* od Marka Tomana a Jana Blažka a *Panáček, pecka, švestka, poleno a zase panáček* od Vojtěcha Maška. Stejně jako Enrique Gutiérrez překládá také z angličtiny dětskou literaturu nakladatelství Albatros určenou pro španělský knižní trh.

4.1.6 Kepa Uharte¹⁰²

Narodil se v roce 1975 v Barceloně, kde také posléze studoval. Nejprve studoval arabskou filologii, ale protože si byl jistý tím, že se rozhodně chce věnovat překladu ze slovanských jazyků, nakonec vystudoval slovanskou filologii. Sám říká, že byl okouzlen

---

¹⁰¹ Daniel Ordóñez. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/bohemist/daniel-ordonez-cz/>

¹⁰² Kepa Uharte. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/bohemist/kepa-uharte-cz/>

českou kulturou, literaturou i jazykem, že se rozhodl i na pár let odstěhovat do Prahy, aby si jazyk dostatečně osvojil. To se mu podařilo a dnes je nejaktivnějším překladatelem z českého jazyka do španělštiny, přeložil na dvě desítky českých děl. Žije v Barceloně, kde se věnuje překládání i vlastní tvorbě. Kromě toho je velmi aktivní v boji proti sexuálnímu zneužívání dětí ve Španělsku.

Mezi jeho nejzásadnější překlady patří díla I. Klímy, M. Urbana, P. Ouředníka, A. Lustiga, J. Topola, L. Fukse, M. Pilátové, O. Pavla, či P. Šabacha.

4.1.7 *Fernando de Valenzuela*

Narodil se v roce 1947 ve Španělsku, v Galicii. Část svého dětství a mládí strávil v Argentině v exilu. Vystudoval filozofii na Univerzitě Karlově v Praze, „v roce 1972 obhájil doktorskou práci vedenou Janem Patočkou“ (Strnadová 2021, str. 55), a žurnalistiku na Univerzitě v Madridu. V roce 2007 získal cenu Ministerstva zahraničních věcí ČR *Gratias agit* za šíření dobrého jména České republiky v zahraničí.

Překládání z češtiny se věnuje dlouhá léta, jen za poslední dvě dekády přeložil kolem dvaceti děl českých autorů. Nejčastěji stojí za překlady děl českých klasiků jako je M. Kundera, B. Hrabal či J. Hašek, nicméně přeložil i Pavla Kohouta a po roce 2000 přeložil i dílo M. Viewegha či J. Zábrany.

4.1.8 *Monika Zgustová*¹⁰³¹⁰⁴

Narodila se v roce 1957 v Praze, ale když jí bylo 16 let, její rodiče se rozhodli emigrovat do USA. Studovala na Univerzitě v Illinois, kde získala doktorát v oboru srovnávací literatury.

---

¹⁰³ *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Monika Zgustová* [online]. c2023 [cit. 2023-08-02]. Dostupný z: https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Monika_Zgustov%C3%A1&oldid=22944672

¹⁰⁴ *Babylon*. Monika Zgustová. [epizoda televizního pořadu]. ČT1. 19. 3. 2022. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1131721572-babylon/422236100154008/>

Poté pobývala nějakou dobu v Paříži, ale nakonec se usadila v Barceloně. Dne žije trvale v Katalánsku, v malém přímořském městečku.

Od poloviny 80. let minulého století se věnuje překladu z českého jazyka do španělštiny a katalánštiny. Právě ona se zasloužila o překlady českých klasiků, jako je Kundera, Hašek či Hrabal, a položila tím základní kameny překládání z českého jazyka do španělštiny. V té době byl o českou literaturu obrovský zájem a díky jejím překladům a propagaci tyto autoři přetrvávají ve španělském povědomí dodnes. Stala se dvorní překladatelkou Havla i Hrabala, o němž napsala dokonce životopisný román, který vyšel k 90. výročí Hrabalova narození.

V roce 2010 obdržela překladatelskou cenu *Premio Ángel Crespo* a v roce 2004 získala cenu Ministerstva zahraničních věcí ČR *Gratias agit* za šíření dobrého jména České republiky v zahraničí. Mezi její nejzásadnější překlady patří díla Bohumila Hrabala, Václava Havla a Jaroslava Haška. V současné době pracuje na překladu antologie Hrabalovy poezie, která vyjde příští rok v nakladatelství Galaxii Gutenberg.

Monika Zgustová se věnuje i vlastní autorské tvorbě. Jejím zásadním dílem je bezpochyby biografie o B. Hrabalovi *V rajské zahradě trpkých plodů*, k jejímuž napsání ji inspiroval osobní vztah, který s Hrabalem měla. Píše v češtině, španělštině i katalánštině. Svě knihy buď do jiných jazyků nechává překládat, nebo dělá vlastní verze v ostatních jazycích. Knihu *Oblečené k tanci na sněhu* napsala původně ve španělštině, do češtiny ji přeložila Renáta Sobelevičová.

4.2 Rozbor rozhovorů s vybranými překladateli

S vybranými překladateli byly vedeny polostrukturované rozhovory. Rozhovor měl dvě části, v první jsme se překladatelů dotazovali na „obecné“ otázky: jak se k překládání dostali, zda překladatelství studovali, jaká je situace na španělském knižním trhu, jaké mají zkušenosti s podporou překladu atd. V druhé části rozhovoru jsme se s překladateli věnovali samotnému procesu a praxi překladu. Ptali jsme se, jak probíhá výběr díla k překladu, jak probíhá samotný překladatelský proces – zda je možná spolupráce s redaktorem/korektorem nebo kdo má poslední slovo či jakým způsobem je překlad honorován. Seznam všech otázek uvádíme níže.

Následují dvě podkapitoly podle zaměření otázek, v nichž podrobně analyzujeme odpovědi překladatelů. Rozhovory jsme vedli s Elenou Buixaderas, Enriquem Gutiérrezem,

Danielem Ordóñezem a Kepou Uhartem. V rozboru pro větší přehlednost pracujeme místo jmen pouze s iniciálami.

Otázky pro překladatele

A) Obecné

1. Jak jste se dostal/a k překládání? Byl to jasný cíl nebo spíš náhoda?
2. Máte překladatelské vzdělání?
3. Jak jste se dostal/a k překládání z češtiny? Studoval/a jste češtinu v ČR?
4. (Ti, co tu žijí) Žijete v ČR, jak dlouho?
5. Na co se v překladu zaměřujete?
6. Co vám činilo nebo činí největší obtíže? Jak jste na tom s mluvenou češtinou?
7. Spolupracujete na překladech s Čechy? Pokud ano, s kým a jakým způsobem?
8. Jak moc je důležité znát kromě jazyka kulturu, realie, aktuální politickou situaci?
9. Je česká literatura ve Španělsku známá, znáte své kolegy?
10. Co na španělském trhu vede? Stále čeští klasici, nebo současní autoři?
  - a. Proč myslíte, že je to tak? Z jakého důvodu?
11. Využil/a jste nebo využíváte podpor pro překlad? (MKČR) – pokud ano, jakou máte zkušenost? Myslíte, že je možné z malých kultur překládat bez podpory?
12. Jak je česká literatura na španělském trhu přijímána? Kdo jsou „vaši“ čtenáři? Jak vysoký náklad se obvykle tiskne?
13. Kdybyste porovnal/a současnou španělskou a českou literaturu, v čem je největší rozdíl? Proč je o českou literaturu zájem, čím vás autoři, které překládáte zaujali?

B) K procesu a praxi překladu

1. Vybíráte si díla k překladu sám/sama nebo je vám někdo zadává? Kdo? Ovlivňují výběr autorů literární ceny?
2. Jakou máte zkušenost s nakladateli? Jaká je situace ve Španělsku?
3. A co redakce? Spolupracujete s jedním „svým“ redaktorem, nebo vám je redaktor přidělen? Jak byste tuto část popsal/a?
4. Mohl/a byste popsat celý překladatelský proces od začátku? Jak to funguje? Od zadání až po tisk.
  - a. Kdo dělá korekturu – překladatel, nakladatel nebo nakladatel korektora vybere?
  - b. Do jaké míry určuje editor konečnou podobu textu a do jaké míry to může překladatel ovlivnit?
5. Kolik stránek zhruba denně přeložíte, jak dlouho vám trvá přeložit 1 NS?
6. Jak se ve Španělsku obvykle platí za překlad? Podle počtu NS nebo podle počtu slov? Je honorář regulován?
7. Existují nakladatelství specializovaná na českou literaturu?
8. Kolik vám vyšlo výtisků poslední knihy/nejvíce? A víte, kolik se prodalo?
9. Co pro vás znamená role literárních agentur a knižních veletrhů?
10. Ovlivnila vás ve vaší profesi pandemie? Jak?

4.2.1 Podrobný rozbor odpovědi na obecné otázky

Rozbor provádíme dle pořadí otázek, soustředíme se na to, v čem se respondenti shodují nebo naopak odlišují. Získané informace dále srovnáváme s předestřeným panoramatem současné situace překladu české literatury do španělštiny, které je zpracováno výše v práci. Domníváme se, že jsou to právě současní překladatelé, kteří mají relevantní přehled o tom, jak překládání a knižní trh funguje.

První čtyři otázky lze spojit v jeden blok, neboť spolu úzce souvisí a v rozhovorech se odpovědi často překrývaly.

- Jak jste se k překládání dostali? - Jak jste se dostali k překládání z češtiny?

Všichni respondenti se shodují na tom, že mají k umělecké literatuře určitý vztah, což přispělo i k tomu, že se stali překladateli. **EB** se kromě vědeckého výzkumu věnuje psaní básní, a právě díky tomu se dostala i k překládání z češtiny. Ještě před příchodem do Čech vydala ve Španělsku sbírku svých básní a navázala vztahy s nakladatelem baskického nakladatelství Bassarai, který měl velký zájem vydávat zahraniční poezii. „Když už jsem už nějaký čas žila v Čechách, zeptal se mě, zda nechci překládat, což jsem nejprve odmítla, protože jsem neuměla dostatečně dobře česky. Za pár let jsem na to ale kývla, protože jsem usoudila, že už mám dostatečnou jazykovou úroveň, abych mohla začít překládat.“ První Elenin překlad byl *Blues pro bláznivou holku* Václava Hraběte, který si sama k překladu vybrala. Poté přeložila román Alexandry Berkové *Temná láska*. Od té doby jí chodí nabídky na překlad. **EG** se dostal k překladu také díky lásce k literatuře a překládání je pro něj možností, jak tuto lásku rozvíjet. Na univerzitě překládal sám pro sebe básně či fragmenty děl, ale přiznává, že od mládí chtěl být spisovatel. Napsal vlastní díla, ale nikdy je nevydal. Překlad pro něj znamená být jakýmsi pseudo spisovatelem, protože dobrý překladatel umělecké literatury by měl být v první řadě kvalitním spisovatelem ve svém mateřském jazyce. K překládání z češtiny se dostal vlastně náhodou. „První knížka, kterou jsem přeložil, byly *České pohádky*, které měl původně překládat kamarád, ale ten nemohl, tak doporučil mě.“ K dalšímu překladu, který byl pro nakladatelství Gallo Nero, se dostal díky svému bratroví, který se zná s nakladatelem a doporučil ho. Od té doby mu chodí nabídky na překlad. **DO** v nadsázce říká, že se stal překladatelem díky „přání lidu“. Při práci v rozhlase samozřejmě překládal, ale k uměleckému překladu se dostal až později díky Českému centru v Madridu a Ivetě Gonzálezové, která často propojuje nakladatele přímo s překladateli. „A to byl i můj případ, kdy mi díky ní asi v roce 2016 přišla nabídka na překlad několika úryvků, mj. z *Mlýnu na mumie*, které byly opravdu velmi náročné. Jednomu

nakladatelství se ale moc líbily a následně trvali na tom, že chtějí, abych tu knihu přeložil já, takže tak jsem se stal literárním překladatelem, díky přání lidu. (smích)“ Stejně jako u ostatních překladatelů, dnes mu chodí pravidelně nabídky na překlad. Specifický případ je překladatel **KU**, který chtěl vždy překládat. Nejprve překládal mezi katalánštinou, španělštinou a angličtinou, ale postupně přidával další jazyky (francouzštinu a italštinu). Už při studiu na univerzitě měl jasno, že chce překládat z nějakého slovanského jazyka, zvláště byl fascinován českou kulturou a literaturou. Díky univerzitními profesorovi poznal Máchův *Máj* a přeložil ho do katalánštiny (tehdy ještě jako student ve spolupráci s kolegyní Janou Kunovou). Ve spolupráci s Kunovou přeložil i povídky Ondřeje Neffa či *Rozhovory s útekem* Bány Basikové. Po nějaké době se rozhodl odstěhovat na čas do Prahy, aby se zdokonalil v jazyce. Postupně mu začaly chodit nabídky na překlad, a tak je tomu dodnes.

- **Máte překladatelské vzdělání? – Studovali jste češtinu přímo v ČR?**

Ani jeden z respondentů nemá překladatelské vzdělání. Tři vystudovali slovanskou filologii, **EB** vystudovala fyziku. **KU** dokonce říká, že v momentě, kdy věděl, že se chce věnovat překladu, bylo mu doporučeno studovat filologii namísto překladatelství, protože se jedná o širší obor, především v oblasti literatury a jazyka. Přímo na české univerzitě češtinu nikdo z překladatelů nestudoval. **DO** se účastnil v letech 2003 a 2004 Letní školy slovanských studií na Univerzitě v Olomouci, kde češtinu studoval, ale sám přiznává, že opravdová škola pro něj byla až práce v rozhlase.

- **Ti, co tu žijí, jak dlouho?**

V současné době žijí tři ze čtyř zpovídaných překladatelů trvale v Čechách. Nejdéle zde žije **EB**, která v roce 1996 přijela v rámci studia doktorátu do Prahy a už zde zůstala. Zhruba patnáct let zde žijí **EG** působící na olomoucké univerzitě a **DO**, který pracuje sekci Českého rozhlasu – Radio Praga. Všichni tři zde mají rodiny.

- **Na co se zaměřujete?**

Všichni překladatelé se jednohlasně shodují, že se jim dílo k překladu musí líbit, musí je zaujmout a něčím nadchnout. Ani jeden z překladatelů nemá specifický žánr, který by překládal. **DO** shodně s **EG** přiznávají, že se v poslední době zaměřují spíše na překlady krátkých děl, jako jsou komiksy nebo literatura pro děti a mládež. Důvodem je, že překlad pro ně není hlavním zdrojem příjmu, naopak překládají ve svém volném čase nebo v případě **EG** o prázdninách, kdy má volno. Jen výjimečně se pustí do dlouhého románu, ale i to se děje, jako

např. v případě **EG** a jeho překladu *Medvědího tance*. Jednalo se o dlouhý román, který vyžadoval spoustu času. „Nejprve jsem překlad odmítl, ale pak jsem si román přečetl, moc se mi líbil, navíc to byl velmi hezký projekt, tak jsem souhlasil.“ **EB** má shodný postoj jako výše zmínění překladatelé. Vzhledem k tomu, že se plně věnuje vědecké práci, překládá jen ve svém volném čase. Nejčastěji jde o překlady poezie, protože básně sama píše a poezie je jí bližší. „Často je pro mě snazší přeložit básně než prózu.“ **KU** má velmi rád autory 19. století, ale překládá je pouze pro sebe, protože o ně není zájem. Rád překládá i poválečnou literaturu, Fukse či Hrabala (právě překladem Hrabala si splnil překladatelský sen). Ale není nic, na co by se přímo žánrově zaměřoval. Pokud se mu něco líbí, přeloží si to „do šuplíku“.

- **Co vám činilo nebo činí největší obtíže? Jak jste na tom s mluvenou češtinou?**

EB Pokud jde o hovorovou češtinu, ve španělštině není takový rozdíl jako v češtině. Nicméně překladatel musí být vždy v obraze, jak se jazyk mění. Vždy je to hra s jazykem, občas se dá ve španělštině k hovorovosti využít nevyslovování intervokálních souhlásek (místo *-ado* pouze *-ao* – *camelado* vs. *camelao*), což má ve španělštině hovorový charakter. V próze vidí jako největší problém slovesné časy, kterých je ve španělštině mnohem více než v češtině. „Pokaždé musím přemýšlet, zda je sloveso dokonavé/nedokonavé a zda ho přeložím v čase průběhovém, prostém, složeném...“ Další problém představují české předpony. „Pokud máme přeložit české sloveso *poposednout*, nelze to ve španělštině vyjádřit jen jedním slovem.“ Nakonec zmiňuje i členy, které se ve španělštině používají, ale v češtině ne. **EG** V překladu je v podstatě složité všechno, protože se vždy něco ztratí. Nejsložitější byl asi překlad *Alois Nebel*, protože v něm postavy mluví severomoravským nářečím, objevuje se hodně železniční terminologie, pro kterou není španělský ekvivalent, ale zároveň jde o hovorové názvy, často v němčině. Kniha je plná germanismů, které jsou pro Čechy často srozumitelné, ale pro Španěla ne. Navíc se v díle objevují texty v ukrajinštině, slovenštině, ruštině a polštině, což je opět srozumitelné pro Čecha, protože jde o slovanský jazyk, ale je to velký problém pro Španěla. V takových případech je překlad opravdu velmi složitý, musí odpovídat, ale zároveň ve španělštině dávat smysl. Překladatelské problémy jsou také často kulturního rázu, jako například v díle *Steiner aneb co jsme dělali*, kde se objevuje komunistická terminologie, neznámá španělskému čtenáři. **DO** Vždy se něco objeví, co je složité nebo neobvyklé, ale protože mám českou manželku, která umí velmi dobře španělsky, vše neobvyklé a problémové mohu konzultovat. Nejhorší a nejsložitější překlad pro něj byl *Mlýn na mumie*, který je plný her se slovy, historie, terminologie z oblasti hudby, architektury, soudní pitvy, na každé straně něco.

Podle **KU** je překlad vždy obtížný. Pro něj osobně ze začátku obtížnější, ale nyní už tolik ne. Stále jsou ale slova, která dělají problémy jako např. v *rozpacích*, *věcnost* – jak se to přeloží? Záleží na kontextu, na významu. Překladatel musí vždy přemýšlet jako rodilý mluvčí, rozhodnout se pro správný výraz. Jako nejsložitější označuje překlad *Stručné dějiny Hnutí, Sedmikostelí* či *Smrt krásných srnců*.

- **Spolupracujete na překladech s Čechy? Pokud ano, s kým a jakým způsobem?**

Všichni překladatelé mají kolem sebe někoho, s kým své pochybnosti mohou konzultovat. Nejčastěji však používají internet a na rodilé mluvčí se obrací tehdy, pokud se jedná opravdu o něco náročného. **EB** říká, že má štěstí, protože má mezi českými přáteli také překladatelky, jako Anežku Charvátovou či Denisu Škodovou, na které se může obrátit. Anežku Charvátovou mj. zmiňuje i **EG**, který vidí jako pozitivní možnost konzultovat své překlady na hodinách literatury, které Anežka na univerzitě vede. Má také možnost doptávat se své české manželky, stejně jako **DO**, nebo jejích rodičů, jako zástupců jiné generace. **KU** zmiňuje, že v současné době se už moc neděje, že by s něčím potřeboval poradit, ale také má možnost obrátit se na české kolegy. Překladatelé také zmiňují možnost konzultace přímo s autorem. **EB** to vítá především v překladech poezie, kde se mnohdy objevují neologismy či autorem vymyšlená slova, a ráda si nechá vysvětlit význam těchto slov, aby našla vhodný španělský ekvivalent. **EG** má zkušenost z překladu *Medvědího tance*, kdy se na autorku musel obrátit, protože šlo o nesmírně komplikovaný román se složitými výrazy typickými jen pro jednu určitou oblast. „Například šlo o výrazy, o kterých mi sama autorka řekla, že se používají pouze v jedné části jižních Čech, kde má autorka chalupu, jinde ne.“ Na rozdíl od ostatních má **KU** jiný názor a moc tuto možnost nevyhledává. „Když jsem začal překládat, byl jsem mladý, neuměl jsem ještě dobře česky a neměl jsem skoro žádnou zkušenost, takže pro mě bylo nepředstavitelné, že bych se na něco zeptal třeba pana spisovatele Klímy.“ Přiznává, že časem se jeho postoj změnil, občas konzultace využil, ale vždy se zeptal jen na jednu, dvě věci.

- **Jak moc je důležité znát kromě jazyka kulturu, reálie, aktuální politickou situaci?**

Není překvapením, že všichni považují za základní znát kromě jazyka i kulturu a reálie dané země. **EG** říká, že znalost jazyka je naprosté minimum, především jde o poznání kultury, stále se vzdělávat. Podle **EB** je velmi důležité znát tyto souvislosti „především při překládání

současných textů, které v sobě často ukrývají politické či sociální téma, a pokud nerozumíte kontextu, nevíte, o čem text je.“ Vždy se může dílo přeložit doslovně, ale tím se toho spousta ztratí. „Pro mě je důležité v dané zemi přímo žít. Protože díky tomu rozumím, co se právě děje a na co autor odkazuje.“ **DO** uvádí na překladu *Mlýna na mumie*, jak moc důležité je znát kontext. Děj se odehrává během rakousko-pruské války, což musel nastudovat, ale hodnotí to jako velmi pozitivní. Jako trochu rozporuplné vidí toto téma **KU**. Umělecké dílo vnímá jako uzavřené, hotové. Překladatel ho sice překládá pokud možno věrně, ale vychází z vlastní interpretace, sám musí textu porozumět a převést ho tak, aby stejně fungoval v cílovém jazyce. Tedy znát realie je důležité, ale stejně podstatná je i překladatelská intuice a schopnost realie nějak adaptovat. Na druhou stranu přiznává, že on sám chce vždy rozumět všemu, jak jazyk funguje, jak funguje kultura, aby byl co nejpřesnější. Ostatně rozumět jazyku a umět ho správně používat znamená rozumět i kulturnímu kontextu, bez toho to nejde.

- **Je česká literatura ve Španělsku známá, znáte své kolegy?**

Všichni dotazovaní překladatelé se mezi sebou znají, vědí o sobě. To je pravděpodobně dáno i tím, že v současné době není moc překladatelů z češtiny do španělštiny. Překladatelé se dále shodují, že z české literatury jsou ve Španělsku stále známí autoři jako Kundera, Hrabal, Havel, Hašek (Švejk), žádní současní se do obecného povědomí nedostali. Nicméně dodávají, že se v poslední době tvoří menšinové publikum čtenářů, kteří se zajímají o literaturu z postkomunistických zemí, ze zemí střední nebo východní Evropy. **EG** dodává že dnes už se nepublikuje tolik jako v minulosti, jedná se o nízké náklady malých nakladatelů, tím pádem je okruh čtenářů taky malý. **KU** „Samozřejmě že jsou lidé, kteří českou literaturu znají, kteří ji čtou, ale Česká republika je obecně pro španělské publikum velmi vzdálená, tím spíš česká literatura.“

- **Co na španělském trhu vede? Stále čeští klasici, nebo současní autoři?**

Překladatelé se i v této otázce shodují, že se stále vedou čeští klasici jako Kundera či Hrabal. Jde spíš ale o to, že mají vybudované jméno. Právě **KU** říká, že dnes se překládají současní autoři, kteří jsou zajímaví, mají své místo, ale nejsou tak známí jako zmíněný Kundera nebo Hrabal. **EB** si všímá toho, že se poslední dobou publikují současná především prozaická díla, která vyhrála *Magnesii Literu* nebo nějakou jinou literární cenu. **EG** je podobného názoru, a sice že dnes nakladatelé hledají mladé zajímavé autory.

- **Využil/a jste nebo využíváte podpor pro překlad? (MKČR) – pokud ano, jakou máte zkušenost? Myslíte, že je možné z malých kultur překládat bez podpory?**

Všichni překladatelé využívají granty MKČR a zároveň všichni přiznávají, že by bez této podpory byl překlad téměř nemožný. **DO** a **EG** přeložili všechna svá díla s podporou MKČR. **EG** přiznává, že má tato podpora velký podíl na tom, že se česká literatura ve Španělsku vůbec vydává. Kdyby neexistovala, pravděpodobně by se vydávala desetina toho, co se vydává nyní. Často jde o ekonomickou otázku, díla převážně vydávají malá nakladatelství o jednom člověku, která nedisponují tolika financemi, kdyby nedostaly grant, tolik by nevydávat nemohly. **EB** měla také podporu MKČR na všechny své vydané překlady, kromě *Antologie českých básnířek*, která měla evropský grant¹⁰⁵. Stejně jako **EG** zmiňuje, že jde často o malá nakladatelství, která by nebyla schopná zaplatit překlad. S tím ostatně souhlasí i **KU**, podle kterého vždy záleží na nakladateli, jestli dílo vydá. Pokud chce překladatel sám něco prosadit, bez podpory, je to velmi složité, skoro neproveditelné. Občas se to samozřejmě povede, ale to jsou výjimky. V případě **KU** se povedlo bez podpory vydat *Spalovače mrtvol* L. Fukse.

- **Jak je česká literatura na španělském trhu přijímána? Kdo jsou „vaši“ čtenáři? Jak vysoký náklad se obvykle tiskne?**

Ani jeden z překladatelů neví, jaký je obvyklý náklad jejich překladů. Shodně se domnívají, že půjde o stovky kusů, ale přesná čísla nemají. Pokud jde o publikum, opět jsou všichni čtyři ve shodě, že jde o menší publikum čtenářů, kteří se orientují na literaturu postkomunistických zemí. Podle **KU** nemá čeština typického čtenáře, jde pravděpodobně o lidi, kteří mají zájem o menší jazyky, jako to bylo v jeho případě. Prakticky stejný názor zastává i **EG** „Myslím, že [mým] čtenářem je člověk, který se zajímá o mezinárodní literaturu, zajímá se o malé kultury a jazyky.“

---

¹⁰⁵ Program Kreativní Evropa 2019

- **Kdybyste porovnal/a současnou španělskou a českou literaturu, v čem je největší rozdíl?**
- **Proč je o českou literaturu zájem, čím vás autoři, které překládáte zaujali?**

Vzhledem k povaze otázky nebyli zde všichni respondenti schopni odpovědět, protože se dostatečně neorientují v dotazovaném tématu nebo nevědí. **EB** říká, že se ve Španělsku nyní vydávají a píšou historické romány a detektivky, ale z 90 % se jedná o nezajímavá díla. Občas se objeví něco, co zaujme, ale velmi záleží, zda člověk hledá mainstream nebo se zajímá o hlubší témata. Samozřejmě existují zajímaví autoři, ale ti nejsou moc vidět. Pro **EB** je jednoznačně zajímavější latinskoamerická literatura. Zájem o českou literaturu by mohl být i kvůli politické minulosti. Španělské publikum chce vědět, jaký byl život v komunismu, jak se společnost vypořádala se změnou systému, zda to přineslo něco nového do literatury, protože je to něco naprosto odlišného od diktatury, kterou zažívali oni. **EG** také soudí, že je složité toto porovnat, ale česká literatura podle něj hodně zpracovává téma komunismu, především ti autoři, kteří ho zažili. Často je to téma, ke kterému se vrací. Ačkoliv ve Španělsku také vládla diktatura, skončila dříve a je to téma, ke kterému se podle **EG** současní autoři už nevracejí. Domnívá se, že autoři mezi čtyřiceti či padesáti lety se vrací do období 80.–90. let, do období svého mládí. Nicméně je tolik spisovatelů a tolik témat, že je opravdu těžké nějak to charakterizovat.

Z rozboru rozhovorů vidíme, že se překladatelé ve většině otázek naprosto shodují. Jejich odpovědi se rozcházejí jen málokdy a nikdy v plném rozsahu. Žádný z překladatelů nemá překladatelské vzdělání a zdá se, že to ani není potřeba. Větší a zásadnější roli evidentně hraje vztah k jazyku a literatuře. K překladu z češtiny se většinou dostali díky tomu, že v Čechách trvale žili, znali jazyk (nebo ho studovali). Výjimkou je **KP**, který se překladu z češtiny chtěl věnovat. Dá se předpokládat, že kvůli obecně malému počtu španělských bohemistů byla jejich cesta k překladu jednodušší. Ve všech případech jejich první překlady vznikly na popud někoho jiného. Co se týče problémů v překládání, neshledáváme žádný konkrétní jev, který by se opakoval, kromě slovesných časů, které mají oba jazyky naprosto odlišné. V ostatních případech jde o obsahy a jednotlivosti konkrétních děl, se kterými se překladatelé musí vypořádat. K tomu často využívají českých přátel nebo rodinných příslušníků. Ačkoliv všichni překládají současné autory, kteří i hojně vycházejí, přiznávají že na španělském trhu jsou známí stále spíše klasici, kteří byli zavedeni v 90. letech. Čtenáři jejich autorů jsou ve většině zapálení

nadšenci menších jazyků či kultur, kteří se orientují na literaturu střední či východní Evropy. Nejedná se o velké publikum, ale čeští autoři rozhodně mají své místo, přestože se ještě nedostali do všeobecného povědomí. Jako pozitivní hodnotí podporu MKČR, díky které mohou překlady vycházet.

4.2.2 Podrobný rozbor odpovědí na otázky k procesu a praxi překlada

- **Vybíráte si díla k překlada sám/sama nebo dostáváte od nakladatele zadáno? Ovlivňují výběr autorů literární ceny?**

Ačkoliv se několika překladatelům podařilo publikovat překlady děl podle vlastního výběru, ve většině případů to není možné. Všichni shodně konstatují, že jim nabídky děl k překlada chodí přímo od nakladatelů nebo přes České centrum v Madridu, popřípadě přes ČLC. **KU** i **EB** uvádějí, že velmi záleží na tom, zda máte mezi nakladateli známé nebo ne. Pokud ano, je to snazší, ale vždy je to složité. **EB** si ze všech přeložených děl sama vybrala V. Hraběte, A. Berkovou a Violu Fischerovou, „protože pro ni byli zajímavými a důležitými autory.“ **DO** si vybral dílo *Odsunuté děti*, měl k dispozici dossier v angličtině, který nabízel nakladatelům, až se mu z jednoho ozvali a na vydání se domluvili. **DO** má ale i opačnou zkušenost, kdy se snažil prosadit knihu Elišky Junkové *Moje vzpomínka je bugatti*,¹⁰⁶ nabízel nakladatelům ukázkou překlada, ale nebyl úspěšný. **EG** má pouze zkušenost s tím, že ho oslovují sami nakladatelé, podotýká, že České centrum hraje důležitou roli, protože komunikuje s nakladateli a doporučuje jim překladatele. Díky ČLC se dostal k překlada J. Zbořila.

Všichni překladatelé se také shodují, že literární ceny jsou důležité a mohou hrát určitou roli při výběru knihy k překlada, ačkoliv zároveň připouštějí, že záleží na mnoha faktorech. **KU** se domnívá, že pokud je kniha například prezentována na veletrhu jako oceněná, může zaujmout, ale zároveň si myslí, „že důležitější je přímý kontakt, když vám knihu někdo osobně doporučí.“ **EG** uvádí, že španělští nakladatelé často neznají knihu, občas ji čtou v angličtině nebo v němčině, ale ne vždy. Dodává, že se ocenění může objevit na obálce knihy apod., což může zaujmout, zároveň ale připouští, že se nejedná o známé ceny, ve Španělsku pravděpodobně nikdo nezná *Magnesii Literu*. Podobný názor má **EB**, podle níž jsou literární ceny důležité i proto, že nakladatelé jsou často ztraceni, nemluví česky, a tak jsou ceny často způsobem, jak se

---

¹⁰⁶ Dokonce získal podporu MKČR na překlad ukázky.

v nabídce orientovat. Cena je jakousi zárukou kvality, ale samozřejmě nutno říct, že ne vždy jsou oceněny knihy, které by oceněny měly být.

- **Jakou máte zkušenost s nakladateli? Jaká je situace ve Španělsku?**

Na tuto odpověď neexistuje jednoznačná odpověď. Všichni překladatelé mají zkušenost s mnoha nakladateli, a tedy velmi záleží na mnoha okolnostech. Někdy si na spolupráci nemohou stěžovat, ale jindy je jednání s nakladatelem velmi složité. Někdy nakladatelé posílají korektury překladu, poznámky a otázky, jindy odevzdáním překladu spolupráce končí. Všichni mají tedy dobré i špatné zkušenosti. Bohužel všichni se setkali s tím, že neviděli poslední verzi a v překladu jim bylo něco změněno bez jejich souhlasu. **EB** často publikuje v malých nakladatelstvích, která svou práci dělají opravdu s láskou k literatuře, a ne pro peníze. S takovými nakladatelstvími je většinou bezproblémová komunikace a spolupráce, protože jim na výsledku velmi záleží. **EG**: Je to různé, někdy ok, někdy horší. S někým se dá domluvit lépe. Pro **KU** je každé nakladatelství vlastní svět. Čím víc zkušeností má, tím si to více uvědomuje. „Když jsem s překladem začínal, knihu jsem přeložil, odevzdal a už jsem o ní nic nevěděl, najednou se vydala.“ Ideální je, aby nakladatelství mělo korektora či redaktora, to ovšem není vždy. Některá nakladatelství disponují redaktory, kteří pracují poctivě, jiná ne. Spolupráce s redaktorem je však velmi důležitá a obohacující, nicméně často je nakladatel i redaktor a korektor v jedné osobě.

- **A co redakce? Spolupracujete s jedním „svým“ redaktorem, nebo vám je redaktor přidělen? Jak byste tuto část popsal/a?**

V této otázce narážíme na fakt, že ve Španělsku tato část nakladatelství mnohdy nefunguje. Většinou sice dostanou překladatelé po odevzdání hotového překladu od nakladatele zpět zrevidovaný text či korekturu, ale neděje se to pokaždé. **EB** „Problém je, že ve Španělsku téměř nejsou redaktoři. Pokud už jsou, tak znají jen cílový jazyk, ale ne výchozí.“ S většími nakladatelstvími je občas problém se shodnout, neboť mají tendenci text měnit, aby byl jednodušší, čtivější, aby „znělo dobře“. V menších nakladatelstvích je situace lepší, protože mnohdy je editor samotný majitel, tím pádem je i jednodušší komunikace. **EB** přiznává, že v překladech poezie nedostává od korektorů téměř žádné úpravy, protože chápou, že styl autora je stejně důležitý jako obsah. **EG** je toho názoru, že by překladatel měl spolupracovat s redaktorem, ale uvádí, že většinou to tak není, protože se jedná o malá nakladatelství, která nedisponují tolika nástroji. „Stalo se mi jen jednou, když jsem překládal *České pohádky* pro

Albatros, že měli španělského redaktora se znalostí češtiny, ale Albatros je velké nakladatelství.“ Většinou posílají otázky a poznámky, „Všímám si, že mi často opravují *plusquamperfectum*.“ **EG** má zkušenosti i jako redaktor, korektor a editor, tudíž se snaží, aby jeho odevzdaný překlad byl dokonalý. **KU** také nespolupracuje přímo s redaktorem nebo korektorem, ale uvádí, že mu běžně posílají opoznámkovaný překlad nebo otázky. „Když si s vámi nakladatel nebo korektor vytvoří vztah a opravdu se vás ptá a žádá, abyste mu vše vysvětlili, pak je to podle mě něco kouzelného a výsledná práce je přesně taková, jaká má být.“

- **Mohl/a byste popsat celý překladatelský proces od začátku? Jak to funguje? Od zadání až po tisk.**
  - a. **Do jaké míry určuje editor konečnou podobu textu a do jaké míry to může překladatel ovlivnit?**

Proces překladu má u všech respondentů velmi podobný průběh. Nejprve je někdo osloví, nabídne dílo k překladu. Kromě **KU** všichni uvádějí, že je musí kniha zaujmout, aby ji přijali. Důvodem je, že jsou všichni na plno zaměstnaní, takže na překlad si musí najít čas. Naopak **KU** říká následující: „Dříve jsem překládal téměř vše, protože jsem chtěl získat zkušenosti, ale občas se mi stalo, že mě to netěšilo. Dnes už se mi to nestává, protože jakmile nějakou knihu obdržím, okamžitě se do ní zamiluji.“ Ve všech případech se nejprve domluví s nakladatelem na termínu odevzdání, finanční odměně apod. **EB** a **EG** jsou velmi systematictí, **EB** si nejprve rozvrhne čas, ve kterém bude moct překládat, a rovnou počítá s časem navíc, aby mohla nechat překlad „odpočinout“ a finální verzi udělat s odstupem. Podobně to má i **EG**, který také překlad na čas odloží, a když se k němu vrátí, soustředí už se pouze na španělskou verzi. Naopak **DO** ani **KU** o „odpočívání“ překladu nehovoří. **DO** přiznává, že ne vždy si může přečíst celou knihu předem, zároveň to ale nevidí jako velký problém, protože během překládání knihu přečte tolikrát, že ji nakonec zná nazpaměť. Po odevzdání překladu všichni čekají, zda jim přijdou korektury a návrhy změn. Pokud tomu tak je, snaží se s nakladatelem domluvit, zda změny provést nebo ne. Nakonec jsou to oni, kteří znají dokonale originál, musí tedy nakladateli vysvětlit důvody svého řešení. Všichni čtyři chtějí mít poslední slovo a mít možnost číst poslední verzi před tiskem. Ve většině případů tuto možnost mají, ale všichni potvrzují, že se jim minimálně jedenkrát stalo, že jim byl vydán překlad pozměněný bez jejich souhlasu.

- **Kolik stránek zhruba denně přeložíte, jak dlouho vám trvá přeložit 1 NS?**

Velmi záleží na všech okolnostech. Na jedné straně je to typ díla, zda se jedná o román nebo komiks, ale také na aktuálním rozpoložení.

- **Jak se ve Španělsku obvykle platí za překlad? Podle počtu NS nebo podle počtu slov? Je honorář regulován?**

Překladaelé shodně uvádí, že ve Španělsku se překlad platí podle počtu normostran, ty mají ale na rozdíl od českých 1800 celkem 2100 znaků. Na rozdíl od České republiky se překlad ve Španělsku platí podle náročnosti výchozího jazyka a čeština patří k dobře placeným jazykům, i přesto se nejedná o práci, kterou by se člověk mohl uživit. Žádný z respondentů si není jistý, zda existuje nějaká předepsaná taxa, nicméně platí určitý konsenzus mezi nakladateli, kolik by se za překlad mělo platit. **EB** se řídí stejně jako ostatní dle počtu normostran, ale připouští, že se s nakladatelem na ceně lze domluvit a snížit ji, pokud se jedná např. o malé nakladatelství, které by překlad nemohlo zaplatit. **EG** připomíná, že dnes je díky grantu MKČR překlad z velké části zaplacen. Dodává ale, že uskutečnění překladu je někdy podmíněno získáním grantu. Podle **KU** je překlad všude placený špatně, nedostatečně. Nakonec nezáleží na tom, zda je překládaný autor složitý, nebo jednoduchý, stále se jedná o stejnou taxu.

- **Existují nakladatelství specializovaná na českou literaturu?**

Žádná taková nakladatelství neexistují, ani by nemohla. Překladaelé zmiňují, že čeští autoři vychází většinou v menších nakladatelstvích, která si na trhu musí najít své místo a odlišit se. Tato nakladatelství mají ve svém katalogu zahraniční autory, nebo se specializují na literaturu z východní Evropy, exotické jazyky apod. Občas jsou nakladatelství jako La Fuga, které se soustředí na vydávání určitého autora (v tomto případě Haška), nebo Galaxia Gutenberg, která má Hrabala.

- **Kolik vám vyšlo výtisků poslední knihy/nejvíce? A víte, kolik se prodalo?**

Těmito informacemi překladaelé nedisponují, předpokládají že jde o malé náklady. O výši prodeje také nemají informace, ani z něj nemají podíl.

- **Co pro vás znamená role literárních agentur a knižních veletrhů?**

Překladaelé se ve většině shodují, že veletrhy mají význam spíše pro literární agenty či nakladatele, jako překladaelé se jich často neúčastní. **KU** shrnuje, že veletrhy jsou důležité v

tom, že se tam setkávají nakladatelé s agenty či překladateli a osobní kontakt je vždycky lepší. Literární agenti jsou často důležitější než samotný autor, protože dokáží snáze autora či jeho knihu prodat, umí nabízet autory, udělat jim promo, komunikovat s nakladateli, v tomto smyslu jsou tedy důležití.

- Ovlivnila vás ve vaší profesi pandemie? Jak?

Žádný z překladatelů nezaznamenal žádné zásadní změny v oblasti překladu v době pandemie. **DO** zmiňuje, že to bylo období, kdy nikdo nevěděl, co bude dál, ale na druhou stranu podpora MKČR znamenala pro některé nakladatele alespoň jistotu. Pro **EB** se v překládání nic nezměnilo, dokonce jí byl prodloužen termín odevzdání *Antologie českých básnířek*, díky čemuž získala čas a mohla vytvořit ještě lepší verze básní. Nejpozitivněji vnímal období pandemie **KU**, který byl zavřený doma a mohl zrevidovat své „šuplíkové“ překlady. Díky tomu se mu podařilo vydat např. Nerudovy *Povídky malostranské* v katalánštině.

Z části rozhovorů věnovaných překladatelskému procesu a praxi opět získáváme většinou obdobné odpovědi. Zkušenosti překladatelů jsou na dnešním trhu evidentně stejné, tudíž z nich můžeme vyvodit příslušené závěry. Díla k překladu si až na výjimky překladatelé nemohou vybrat sami, ve většině případů jsou přímo osloveni nakladateli či prostřednictvím Českého centra nebo ČLC. Činnost obou center hodnotí jako pozitivní a potřebné pro propagaci české literatury v zahraničí. Velmi důležitá je i samotná podpora MKČR, kterou je často podmíněna samotná realizace knihy.

Co se týče nakladatelského sektoru, vidíme, že většinou jde o spolupráce s malými nakladateli, kteří se soustředí na určitý druh literatury, nebo vydává jen určité autory. Není žádné nakladatelství, které by mezi překladateli dominovalo. Překladatelé mají různé zkušenosti, téměř neexistuje možnost, aby na překladu spolupracovali s určitým redaktorem. Většinou sice mají poslední slovo a schvalují poslední verzi, ale není nezvyklé, že je po odevzdání již nikdo nekontaktuje. Soudíme, že celý tento proces je ovlivněn velikostí a rozpočtem nakladatelství.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo popsat panorama současného překládání české umělecké literatury do španělštiny, tedy v období 21. století. Na jedné straně jsme popisovali nakladatelskou praxi a dílčí faktory, které se na překladu z češtiny podílí, na druhé straně byli hlavními zúčastněnými samotní překladatelé. Naším cílem nebylo primárně vytvořit korpus překladové literatury po roce 2000, ačkoliv pro účely práce logicky vznikl, spíše nám šlo o zmapování a popsání současné situace. Tedy jak funguje španělský knižní trh v souvislosti s českou překladovou literaturou, jaké má česká literatura v dnešní době ve Španělsku postavení a co vše ovlivňuje překlady do španělštiny. Kromě toho nás zajímalo, kdo překlady zajišťuje, kdo jsou překladatelé z českého jazyka a jak oni sami tuto problematiku nazírají.

V první části práce jsme představili kulturně-literární kontext obou zemí a jejich vzájemné vztahy. Vidíme, že česko-španělské vztahy sahají velmi hluboko do minulosti, což je mj. dáno i příslušností ke stejné dynastii, v tomto případě Habsburské. Co se překladu týče, mezi prvními překlady je velký nepoměr. Zatímco ze španělštiny se překládá již od 2. poloviny 19. století, z češtiny jsou první překlady pořízeny až ve 20. letech 20. století. Na tomto má jistě podíl rozdílná velikost jazyka a kultury, kdy má Španělsko jasně navrch. Během 2. poloviny 20. století můžeme hovořit o tom, že se obě země nacházejí v kulturní izolaci. To je dáno nastolenými vládnoucími politickými systémy obou zemí. O jakési změně můžeme hovořit od 80. let a pak dále let 90., kdy dochází k rozpadu komunismu. V této době ve Španělsku působí překladatelka Monika Zgustová, která staví základní kameny pro moderní současné překládání české literatury. Díky Monice Zgustové jsou ve španělsku představeni čeští klasici jako Hrabal, Hašek či Havel. V této době je velmi aktivní i Fernando Valenzuela, který stojí především za překlady Kundery. V této době opravdu můžeme hovořit o boomu české literatury, protože je známá, čeští autoři jsou známí, čtou se a prodávají. Tento fenomén vidíme až do dnešní doby, neboť díla těchto klasiků ve Španělsku stále vychází.

Naše výzkumné otázky byly následující: *Kdo se překládům české literatury věnuje? Jaká je situace a jaké jsou ohlasy překladů české umělecké literatury na španělském trhu – překládají se stále klasici české literatury nebo si o slovo řekli současní autoři? Odkud přicházejí podněty k překladu české literatury a kdo překlad podporuje?*

Abychom na ně mohli plnohodnotně odpovědět, zpracovali jsme nejprve obecný přehled nakladatelské praxe a možností podpory překladů. Na druhé straně jsme pracovali

přímo s překladateli, se kterými jsme vedli rozhovory, abychom získali co možná nejpřesnější informace. Domníváme se, že pokud chceme mapovat současnou překladovou situaci, bez přičinění samotných překladatelů by to nešlo. Na základě zpracovaného přehledu a přehledu z rozhovorů jsme došli k těmto závěrům.

Překladateli jsou většinou jazykoví nadšenci, kteří vystudovali slovanskou filologii a jsou ohromeni Českou republikou. Je zajímavé, že ani jeden z překladatelů nemá překladatelské vzdělání, nicméně překladu se věnují a díky nim jsou na španělském trhu uváděni čeští spisovatelé. Pokud jde o samotný ohlas české literatury na současném španělském knižním trhu, zde jsme předpokládali, že by již mohli být známější současní autoři. Nicméně jak sami překladatelé přiznávají, ve španělském prostředí rezonují stále ti čeští klasici, kteří se prosadili na konci minulého století. Je to dáno tím, že česká kultura je pro španělské publikum příliš malá a vzdálená. Přestože se česká současná literatura překládá a publikuje, zatím si nedokázala najít své místo a prosadit se tak razantně jako před třiceti nebo třiceti pěti lety. Nemůžeme říct, že by o českou literaturu nebyl zájem, ale jedná se o malé publikum. Většinou jde o nadšence, kteří se zajímají o postkomunistické literatury či literatury menších jazyků, střední či východní Evropy.

Odkud se tedy berou podněty k překládání, pokud se jedná o minoritní zájem? Přestože česká literatura nevychází v tisícových nákladech, stále se vydává. Většinou za vydáváním stojí malá nezávislá nakladatelství, která hledají díru na trhu, kde by se mohla uchytit. Ve Španělsku totiž podle námi vytvořeného přehledu také dochází k „požírání“ malých nakladatelství nakladatelskými giganty. Orientace směrem na menší či exotické jazyky může nakladatelům pomoci. Nicméně co opravdu pomáhá a značně se podílí na vzniku překladů, je na jedné straně podpora MKČR, o kterou si mohou žádat nakladatelé, a na straně druhé činnost Českého centra v Madridu a Českého literárního centra. České centrum stojí za několika překlady, neboť se naplno věnují propagaci české kultury ve Španělsku. Jsou prostředníkem mezi překladatelem a nakladatelem a dost často jsou oni tím důvodem, proč se nějaký překlad vůbec uskuteční. Samozřejmě neopomenutelnou roli hraje zmíněná podpora MKČR. Ze získaných dat jsme dospěli k názoru, že je obdržení tohoto grantu opravdu mnohdy zásadní, aby se vůbec překlad mohl realizovat. To vše je spojené i právě se současným nakladatelským sektorem, kdy se o českou literaturu zajímají spíše malí nakladatelé, kteří se často nemají ani podle čeho orientovat. Zjistili jsme, že dobrým orientačním bodem můžou být literární ceny, ovšem nedokážeme určit, jak moc se pak podílí na prodeji a propagaci dané knihy. Z těchto důvodů je často právě grant

MKČR jedinou cestou, kdy může k realizaci překladu dojít. Tím, že nakladatel dostane dotaci na větší část nákladů, nepředstavuje pro něj vydání knihy takové riziko.

V současné době tedy na jedné straně stojí čeští klasici, kteří byli ve své době známí a tuto popularitu si udržují, a na druhé straně současní čeští spisovatelé a spisovatelky, kteří na „svůj španělský boom“ zatím čekají. Celá situace je ovlivňována několika faktory. Za nejdůležitější můžeme bezpochyby označit překladatele, kteří se překladu věnují většinu ve svém volném čase, neboť jsou plně zaměstnáni jinde. Jejich práce a láska k češtině je rozhodně důvodem, proč španělské překlady české literatury mohou vznikat. Dalším důležitým faktorem jsou podpory v podobě finančního grantu MKČR, ale i činnosti ČC v Madridu a ČLC, které plně podporuje jak autory, tak překladatele. Svou činností a náplní práce tak jednoznačně slouží k propagaci české literatury v zahraničí.

Domníváme se, že ačkoliv se zatím žádný současný český spisovatel nebo spisovatelka ve Španělsku zvláště neprosadil, situace se zlepšuje. Kontinuálně vycházejí nové překlady, objevují se stále častěji žádosti o podporu a spisovatelé jsou zváni na autorská čtení či besedy. Je nám jasné, že bez činností ČC nebo ČLC by současná situace takto zdaleka nevypadala, nejde ale jen o součinnost českých subjektů, naopak si můžeme všimnout, že ve Španělsku začínají vystupovat nakladatelství, která publikují stále více a více českých děl, mezi nimi zmiňme zejména *Huso*. Tento fenomén jistě stojí za povšimnutí a uvidíme, zda se do budoucna promění v nový boom současné české literatury, která na pomyslném piedestalu vystřídá ony klasiky, Hrabala, Haška, Kunderu.

Práce by do budoucna mohla být rozšířena nebo sloužit jako výchozí bod k další zkoumané problematice. Jistě by bylo zajímavé zahrnout do celkového panoramatu i současné české spisovatele a zeptat se na jejich zkušenosti a názor. Nebo by se naopak mohla zaměřit na nakladatelství, která vydávají nejvíce české literatury, a zkoumat tuto otázku.

5. Bibliografie

ALÓS, Ernest. Así ha quedado repartido el sector editorial tras ocho años de crisis. *El Periódico* [online]. 18. 7. 2017 [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <https://www.elperiodico.com/es/ocio-y-cultura/20170713/cifras-mercado-editorial-libro-espana-2016-6165929>

ANDERSON, Porter. Czech Publisher Albatros Media Expands Its Direct International Sales. *Publishing Perspectives* [online]. 2021, 5. 5. 2021 [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://publishingperspectives.com/2021/05/czech-publisher-albatros-expands-its-direct-international-sales/>

BALDOVÁ, Eva. *Role literárního agenta v překladech české beletrie* [online]. Pardubice, 2021 [cit. 2023-07-28]. Dostupné z: https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/78577/Diplomova_prace_Role_literarniho_agenta_v_prekladech_ceske_beletrie.pdf?sequence=1. Diplomová práce. Univerzita Pardubice. Vedoucí práce Marta Pató.

DE BRUIN, Edgar. Chci nabízet hodnotné tituly. Literární agent Edgar de Bruin o pozici českých knih v zahraničí. Tomáš Kučera. *Novinky.cz* [online]. 12. 5. 2017 [cit. 2023-07-28]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/kultura-salon-chci-nabizet-hodnotne-tituly-literarni-agent-edgar-de-bruin-o-pozici-ceskych-knih-v-zahranici-40033320>

FALTOVÁ, Agáta. *Současná praxe prodeje české beletrie do zahraničí* [online]. Olomouc, 2023 [cit. 2023-07-28]. Dostupné z: https://theses.cz/id/nlc40y/Agata_Faltova_diplomova-prace.pdf. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Vladimír Polách.

FERNÁNDEZ MOYA, María. 2009. Multinacionales del castellano. La internacionalización del sector editorial español (1898–2008). *Revista de Historia Industrial*, 2009, 40, s. 23-50, <https://raco.cat/index.php/HistoriaIndustrial/article/view/142904>.

HERMIDA DE BLAS, Alejandro, GONZALO DE JESÚS, Patricia. 2007. The translation of Czech and Slovak Literature in Spain. In *Iberian and Slavonic Cultures: Contact and Comparison*. [online]. CIESZYŃSKA, Beata E. (ed.). Lisbon: CompaRes, s. 185-191. Dostupné z: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.127.3894&rep=rep1&type=pdf>

HORÁKOVÁ, Markéta. *Nejnovější španělská literatura pro děti a mládež v českých překladech* [online]. Olomouc, 2021 [cit. 2023-08-14]. Dostupné z: https://theses.cz/id/2q67jx/Horakova_Marketa._Diplomova_prace._2021.pdf?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dobrizka%26start%3D10. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Jana Sladová.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

NAGY, Petr. Literární ceny provázené změnami. *H7O — host 7 dní online* [online]. 2023 [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <http://www.h7o.cz/literarni-ceny-provazene-zmenami/>

NÁLEVKA, Vladimír. Česko, svět a Evropa. Díl šestý: česko-španělské vztahy II. Herbert Brynda. *Radio Praga Internacional* [online]. 2004, 4. 4. 2004 [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/cesko-svet-a-evropa-dil-sesty-cesko-spanelske-vztahy-ii-8085071>

NÁLEVKA, Vladimír. Česko, svět a Evropa. Díl šestý: česko-španělské vztahy III. Herbert Brynda. *Radio Praga Internacional* [online]. 2004, 11. 4. 2004 [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/cesko-svet-a-evropa-dil-sesty-cesko-spanelske-vztahy-iii-8085344>

PISTORIUS, Vladimír. *Jak se dělá kniha: příručka pro nakladatele*. Čtvrté, aktualizované vydání. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2019. ISBN 978-80-7579-059-0.

PURNOCHOVÁ, Tereza. *Československo-španělské vztahy v letech 1918-1936* [online]. Hradec Králové, 2017 [cit. 2023-07-20]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/fh9m84/22046067>
Diplomová práce. Univerzita Hradec Králové. Vedoucí práce Jiří Štěpán.

SAINZ BORGÓ, Karina. Claves de la concentración editorial en España. *Vozpópuli* [online]. 11. 5. 2019 [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: https://www.vozpopuli.com/altavoz/cultura/claves-concentracion-editorial-espana_0_1242776048.html

SÁNCHEZ GARCÍA, Raquel. La edición en España. *Alicante: Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes* [online]. 2016 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: https://www.cervantesvirtual.com/portales/editores_editoriales_iberoamericanos/edicion_en_espaa/

SCHAVELZON, Guillermo. Agentes literarios - la función del agente literario. In: *Escritores.org* [online]. c1996–2023 [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://www.escritores.org/recursos-para-escritores/recursos-1/agentes-literarios/59-la-funcion-del-agente-literario>

SCHWARZ, Josef. Bibliografie překladů české literatury podpořených Ministerstvem kultury ČR v letech 1998–2018. In: *Ministerstvo kultury ČR* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/podpora-vydani-ceske-literatury-v-prekladu-cs-517>

STRNADOVÁ, Karolína. *Překlady české literatury v Mexiku s přihlédnutím k českým překladům mexické literatury*. Praha, 2020. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav translatologie. Vedoucí práce Mračková Vavroušová, Petra.

ŠKODA, Stanislav. ROZHOVOR s bývalým ředitelem Českého centra Madrid Stanislavem Škodou. Petra Jungwirthová. *Česká centra* [online]. 2021 [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <https://www.czechcentres.cz/blog/2021/10/rozhovor-se-stanislavem-skodou>

ŠTĚPÁNEK, Pavel. *Kapitoly z dějin česko-španělských kulturních styků a vztahů*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2018. ISBN 978-80-246-3671-9.

TKÁČOVÁ, Anna. Španělská literatura v českých zemích. Překlady a překladatelé, přehled nejstručnější. *Tvar*. 2019, (21/2019), 18-19. ISSN 0862-657 X

ULIČNÝ, Miloslav. *Historia de las traducciones checas de literaturas de España e Hispanoamérica*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0888-x.

ULIČNÝ, Miloslav, HRALA, Milan, ed. *Kapitoly z dějin českého překladu*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0386-1.

VAVROUŠOVÁ, Petra. *Recepción de la literatura checa en España considerando el papel mediador del alemán*. Praha, 2016. Dizertační práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav translatologie. Vedoucí práce Králová, Jana.

ZGUSTOVÁ, Monika. Literatura checa en España. La bella extranjera. *Nueva Revista* [online]. 2002 [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <https://www.nuevarevista.net/literatura-checa-en-espana-la-bella-extranjera/>

About. *Dana Blatní Literary Agency* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://www.dbagency.cz/index.php?pg=about>

About. *Prague Literary Agency* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://praglit.de/about/>

Babylon. Monika Zgustová. [epizoda televizního pořadu]. ČT1. 19. 3. 2022. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1131721572-babylon/422236100154008/>

Cela-europe.com [online]. [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://www.cela-europe.com/project/>

CELA. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/cela/>

Cenu EU za literaturu 2021 získala za Česko Lucie Faulerová. *Evropská komise: Zastoupení v České republice* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: https://czechia.representation.ec.europa.eu/cenu-eu-za-literaturu-2021-ziskala-za-cesko-lucie-faulerova-2021-05-18_cs

Cenu Evropské unie za literaturu pro rok 2017 získala spolu s deseti dalšími autory z různých zemí EU česká spisovatelka Bianca Bellová. *CzechLit* [online]. 2017 [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/evropskou-cenu-za-literaturu-2017-ziskala-bianca-bellova/>

Cena Jiřího Ortena 2023. *Svaz českých knihkupců a nakladatelů* [online]. 2023 [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <https://www.sckn.cz/cena-jiriho-ortena-2023-a-146-ag-1/>

¿Cuáles son los grandes grupos editoriales en España? ¿Cómo se reparte el sector? *En el mar editorial* [online]. Toledo, 2019, 2021 [cit. 2023-07-28]. Dostupné z: <https://www.edicionesenelmar.com/blog/cuales-son-los-grandes-grupos-editoriales-en-espana-como-se-reparte-el-sector/>

České literární centrum. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/ceske-literarni-centrum/>

České literární centrum podpoří výjezdy autorů do zahraničí. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/ceske-literarni-centrum-podpori-vyjezdy-autoru-do-zahranici/>

České literární centrum poprvé uspořádá skupinovou rezidenci pro překladatele. In: *CzechLit* [online]. 2022 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/ceske-literarni-centrum-poprve-usporada-skupinovou-rezidenci-pro-prekladatele/>

Česká literatura se představila na knižním veletrhu v Madridu [online]. 2015 [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/ceska-literatura-se-predstavila-na-kniznim-veletrhu-v-madridu/>

Česká literatura ve Španělsku. *CzechLit* [online]. 2019 [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/ceska-literatura-ve-spanelsku/>

Česká literatura ve španělském literárním časopisu Quimera. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/ceska-literatura-ve-spanelskem-literarnim-casopisu-quimera/>

ČLC podpora autorské mobility. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/grant/mobilita/>

Daniel Ordóñez. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/bohemist/daniel-ordonez-cz/>

Elena Buixaderas. *Den poezie* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <http://www.denpoezie.cz/buixaderas-elena/>

Elena López Buixaderas. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/bohemist/elena-lopez-buixaderas-cz-2/>

Federación de gremios de editores de españa. *Informe sobre el sector editorial español Año 2021* [online]. 2023, 11 s. [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: https://www.federacioneditores.org/img/documentos/Informe_sector_editorial_esp2021.pdf

Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 2018, *RENODO Protagonistas - Miguel Jiménez*, YouTube video [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1PIgxmVvQBQ&t=3s>

Letní a podzimní rezidence Českého literárního centra. In: *CzechLit* [online]. 2022 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/letni-a-podzimni-rezidence-ceskeho-literarniho-centra/>

Libros escritos por Enrique Gutiérrez Rubio. *Tirant editorial* [online]. c2021 [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: <https://editorial.tirant.com/es/autorList/enrique-gutierrez-rubio-544553>

Literary Agent. Publishers Association [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://www.publishers.org.uk/about-publishing/careers/literary-agent/>

Literární ceny. *Moravská zemská knihovna* [online]. 2023 [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <https://www.mzk.cz/pro-knihovny/region/metodicka-cinnost/literarni-oceneni>

Magnesia Litera [online]. [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <https://www.magnesia-litera.cz>

Ministerio de cultura y deporte. Panorámica de la edición española de libros 2019. *Panorámica de la edición española de libros 2019* [online]. 2020, 18-11-2020, 152 [cit. 2023-07-25]. NIPO: 822-19-055-0. Dostupné z: https://www.libreria.culturaydeporte.gob.es/libro/panoramica-de-la-edicion-espanola-de-libros-2019-analisis-sectorial-del-libro_3910/

Oběh evropských literárních děl 2023. *Kreativní Evropa* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.kreativnievropa.cz/detail-vyzvy/obeh-evropskych-literarnich-del-2023>

O nás: České centrum Madrid. *Centro Checo Madrid* [online]. [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <https://madrid.czechcentres.cz/o-nas>

Patricia Gonzalo de Jesús. *CzechLit* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/bohemist/patricia-gonzalo-de-jesus-cz/>

Podpora autorské mobility – výsledky. In: *CzechLit* [online]. 2023 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/podpora-autorske-mobility-vysledky-13/>

Podpora vydání české literatury v překladu: Podpora překladu 2021_2023_komise. In: *Ministerstvo kultury ČR* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/podpora-vydani-ceske-literatury-v-prekladu-cs-517>

Podzim 2022 s projektem CELA. *CzechLit* [online]. 2022 [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/podzim-2022-s-projektem-cela/>

Program Kreativní Evropa. *European Commission: Culture and Creativity* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://culture.ec.europa.eu/cs/creative-europe/about-the-creative-europe-programme>

Program podpory vydávání překladů původní české literatury v zahraničí. In: *Ministerstvo kultury ČR* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/podpora-vydani-ceske-literatury-v-prekladu-cs-517>

První setkání druhého ročníku evropského projektu CELA. *CzechLit* [online]. 2020 [cit. 2023-08-05]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/prvni-setkani-druheho-rocniku-evropskeho-projektu-cela/>

Překlady českých knih podpořené programem EU Kreativní Evropa v roce 2020. *CzechLit* [online]. 2020 [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/preklady-ceskych-knih-podporene-programem-eu-kreativni-evropa-v-roce-2020/>

Prispěvatelé encyklopedie knihy. Knižní veletrh. *Encyklopedieknihy.cz* [online]. 2018 [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: https://www.encyklopedieknihy.cz/index.php?title=Knižn%C3%AD_veletrh&oldid=14808

Publicados los resultados de las convocatorias 2021 de Circulación de Obras Literarias Europeas, Plataformas y Redes. *Europa Creativa* [online]. 2022 [cit. 2023-08-14]. Dostupné z: <https://europacreativa.es/cultura/publicados-los-resultados-de-las-convocatorias-2021-de-circulacion-de-obras-literarias-europeas-plataformas-y-redes/>

¿Qué es Liber? *Infema.es* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <https://www.ifema.es/liber/que-es>

Quiénes somos. *Albatros* [online]. [cit. 2023-08-14]. Dostupné z: <https://www.librosalbatros.es/about-us/>

Rezidenční pobyty Českého literárního centra. In: *CzechLit* [online]. [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/grant/rezidence-clc/>

- Rezidence v Broumově, Praze a Brně v létě a na podzim 2020. In: *CzechLit* [online]. 2020 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/rezidence-v-broumove-praze-a-brne-v-lete-a-na-podzim-2020/>
- Státní cena za literaturu a Státní cena za překladatelské dílo. *MKČR* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/statni-cena-za-literaturu-a-statni-cena-za-prekladatelske-dilo-cs-582>
- Statut výročních knižních cen magnesia litera (2022). In: *Magnesia Litera* [online]. [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <https://magnesia-litera.cz/wp-content/uploads/2022/10/Magnesia-Litera-statut-2022.pdf>
- Svaz českých knihkupců a nakladatelů. *Zpráva o českém knižním trhu 2020/2021* [online]. 2021, 23 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: https://www.sckn.cz/file/wysiwyg/files/Zprava_o_ceskem_kniznim_trhu_2020.pdf
- V dubnu přijedou na rezidence ČLC další bohemisté a překladatelé. In: *CzechLit* [online]. 2019 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/v-dubnu-prijedou-na-rezidence-clc-dalsi-bohemiste-a-prekladatele/>
- Výsledky žádostí o rezidenční pobyty ČLC v Praze a Brně (jaro 2020). In: *CzechLit* [online]. 2019 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/vysledky-zadosti-o-rezidenčni-pobyty-clc-v-praze-a-brne-jaro-2020/>
- Výjezdy autorů v červenci. In: *CzechLit* [online]. 2019 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/vyjezdy-autoru-v-cervenci/>
- Výjezdy autorů v říjnu. In: *CzechLit* [online]. 2019 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/vyjezdy-autoru-v-rijnu/>
- Výjezdy autorů v únoru 2020. In: *CzechLit* [online]. 2020 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/vyjezdy-autoru-v-unoru-2020/>
- Výsledky žádostí o jarní rezidenční pobyty Českého literárního centra. In: *CzechLit* [online]. 2022 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/vysledky-zadosti-o-jarni-rezidenčni-pobyty-ceskeho-literarniho-centra-2/>
- Výsledky žádostí o rezidenční pobyty ČLC pro překladatele žijící v ČR. In: *CzechLit* [online]. 2020 [cit. 2023-07-25]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/vysledky-zadosti-o-rezidenčni-pobyty-clc-pro-prekladatele-zijici-v-cr/>
- Welcome to Pluh. *Pluh* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: <http://www.pluh.org>
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Cena Evropské unie za literaturu* [online]. c2023 [cit. 2023-08-04]. Dostupný z: https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Cena_Evropsk%C3%A9_unie_za_literaturu&oldid=22412058
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Monika Zgustová* [online]. c2023 [cit. 2023-08-02]. Dostupný z: https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Monika_Zgustov%C3%A1&oldid=22944672

Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Pedro Calderón de la Barca [online]. c2022 [cit. 2023-08-08]. Dostupný z: https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Pedro_Calder%C3%B3n_de_la_Barca&oldid=21950347

Zahraniční nakladatelé v Praze. In: *CzechLit* [online]. 2019 [cit. 2023-07-31]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/zahranicni-nakladatele-na-knihxu/>

Zlatá stuha [online]. [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/cs>

Z historie vzájemných vztahů. In: *Velvyslanectví České republiky v Madridu* [online]. [cit. 2023-08-08]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/madrid/cz/bilateralni_vztahy/z_historie_vzajemnych_vztahu/index.html